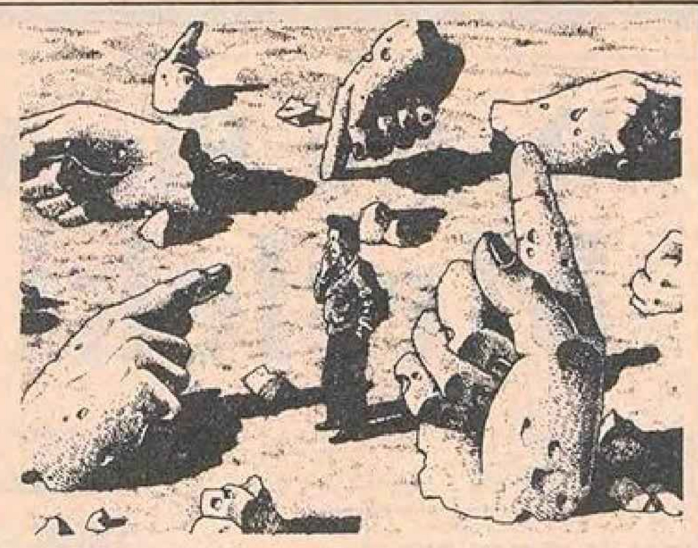
Akın Çeliker	İsmail Esen	Mehdi Baran	Herrmann Bömer		Ali Yaşa
Doğru bir aracı yanlış kullanmak: "Mesleki Öğrenci Yayınları"	**16 Mart Katliamı ve Devlet Terörü**	**Kültürel dejenerasyon "Biz görmeyeli büyümüşsün!"**	**Çevre sorunlarının siyasi - ekonomik irdelenmesi**	**Gorbaçov: Gençlerin kendilerini geliştirmeleri için ortam yaratılmalı**	**Üslup sorunu "üzerine"**
Sayfa 2	*Sayfa 11*	*Sayfa 8 - 9*	*Sayfa 10*	*Sayfa 13*	*Sayfa 13*

Gençlik Dünyası

AYLIK GENÇLİK GAZETESİ

Mart'88 Sayı: 5

Fiyatı 500 TL. (KDV dahil)

Diyarbakır Direnişi
İnsanlık kazandı...

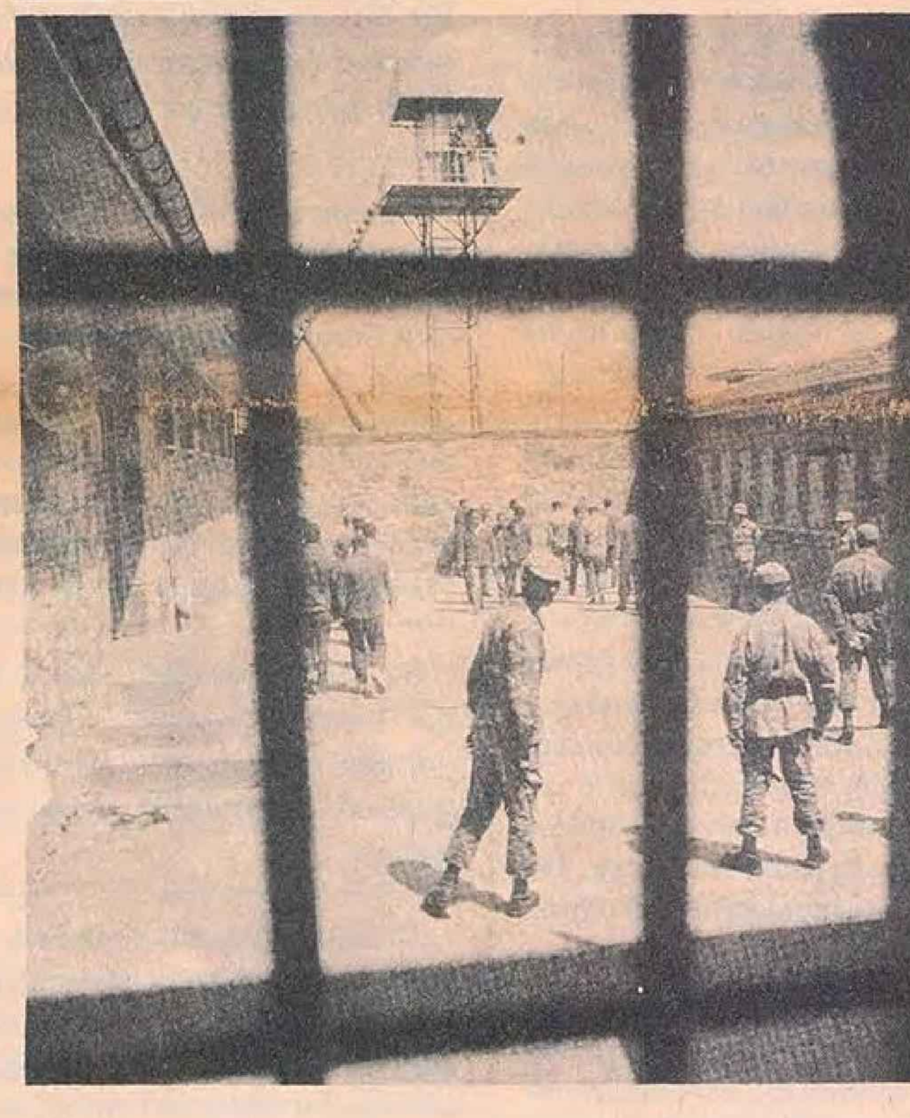
Oğlumun ölümünden sonra artık analar babalar çocukları ile konuşabiliyor, rahatça görüşebiliyor. Oğlum ölse bile bu durum bizim ve tüm işkence görenler için bir zaferdir.

"Tutuklu ve hükümlüler için getirilen kurallar her zaman onların iyiliği için olmuştur."

Evet, Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, 23 Şubat 1988 günü gazetelerde yayınlanan demecinde cezaevlerinde uygulanagelen yasakları, baskıları; hücre cezalarını, mektup yasaklarını, ziyaret cezalarını, psikolojik ve fiziki baskıları, yıllardır uygulanan işkenceleri, böyle açıklıyor: "Onların iyiliği için".

12 Eylül rejimi, on binleri cezaevlerine doldurmakla yetinmedi. Onları teslim almak, siyasi kimliklerini yok etmek amacıyla sayısız uygulama gündeme getirildi.

İlk önce siyasi tutsaklar er statüsüne tabi tutuldular. İstiklâl Marşı, yemek duası, rehabilitasyon adı altında özel uygulamalar ve daha sonra da tek tip elbise giydirme, hep bu amaca uygun olarak uygulandı. Bu uygulamaları siyasi tutuklulara benimsetmek için dayak başta olmak üzere; hücreye atma, görüş yasakları, mahkemeye çıkartmama, doktora, hastaneye havandırmaya çıkartmama, soğukta bırakma, koğuşlara basınçlı su sıkma, koğuş araması adı altında talan ve benzeri her yol denendi. Su içmek, hava almak bile koz olarak kullanıldı.

Sekiz yıldır çeşitli biçimlerde sürdürülen böylesine bir cezaevi politikasını ANAP hükümeti "Onların iyiliği için yaptık" diyerek açıklamaya, savunmaya çalışıyor(!)

Yalan ve demagojilerle gerçeklerin üstünü örtmek mümkün mü? İşkencehanelerde, cezaevlerinde katledilen devrimci ve yurtseverleri, onların onurlu, özverili mücadelelerini halkın gözünden düşürmek, yüreğinden söküp alabilmek mümkün mü? Dün Antep'te, Malatya'da, Sağmalcılar'da, Metris'te devrimci tutsakların yükselttikleri direniş sesini, bu gün de başta Diyarbakır cezaevi olmak üzere, Bursa, Eskişehir, Malatya cezaevlerinde yükselen onurlu, direngen sesi halkın duymaması, o sese sahip çıkmaması mümkün mü? Ülkemiz insanının mücadele az-

devamı sayfa 15'te

Sandino'nun Kızları'ndan Nora Astorga öldü:
Gerillalıktan B.M. delegeleğine...

"Nikaragualı kadınlar devrimci mücadelede yer almışlardır ve bu deneyimiz bizim üzerimizde derin etkileri olmuştur. Kadınlar, artık bir daha kayıtsız olmayacaklardır. Bunu, "kadınlar birliği"miz içinde gözlemledik. Bu kadınlar müthiş savaşçılardı. Kadınların ayaklanma sürecinde çok önemli bir yeri vardı ve biliyoruz ki biz, ülkemizin ve kendimizin bugünki gelişmesi için yaşamsal öneme sahibiz."

Sandinist, Avukat, Özel Baş Savcı, B.M. delegesi, Ortega'nın silah arkadaşı ve ulusal kahraman Nora Astorga öldü.

Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN) önderliğinde diktatör Somozo'ya karşı verilen mücadelede adlarını duyurmuşlardı Sandino'nun kızları. Somoza diktatörlüğüne karşı fabrikalarda, tarlalarda, dağlarda, cephe gerisi ve önünde erkeklerle birlikte omuz omuza yer aldılar. Son saldırıdan önce Sandinista Ordusunun yüzde otuzunu kadınlar oluşturuyordu. İşte Nora Astorga Nikaragua devrimine katılan sayısız kadın savaşçılardan sadece birisiydi.

Nora, küçüklüğünden beri toplumsal sorunlara ilgi duymuştu. Orta halli bir aileden geliyordu. İyi koşullarda yetişmişti. FSLN ile ilk tanışması üniversite yılları sırasında oldu. Yaşamı birdenbire anlam kazanmıştı. Okuyor, anlamaya çalışıyor, her şeyi sorguluyor ve her seferinde yeni far-

Devamı Sayfa 15'de

Kemal Sülker: "Gençler, gizli'nin ve yasak'ın niçin'ini, neden'ini öğrenmeli..."

Ben gençken, çok gizli kararlar duyduğumu, çok yasaklanmış yayından söz edildiğini anımsarım. Pera Palas Oteli'nde bomba patlamış, ölenler, yaralananlar olmuş, derlerdi. Bunlarla ilgili yayın yapılmayacağına karar verilmiş, bu kararın bile yazılması yasaklanmıştı.

Bir cinayet işlenmiş, dönemin ünlü bir orgeneralinin oğlu bir cinayete karışmış. Bununla ilgili haberin şu kadar süre şu şekilde olması başka türlü yazılması, yasaklanmıştı. Cumhurbaşkanı İnönü bir geziye çıkmış, Anadolu'da bazı illeri dolaşacakmış! Bununla ilgili ne haber ne resim çekilmeyecekmiş, bunun yazılması da yasakmış.

Kerim Sadi bir çeviri yapmış, yasaklanmış. Haydar Rifat'ın bir kitabı çıkmış, toplatılmış, okunması yasaklan-

Devamı Sayfa 15'te

11. Şubat Perşembe. İstanbul Beyazıt Meydanı, yaşanan günlerden bir gün. Birden bir kıpırdanma başlıyor; gençler kolkola girip saf tutuyorlar, yüreklerini avuçlarına alıp haykırıyorlar: "Kahrolsun Siyonizm".

Coplar kalkıyor. Polis gençlere amansızca saldırıyor. Yere düşenler oluyor; direniyorlar. Aynı azim ve güçle Filistinli kardeşlerine sesleniyorlar: "Yaşasın Filistin Halkının Özgürlük Mücadelesi".

TV'de, en sıradan bir insanı bile çileden çıkaran görüntüleri yayınlayan iktidar, bu vahşeti, bu zulmü protesto eden kendi gençlerini de aynı uygulamadan geçiriyor. 500'ü aşkın gencin bu protestosu, civarda bekleyen halk tarafından alkışlanıyor. 26 genç gözaltına alınıyor. Mücadele bitmiyor. Bir gün sonra aynı yerde toplanan gençler daha bir hınçla haykırıyorlar: "Kahrolsun Emperyalizm".

Cumartesi günü Demkad ve Tayad'ın basın toplantısından çıkanlar Sultanahmet Meydanı'na doğru yürürlerken polisin saldırısına uğruyorlar. 30 kişi gözaltına alınıyor. Öğrenci dernekleri Ankara, İstanbul ve İzmir'de bu olayları kınıyorlar. Mimar Sinan Üniversitesi öğrencileri Filistin halkının mücadelesini desteklediklerini belirterek, topluca FKÖ Ankara Temsilciliği'ne telgraf çekiyorlar.

Mücadele devam ediyor. Ve gençlik enternasyonalist dayanışmanın en güzel örneğini veriyor.

Kanserin ilacını bulduğumuza göre sırada AIDS var
Zakkum: Gündem değiştiren bitki

Haberlerde izlediğimiz görüntüler çekileli iki ay oluyordu. Bu haberin yayınlanması tam da Vuralhan olayı, MİT raporu ve onun ardından sökün edebilecek olayların ayyuka çıktığı günlerde kısmet olmuştu.

Gösteri dergisinin Aralık sayısında, bir genç "Edebiyat dandik bir şeydir" diyordu, şimdi de TRT "Bilim dandik bir şeydir." diyor. Dr. Ziya Özel 20 yıldır kansere bir çare bulmaya uğraşıyordu, TRT ise bu işi 28 dakikalık bir programla hallediverdi. Zakkumdan elde edilen NO adlı **ilaç** (reçetesiz satılır) her türlü kanseri şipşak iyileştiriyordu. Batılıların yıllardır arayıp bulamadığını bir Türk doktoru bulmuştu. İngiltere'den çuvalla gol yediğimiz, kimseden kredi alamadığımız, Avrupa tarafından demokrasi yüzünden horlandığımız günler geride kalmıştı artık.

Tartışmalar biraz derinleşince TRT'nin asıl amacı ortaya çıktı. Haberlerde izlediğimiz görüntüler çekileli iki ay oluyordu. Allahın hikmeti işte, bu haberin yayınlan-

ması tam da Vuralhan olayı, MİT raporu ve onun ardından sökün edebilecek daha önemli olayların ayyuka çıktığı günlerde kısmet olmuştu.

Zakkumdan elde edilen NO adlı maddenin kanseri ne derece iyileştirdiğini bilemeyiz ama şimdiden birkaç yararı ortaya çıktı: Bu ilaç, öncelikle gündem değiştirmeye birebir gelmektedir, ama yan etkileri de vardır, örneğin Sağlık Bakanı'nın, TRT Tıbbi araştırmalar (pardon Haber diyecektik) Dairesi'nin "madde" ile "ilaç" arasındaki önemsiz(!) farkı bilmediğini ortaya çıkarır, milliyetçi duyguları körükler, birazcık da zehirlidir.

Tartışmalara büyük açıklık getiren Panorama programı ilginç olaylara sahne oldu. Zakkum konusunda bir makaleyi TÜBİTAK uzmanları yayınlamaya değer görmemişler ise de, TÜBİTAK Genel Başkanı'nın yeğeni zakkum suyu içip iyileşmişti. Prof. Nusret Fişek'in TRT'yi eleştirmesi doğru değildi, çünkü programın konusu TRT değildi. Burhan Apaydın avukat olmasına rağmen, kanser ilacından da çok iyi anlardı, onun için Kazım Türker'in "uluslararası literatür" sözüne bozulup, "Yabancı literatür de neymiş efendim?" diyerek program boyunca mil-

Devamı Sayfa 15'de

Navrız lapası

★ "Kürt Türkleri Koman Türk soyundan gelmektedirler. Muş'un Hüvran nahiyesi muallim vekili Hazrek efendinin aktardığına göre bu Türk soyu dağlarda, buzlar üstünde gezerken çıkardığı 'kırt-kurt' sesinden dolayı "Kürt" adıyla anılmıştır. Dilleri, içtikleri soğuk sulardan mütevellit değişmiştir. Nevruz diye kutladıkları da, aslında 'Navrız' denilen ve Türk mutfağında arpa lapası olarak bilinen şeyden başkası değildir..."

★ Bir ırkı ezme hakkını, ya da kendi ırkını üstün görme hakkını kendine tanımakla, bir ırkı yok saymak veya onun da kendi ırkından olduğunu kanıtlamaya çalışmak arasında, sonuç itibariyle pek fark olmasa gerekir. Irkçılığı Afrika'nın güneyinde aramamalı sadece.

devamı sayfa 11

Doğru Bir Aracı Yanlış Kullanmak: Mesleki Öğrenci Yayınları

Akın Çeliker

Kuşkusuz her fakülte biriminde dernekler yayın çıkarabilir. Ama bu yayınlar meslek yayıncılığının gereklerini yerine getiremez, getirmemelidir. Bu yayınlar mesleki sorunları mutlaka içermeli fakat mesleki sorunların çok ötesinde çok yönlü yaklaşım zenginliğine sahip olmalıdır.

Son zamanlarda İstanbul'da bazı öğrenciler, **mesleki öğrenci yayını** olarak nitelenebilecek yeni dergiler çıkartmak, bu kapsamdaki eski yayın denemelerini pekiştirmek yönünde etkinlik gösteriyorlar. Yine bazı birimlerde İnsan Hakları, Kadın, Barış, Çevre vb. konularda **öğrenci komisyonları** kuruluyor. Her iki etkinlik arasındaki paralellikler özellikle **dernek dışılıkta** somutlanıyor. Etkinliklerin, derneklerin insiyatif ve onayı dışında gerçekleştirilmesi, girişimi başlatıp sürdüren öğrencilerle karşı çıkan öğrenciler arasında yeni ve ilginç bir tartışmaya yol açmıştır. Tartışmaların dernek dışı siyasi niteliği farklı yaklaşımların irdelenmesini gündeme getirmiştir. Bu amaçla, dernek dışı kurulan öğrenci komisyonlarını incelemeyi gelecek sayıya bırakarak yazımızda sadece mesleki öğrenci yayıncılığının temel ilkeleri ve güncel sorunlarını ele alacağız

Türkiye demokratik öğrenci hareketinin birim derneklerinde somutlanan örgütsel birikimi, bir yandan daha üst düzeylerde merkezileşmeleri dayatırken diğer yandan da derneklere üye olmak veya katılmak özlemindeki onbinlerce öğrenci ile güven verici sıcak bağlar kurmanın çeşitli yollarını gündeme getiriyor. Birim derneklerinin basın yayın faaliyetleri de bu ikili amaca uygun olarak biçimleniyor. Örneğin birim derneğinin kendi yayını ile tüm birim derneklerinin merkezi ortak yayını arasında içerik ve biçim bakımından ciddi farklılıklar vardır. Olması gerekir.

Federatif ve konfederatif örgütlenme ihtiyacı, başka belirtilerin yanısıra bu yöndeki yayın denemeleriyle de ifade edilmiş oldu. Derneklerin merkezi ve yığınsal yayın ihtiyacını gidermek ve kalıcı yayınlara ulaşmak için bugünden kolları sıvaması gerektiği biliniyor.

Dernek yönetimlerinin inisiyatif ve onayı dışında yapılan birim yayınları geçici başarılar kazansa bile son tahlilde derneğin otorite ve saygınlığına gölge düşürecektir.

Birim derneklerinin birimlere özgü yayın faaliyeti (Bildiri, bülten, gazete duvar gazetesi vb.) dışa açılmanın, kitleye dönük eylemlerin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Birim düzeyinde kitle yayıncılığının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi beraberinde aşılması gereken bir çok zorluk getiriyor. Bunları iç ve dış faktör olarak sınıflandırabiliriz. Birim düzeyinde kitle yayıncılığının önem ve yararı, eldeki olanakların yerinde kullanımı, dernek dışı grupsal yayıncılık anlayışına itibar edilmeyerek dernek yayıncılığının esas alınması vb. iç faktörlere girer. Dernek yönetimlerinin insiyatif ve onayı dışında yapılan birim yayınları geçici başarılar kazansa bile son tahlilde derneğin otorite ve saygınlığına gölge düşürecektir. Tabi aynı tehlike dernek yönetimlerinin özellikle iki kongre arasında uzak durması gereken grupçu eğilimleri yansıtan birim yayınları için de geçerlidir. Ama yine de yönetimin pasifliği veya grupçuluğu dernek dışı yayıncılığa haklılık kazandırmaz.

Bütün merkezi ve yerel yayınlara rağmen örgütlenmeye birebir ve hiyerarşik olarak yansımayan bir alan boş kalmaktadır. Şimdi okur muhtemel yayın çokluğuna şaşırıp kızarak "Daha baska yayın da mı olacak?" diye sorabilir. Ne yazık ki evet. Hayat öyle gerektiriyor. Hayatın her alanında olmak ise mücadelenin abc'si.

Mevcut eğitim sisteminin komplike yapısında, **fakülte bazında** hemen hemen aynı mesleki sorunlara sahip, sendikal işkollarına benzer **meslek dalları** veya meslek kolları diyebileceğimiz bölümler vardır. Mühendislik, tıp, hukuk, iktisat gibi. Mesleki eğitim dalları bunları oluşturur. Aynı dalda mesleki eğitim yapan fakülteler coğrafik olarak İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlere yayılmıştır. Açıktır ki farklı illerde farklı fakültelerde okumakla birlikte aynı meslek dalında eğitim gören öğrenciler arasında **mesleki çıkar ve amaç birliği** vardır. Bu birliktelik bütün üniversite öğrencilerini biraraya getiren akademik - demokratik - siyasal çıkar ve amaç birliğinden çok daha dar ve geri mesleki aynılığa tekabül ediyor. Tek bir bütünün, eğitim sisteminin perspektifi içinden bakıldığında öğrencilerin mesleki çıkar ve özlemlerinin diğerlerinden ayrı ya da bağımsız ele alınamayacağı kolayca anlaşılır. Sözkonusu olan ayrılık veya kopukluk değil **bütün içinde özerk** bir yaklaşım olmalıdır. Nasıl ki Maden işçileri gazetesine Gıda işçileri özel bir ilgi göstermiyorsa, Tıp öğrencileri dergisine de İktisat öğrencileri özel ilgi göstermeyecektir. Buradan çıkartılacak ilk sonuç, mesleki öğrenci yayıncılığının eğitimin doğal yapısından gelen nesnel bir temeli olduğudur.

Yönetimin pasifliği veya grupçuluğu dernek dışı yayıncılığa haklılık kazandırmaz.

Kuşkusuz her fakülte biriminde dernekler yayın çıkarabilir. Ama bu yayınlar meslek yayıncılığının gereklerini yerine getiremez, getirmemelidir. Bu yayınlar mesleki sorunları mutlaka içermeli fakat mesleki sorunların çok ötesinde çok yönlü yaklaşım zenginliğine sahip olmalıdır. Demokratik birim yayıncılığının sınırlarını zorlamadan her bakımdan öğrencileri enforme eden, **derneğin sesi** diyebileceğimiz bir yörüngeye oturmalıdır.

Öte yandan meslek yayıncılığının tek bir meslek dalında ihtisaslaşmaya yönelen yapısı onu **birimler üstü bir konuma** yükseltmektedir. Birimler üstü konum aynı dalda eğitim yapıyor olmaktan başka bir anlama gelmez. Fakülteler birbirlerinin üzerinde yetkileri olmadığı halde aynı dalda gönüllü, birlikte çalışmalar yapabilirler. Bu dernekler için de geçerli bir yoldur. Mesleki yayıncılığın **bileşimi,** onu sürekli kılacak unsurlar aynı dalda birden fazla birim dernekleri olmalıdır. Yayının teknik ve pratik işlerini yürütecek **merkez birimin** saptanması zorunluluğu onun farklı birimlerin kollektif ürünü olmasını engellemez. Eşitlik ve gönüllülük temelinde her birim derneğinden en az yetkili bir temsilcinin katılacağı **mesleki yayın kurulu,** her derneğin görüş ve önerilerini alarak (Dernek yönetimi katılmama hakkını da kullanabilir) mesleki yayının kapsam ve esaslarına, periyodik üretimine, derneklerin desteğiyle dağıtımına ılışkin görev ve sorunları belirler. Her durumda yayının sürekliliğinin sağlanması için-çünkü temsilciler sürekli değişecektir- gerekli düzenlemeleri yapar, iç işleyiş ilkelerini katılım koşulları bağlamında herkes için kesinleştirir. Derneklerin dayanışmasının ve birleşik gücünün ifadesi olan mesleki yayın kurulu, birlikte üretim ve dağıtım ortamında mali-teknik bir çok zorluğun üstesinden kolaylıkla gelecektir. Genişletilmiş yeniden üretim. bugünkü dar,

Geçen yıl Hipokrat adı altında 2 sayı yayınlanan dergi bu yıl Çağdaş ön adını alarak 3 sayısını çıkardı.

küçük, basit yeniden üretimin çok çok ötesinde bir kitleye mesleki olarak seslenebilecektir. (Bu arada üniversite öğrencilerinin de izlediği bilimsel düzeyi yüksek ihtisas yayıncılığının konumuz dışında olduğunu belirtelim.)

Mevcut eğitim sistemi bağlamınua mesleki öğrenci yayıncılığını şu temel özelliklerle tanımlayabiliriz:

• Fakülte bazında **tek bir meslek dalında** (inceleme, araştırma vb.) yayın yapmak.

• Mesleki eğitimle genel eğitim sistemi arasındaki **iç bağlantıyı** gözler önüne sererek, mesleki demokratik çıkar ve mücadele birliğini vurgulamak,

Genç Hukukçular, Çağdaş Hipokrat örneğinde görülen yayıncılık anlayışı mesleki yayın olma olumlu çabası dışında baştan sona sakat bir yaklaşımın ürünüdür.

• Salt dernek üyelerinin değil dernek dışı **öğrenci kitlesinin mesleki yayını** olabilmek, demokratik yapısı gereği katılımcı olmak,

• Aynı zamanda **mesleki bir platform** olarak öğrenci-öğretim üyesi, dernek-oda dayanışmasını simgelemek, öğrenci yayını olmasından ötürü dernek faaliyetlerinin çarpıcı yönleriyle **tanıtımını** sağlamak,

• Katılım ve etkinliğini bir dernek veya bir grupla sınırlamamak, mesleki bilgi ve becerinin en hızlı gelişmesinin kollektif, gönüllü **birlikte üretim** olduğunu yayın pratiğinde ilke edinmek.

Ne var ki günümüz gerçekliği mesleki öğrenci yayıncılığı açısından ciddi zaaf ve olumsuzlukları içeriyor. Hem de insanı hayrete düşürecek cinsten. Tamam, her yeni girişimin belli acemilik ve hataları görüp yaşayarak kalıcı olabileceği söylenebilir. Ama mevcut girişimler böylesi bir iyimserliği bile gündem dışı bırakıyor. Çünkü hiç düşünülmemesi gereken veya en son yapılması gereken ilk düşünülen ve ilk yapılan oluyor. Sözü uzatmayacağız.

Genç Hukukçular, Çağdaş Hipokrat örneğinde görülen yayıncılık anlayışı mesleki yayın olma olumlu çabası dışında baştan sona sakat bir yaklaşımın ürünüdür. En belirgin özelliklerini ele alalım:

• Mesleki yayıncılığın nesnel bir ihtiyaç olduğu bırakalım geniş öğrenci kitlesini en ileri, örgütlü öğrenciler arasında bile tartışılıp bir görev olarak bilince çıkartılmamıştır. Gerekçe yapılan **kayıtsızlığı kırmak** yönünde yapıcı ve toparlayıcı bir çabaya girilmemiştir. Başlangıçtaki sınırlı çabaların yerini, acelecilik ve kendince **boşluk doldurma işgüzarlığı** almıştır.

• Bu nedenle mesleki yayıncılık **dernek faaliyetinin bir parçası ve bir uzantısı** olarak değil, isteyenin keyfince yaptığı dernek dışı bir faaliyet olarak algılanmış ve dernek dışı bir faaliyet olarak da kalmıştır.

Daha emekleme döneminde olduğu herkesçe kabul edilen derneklerin gelişimine, örgütsel otorite ve saygınlığına darbe vurmanın bir yolu da bu olsa gerek. Eskimiş grupçuluğa yeni elbise.

• Bu faaliyette başı çeken öğrencilerin genellikle dernek üyesi olmaları garabeti büsbütün arttırmıştır. Dernek üyeleri dernek yönetiminin çalışmadığına hükmederek, derneğin insiyatifi dışında ama derneğin görevleri kapsamında yığınsal faaliyetlere girişiyorlar. Herhalde bu durumu onaylamak için demokratik kitle örgütleri ve üyelerinin nasıl çalışacağına dair, arkadaşların **yeni bir katkı (!)** ya da **yeni bir keşif (!)** yaptıklarını kabul etmekten başka çare kalmıyor.

• Ne var ki dernek dışı faaliyetlerin **tek bir siyasi görüşün girişimleri** olarak karşımıza çıkması her türlü yeniliği ve iyimserliği tuz buz ediyor. O kadar şaşırtıcı bir durumla karşı karşıyayız ki arkadaşlar tam bir yenilik ve yenilenme psikozu içinde birim derneklerinin bile eskidiğine kanaat getirmişlerdir. Derneklerin antipatikliğinden. derneklerin ilke tartışmalarıyla kilitlenmiş bulunduğundan kalkarak bambaşka sonuçlara ulaşmışlardır. Daha emekleme döneminde olduğu herkesçe kabul edilen derneklerin gelişimine, örgütsel otorite ve saygınlığına darbe vurmanın bir yolu da bu olsa gerek. Eskimiş grupçuluğa yeni elbise.

• Mesleki yayıncılığın temel ilkeleriyle sözkonusu mevcut girişimleri burada detaylarıyla kıyaslayıp, karşılaştırmak sözü uzatmak ve okuru aptal yerine koymak olur. Değerlendirmeyi okurların, bütün ileri aklı başında öğrencilerin rahatlıkla kendiliğinden yapacağına inanıyoruz. Ama bilinsin ki mesleki öğrenci yayıncılığı, ne tek bir derneğin ne de tek bir siyasi grubun çarpık girişimleri sonucunda kısırlaşıp, güdükleşmiyecektir. Tartışma, mevcut mesleki yayınlar biran önce yeniden organize edilerek bütün temel özellikleri bağrında toplayan gerçek mesleki öğrenci yayınları ortaya çıkıncaya kadar sürecektir.

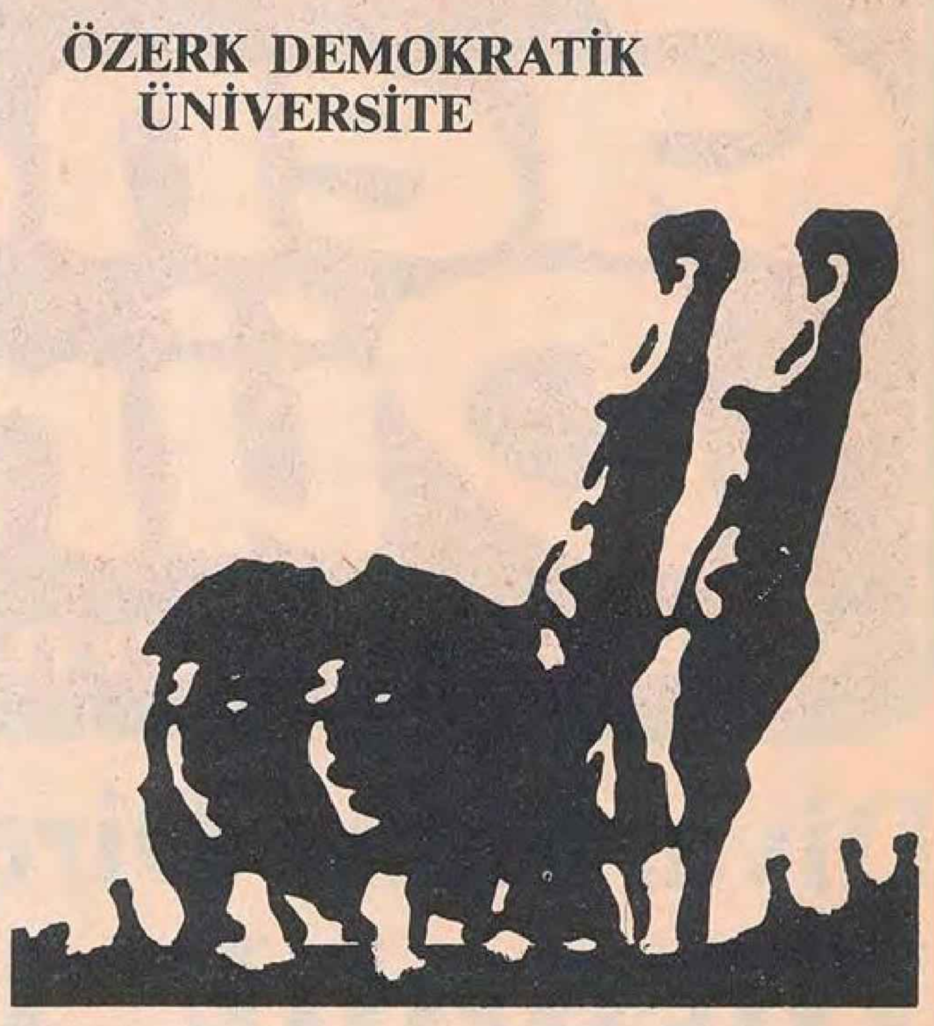

Daha önce belirli aralıklarla 5 sayı çıkan Genç Hukukçular Dergisi 3 aydır yayınlanamıyor.

Olumlu bir çalışma

Zeki Şahin

Demokratik Üniversite Kurultayı'nın gerekli olup olmadığı tartışması artık çok gerilerde kaldı. Politik gençlik yayınları sayfalarında **kurultaya hazırlık** niteliğinde birçok yazıya yer veriyor. Bu arada kurultay kapsamında değerlendirilebilecek **programatik** çalışmalarda yapılıyor. Yeni Çözüm Yayınları'nın Şubat ayında çıkan "Özerk Demokratik Üniversite Programı" adlı broşürü bunlardan ilki:

45 sayfalık çalışma, esas olarak iki bölümden oluşuyor: I. bölümde eğitim, ülkemiz ve YÖK bağlamında mevcut durum irdelenmekte ve "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" sorusuna yanıt olarak; devrim sonrası, Demokratik Halk Üniversiteleri alternatifi temel özellikleriyle birlikte sunulmaktadır. Broşürün giriş bölümünde ifade edilen **"Demokratik Üniversite mücadelesi üniversite bünyesinde yer alan tüm kesimlerin uzun soluklu, inatçı bir mücadele çizgisiyle başarıya ulaşabilir.**

Bu tür proğmatik çalışmaların yoğunlaştırılması, öğrenci hareketindeki ayrılık ve birlik noktalarının hızla netleşmesini sağlayacaktır.

Bu mücadele elbette hedefsiz ve çabasız olamaz. Sadece var olanı reddetmek, onun yerine kitlelerin çıkarlarını yansıtan bir alternatif koymak; mücadeleyi belirsizliğe kaosa sürüklemek demektir. Kitlelerin ne için ve nasıl mücadele etmesi gerektiğini açıkça ortaya koymalı ve onlara kavratmalıyız. Devrimci-ilerici güçler, başta öğrenci gençlik olmak üzere tüm üniversite kitlesinin taleplerine sahip çıktığı sorunlarının çözümü doğrultusunda mücadeleyi yükselttiği ve alternatif programlar sunduğu ölçüde fonksiyonlarını yerine getirmiş olacaktır" yaklaşımına aynen katıldığımızı belirmek isteriz.

"Bu mücadele hedefsiz ve çabasız olamaz. Sadece var olanı reddetmek, onun yerine kitlelerin çıkarlarını yansıtan alternatif koymamak; mücadeleyi belirsiz ve kaosa sürüklemek demektir."

II. bölüm'de ise Demokratik Halk Üniversitesi hedefine bağımlı olarak **"Özerk Demokratik Üniversite Mücadelesinde Somut Taleplerimiz"** başlığı altında onlarca demokratik talebe yer verilmiş. Taleplere ilişkin olarak dile getirilen şu gerekçeyi, bu düzenden umudunu kesmiş direnmeye kararlı her öğrencinin içtenlikle paylaşacağına inanıyoruz. **"Kısaca bugün kısa kesitte YÖK'e karşı somutlanan Demokratik-Özerk Üniversite kavgası, demokratik akademik talepleri içeren somut bir program etrafında örgütlü, radikal ve kitlesel mücadele ile gelişebilir ve Demokratik Halk Üniversitesi mücadelemizde bir basamak konumuna yükselebilir. Yani Demokratik Halk Üniversite'sine giden yol, demokratik - özerk üniversite mücadelesinden geçer. Bugünkü mücadelede attığımız her adım, kazandığımız her mevzi esas tayin edici mücadelemizde bize güç katacak, atılımlar yapmamızı sağlıyacak, faşizmin üniversitelerdeki politikasını zayıflatacaktır."**

"Demokratik Halk Üniversitesi'ne giden yol, demokratik-özerk üniversite mücadelesinden geçer."

Bu türden programatik çalışmaların yoğunlaştırılması, öğrenci hareketindeki ayrılık ve birlik noktalarının hızla netleşmesini sağlayacaktır. Birlik noktaları, birlikte mücadele pratiğinin çetin sınavlarından geçerek kesin birer gerçekliğe dönüşecektir. Ayrılık noktaları ise önyargı ve subjektivizmden uzak nesnel temellerine oturacaktır. Kuşku ve güvensizlik dolu ilişkilerin yerini açıklık ve karşılıklı gönüllülüğe dayalı dostane ilişkiler alabilecektir.

"Tüm yurtsever, demokrat, ilerici, devrimci kişi ve kuruluşlar, demokratik üniversite kavgasına katılmalı ve ona güç vermelidir."

Şüphesiz broşürde, bilimsel olmayan yaklaşım ve tespitler de bulunuyor. Broşürün, bilimin temel kriterlerinin ışığında değerlendirilmesi yapılmalı, mücadelenin **programatik tartışması** bilimsel zemin üzerinde başlatılmalıdır.

Olumlu bir başlangıç olarak nitelediğimiz broşürün dikkatimizi çeken bir yanı; 45 sayfalık broşürün hiçbir yerinde Demokratik Üniversite Kurultayına ilişkin en küçük bir belirleme yok.

"Tüm yurtsever, demokrat, ilerici - devrimci kişi ve kuruluşlar, demokratik üniversite kavgasına katılmalı ve ona güç vermelidirler" diye güncel çağrı yapan broşürün Kurultayı unutmasını (Biz buna unutkanlık demek istiyoruz.) eksik bir yan olarak kaydetmek gerekir.

Üniversitede Yürüyüş

İstanbul Üniversitesi öğrencileri 15 Şubat günü 150 TL da, 250 TL ya çıkan yemek zammını protesto için, yemekhaneden rektörlüğe kadar yürüdüler. 16 Şubat günü tekrarlanan yürüyüşten önce yemekhane girişinde oturma eylemi yapıldı. "Yemekhane Zammı Geri Alınsın", "YÖK'e Hayır" sloganlarını atan öğrenciler, rektör yardımcısı ile görüşerek taleplerini ilettiler. Daha sonra fakültelerde ve yemekhane girişinde masa konarak sürdürülen dilekçe kampanyası sonucu 3000 imza toplandı.

25 Şubat günü 14.30'da yemekhane önünden yürüyüşe geçen öğrenciler 600 kişiyi bulan bir kortej oluşturarak rektörlük önüne geldiler. Topluca, yemekhaneden sorumlu rektör yardımcısına çıkıldı. Dilekçelerin kabul edilmemesi üzerine Rektörlük binasının koridor duvarlarına yapıştırıldı. Daha sonra düzenli bir şekilde rektörlük binası içinde yürüyüşe geçen öğrenciler 10 dakikayı bulan sürekli ve tempolu alkışlarla protestoda bulundular. Bahçeye çıkan kortej, "YÖK'e Hayır!", "Polis-idare işbirliğine son!" "Yaşasın demokratik - özerk üniversite!" sloganları atıldıktan sonra, sessizce rektörlük önünden ayrıldı ve yürüyüş fakültelerin önünde sona erdi. Öğrenciler dağılırken siyasi polis fotoğraf çekiyor ve video kaydı yapıyordu

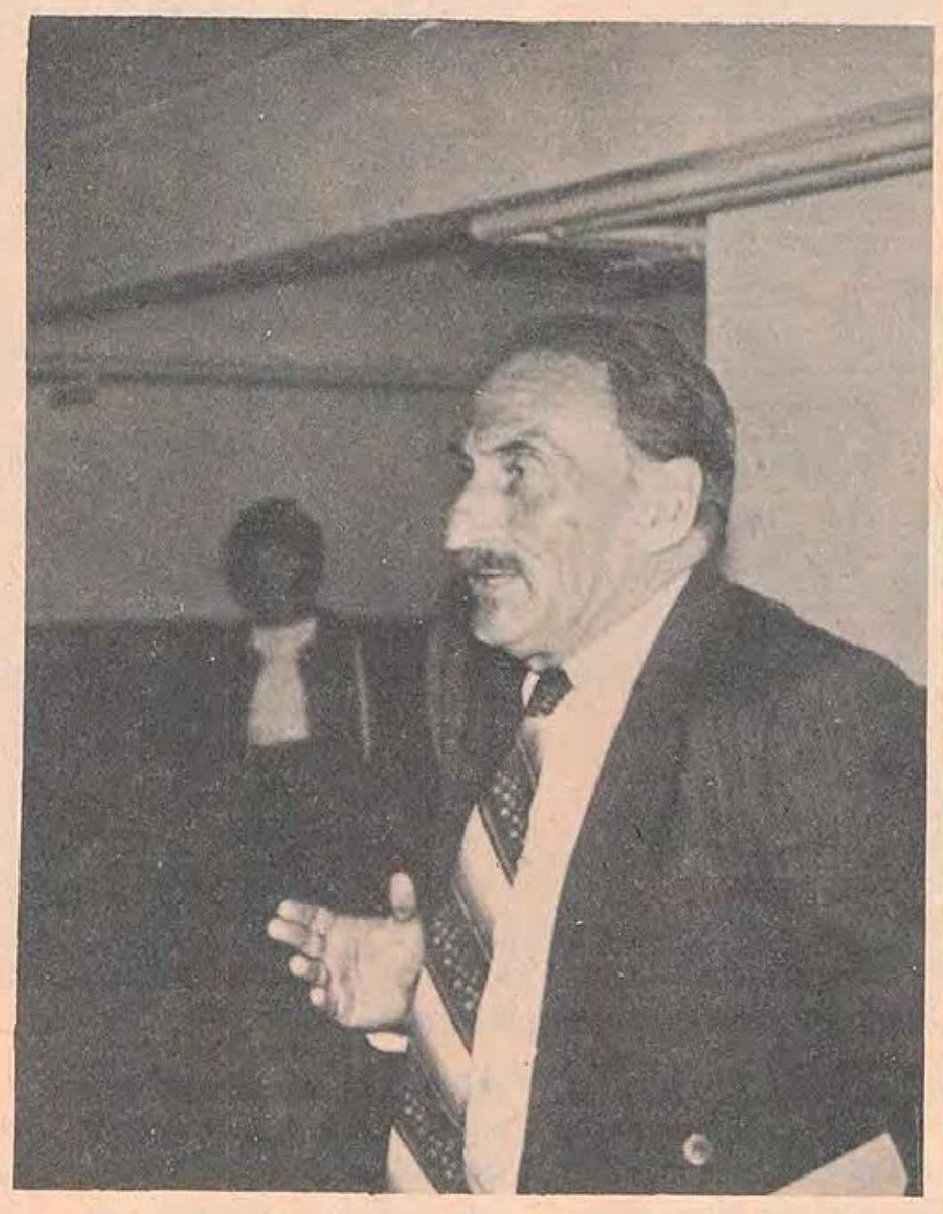
Marmara Basın-Yayın'da açlık grevi

Marmara Üniversite Basın Yayın Yüksek Okulu öğrencilerinin, öğrenciler, öğrenci dernekleri üzerindeki baskıları ve öğrencilerin gözaltına alınması, soruşturmaları protesto için 14 Ocak'da yemek boykotu yapmalarının ardından idare soruşturma açtı. Öğrencilerin savunma yapmaları için iki sınavın olduğu bir gün seçildi!

Soruşturma için seçilen ikinci tarih ise yarıyıl tatiline rastlıyordu. Öğrenciler soruşturmayı yürütecek olan Duygu Yersuvat'ın, öğrenci düşmanlığının birçok kez tescil edilmiş olduğunu belirterek soruşturmayı onun yürütmesine karşı çıktılar.

İdare de bu konuda fazla diyecek birşey bulamadı. Yarsuvat'ın yerine soruşturmayı yapması için İsmet Giritli tayin edildi. 26 kişi için açılan soruşturmada 14 Ocak'ta okulda bulunmayan 5 kişi hariç bütün öğrenciler yazılı olarak toplu savunma yaptılar. Soruşturma açılan 26 öğrenciden 25'i öğrenci derneği üyesi ve yöneticileri. Ceza alan öğrenciler ise Dernek yöneticisi, denetleme kurulu ve disiplin kurulunda görev alan öğrenciler ve dernek üyeleri.

Okul öğrencileri arkadaşlarına verilen bu haksız cezayı protesto etmek için tüm öğrencileri, demokrat kişi ve kuruluşları. Disiplin Kurulu başkanı İsmet Giritli'ye protesto telgrafı çekmeye çağırdı. 2 Mart da uzaklaştırma cezası verilen öğrenciler de haksız kararı protesto amacıyla bir haftalık açlık grevine başladı

3.3.1988'de Basın-Yayın Yüksek Okulu önünde açlık grevine başlayan 11 öğrenci, daha sonra eylemlerini TAYAD'da ve İBrahim Eren'in evinde sürdürdüler. Ertesi gün okulun önünde açlık grevini sürdükmek için toplanan öğrencilerden, 12 öğrenci polisçe gözaltına alındı.

Öğrenciler gözaltılardan sonra da açlık grevi eylemlerini sürdüreceklerini açıkladılar.

Protesto telgraflarının gönderileceği

İsmet Giritli
Marmara Üniversitesi
Basın Yayın Yüksek Okulu
Harbiye-İstanbul

Orman fakültesi öğrencilerine çağdışı staj

Orman Genel Müdürlüğü'nün 30.6.1987 gün ve "OGM EĞ-2 IÜOF-KÜOF-6/557" sayılı yazısıyla Orman Bölge Müdürlükleri'ne gönderilen genelgede; 1.6.1967 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konan "Bakanlıklara Bağlı ve Bakanlıklarla İlgili Kurumlarda Öğrencilerin Yapacakları Staj Çalışmalarını Düzenleme Yönetmeliği"nin 13. maddesinden hareketle staj yapacak öğrencilere;

"a) Kendi öğretim kurumlarının bulundukları yerlerde staj yaptıkları takdirde, brüt 25.- TL.

b) Kendi öğretim kurumlarının bulunduğu yerlerin dışında staj yaptıkları takdirde 30.- TL gündelik ödeneceğini belirlenmişti.

Bilindiği gibi bu yönetmelik ile birlikte Orman Genel Müdürlüğü'nün 25.5.1973 tarihinde ilgili birimlerine gönderdiği "Orman Fakülteleri Öğrencilerinin Yapacakları Çalışma ve Staj Esaslarına İlişkin Talimat" yapılacak stajlarla iş ve işlemlerini düzenlemektedir.

Ayrıntılı olarak incelendiğinde de görülebileceği gibi söz konusu yönetmelik ve talimat, pek çok yönlerden günümüzün ihtiyaçlarını karşılamamakta, uygulamada çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Örneğin söz konusu talimatın 8 ve 9. maddeleri uygulamada olumsuz örneklerinin çokça görüldüğü gibi yönetici- stajyer öğrenci ilişkilerini tek yanlı olarak düzenlemekte, stajyer öğrencileri yöneticilerin keyfi değerlendirmeleriyle karşı karşıya bırakmaktadır. Talimat ın bu olumsuzluklarının yanı sıra 1967 tarihli Yönetmelik de benzer hükümler taşımaktadır. Bu yönetmeliğin özellikle 13. maddesiyle belirlenmiş olan staj yevmiyeleri bugünlerin geçinme koşullarıyla bağdaştırılamayacak kadar düşüktür. 1967 yılı koşullarına göre hesaplanan bu yevmiyeler, toptan eşya fiyatlarıyla endekslenerek 1986'ya indirgendiğinde 20 ve 24 kuruşa eşdeğer olmaktadır. Şöyle de söylenebilir; 1967 yılı için hesaplanan 20 ve 30.- TL.'lik staj yevmiyelerinin, yine toptan eşya fiyat endeksleriyle endekslendiğinde 1986 yılı koşullarında, en az 3118 ve 3741 olması gerekmektedir.

Günümüzün koşullarında, olağan yerleşme düzenin dışında bir yerde günde 20 ya da 30 kuruş ile geçinilemeyeceği açıktır. Bu gerçek Genel Müdürlüğümüzce de (Orman Genel Müdürlüğü tarafından da) görülmüş olacak ki, yukarıda tarih ve sayısı belirtilen genelgede, "mecburi stajlar dışında", "bilfiil teşkilatta çalışan" öğrencilere brüt 2500.- TL. gündelik ücret ödenmesi emredilmiştir.

Özetle; staj çalışmalarını her yönüyle düzenleyen 1967 tarihli yönetmelik ile Orman Genel Müdürlüğü'nün 1973 tarihli talimatındaki hükümlerin günümüz gerçekleriyle bağdaştırılabilme olanağı kalmamıştır. Bu iki belgenin, günümüz koşullarına göre değiştirilmesi, özellikle de mecburi staj gündeliklerinin 1988 yılında, en az ülke genelinde sanayi işçileri için belirlenen asgari ücretler düzeyinde ödenmesi gerekmektedir.

Ertan Karabıyık
İ.Ü.Orman Fakültesi

İ.Ü. Dişhekimliği'nde kitap düşmanlığı

Fakülte kantininde kitap satan öğrencilere "Ortalık zaten karışık, bir de siz memleketi dalgalandırmayın. Burada siz satarsınız, öbür tarafta başkaları satar. Ben burayı kamplara böldürmem. Bu fakülteye Diş Hekimliği ile ilgili kitaplardan başka kitap girmeyecek" diyen Dekan Peker Sandallı kendisiyle konuşmak isteyen bir öğrenciye de "Senin hakkında zaten ihbar var" diyerek kitapları topladı.

Daha önce de sosyal - kültürel etkinleri başlatmak için 306 imzalı dilekçe ile - kendisiyle görüşmeye çıkan öğrencilere "sağcı olursunuz, solcu olursunuz, kürt olursunuz" yanıtını verip bu çalışmalara izin vermediğini bildirmişti.

Kantinin düzenlenmesiyle ilgili çeşitli maddeler içeren dilekçe kendisine iletildiğinde nasıl bir tavır alacağı merakla bekleniyor.

KISA... KISA... KISA...

İHFÖD Kuruldu

İ.Ü.Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği (İHFÖD) Ocak ayında yaptığı seçimler sonucu 17 kurucu ve 1 G.Y.M. üyesini seçmişti. Seçilen 9 kurucu Eminönü kaymakamlığına belgelerini verdiler ve alındı belgesi ile tüzel kişiliği kazandılar. Yaygın bir üye kampanyasına girişen geçici yönetim kurulu, üye formlarının 1000 adet hazırlandığı belirtti. Uzun süren uğraş sonucu tüzel kişilik hakkını kazanan İHFÖD'ün üye sayısı bir haftada 200'e yükseldi. Daha geniş ve rahat bir dernek yeri arayan öğrenciler, güçlü bir dernek istiyorlar.

Trakya Üniversitesi'nde açlık grevi

Bu yıla kadar harç miktarının % 50'si borçlanma senedi yapıldığı takdirde rektörlük tarafından ödenmekteydi. Fakat bu öğretim yılı başında Bakanlar Kurulu'nun aksi yöndeki kararına rağmen borçlanma senedi yapıldı. Şubat ayı başında da bu senetlerin yasalara aykırı bir şekilde tek taraflı olarak iptal edildiği açıklandı. Bu durum karşısında öğrenciler tepkilerini ortaya koymak ve bu haksızlık karşısında sessiz kalmayacaklarını göstermek için 25.2.1988 tarihinde Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 300 civarında öğrenciyle yemek boykotu yaptılar. 2.3.1988 tarihinde de yemek boykotu rektörlük yemekhanesinde 700 civarında öğrencinin katılımıyla tekrarlandı. Boykotun nedenini açıklayan bir konuşmadan sonra alkışlar ve "Paralı Eğitime Son" sloganlarıyla okul bahçesine çıktılar. Burada 6 kişilik bir grup öğrenci soruna çözüm bununana kadar açlık grevine gideceklerini açıkladılar. Arkadaşlarının alkışları arasında açlık grevini başlattılar. Bu arada sivil polislerin kalabalığı dikkati çeken bir başka konuydu. Daha sonra da polislerin açlık grevindekileri ve onlara destek olmak için yanlarında oturan öğrencileri videoya kaydettikleri gözlendi.

Ege Ziraat Ö.D. Anket Çalışması

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği, öğrencilerin derneklere bakışını, genel durumunu ve isteklerini saptamak amacıyla bir anket hazırladı. 15 Şubatta ikinci yarı yılına başlayan Ege Ziraat Fakültesi öğrencilerine anket çalışmasına başladı. Mart ayında genel kurulun yapacak olan Ege Ziraat Ö.D. öğrencilerle daha sıkı ilişkiler kurmak amacında.

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Ö.D. çalışmaları

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Öğrenci Derneği kapalı olduğu için çalışmalarını sürdüremiyordu. Ancak 9 kurucusu olan dernek engellemeleri aşmak için çaba sarfediyor. Derneğin yaygınlaşması için her fakültede bir temsilcinin yer aldığı bir çalışma başlatıldı. Toplantılar düzenleyen öğrenciler, "geçen yıl Samsun'a kültürel etkinlikleri biz getirdik, bu yıl içinde dernek olarak bir gece düzenlemek amacındayız" dediler.

İ.Ü. Eczacılık'ta kantin için dilekçe

İ.Ü.Eczacılık Fakültesi kantininde çayların 100 TL. olması, öğrenciler tarafından tepkiyle karşılandı. ÜNYEK tarafından merkezi olarak saptanan çay fiyatı, özel işletmeci tarafından uygulayarak imzaya açtılar ve öğrencilerin çoğunun katılacağını belirttiler.

YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YURTLARDAN... YUR

İTÜ Ayazağa Yurdunda Yemek Boykotu

İTÜ'ye bağlı Ayazağa Erkek Öğrenci Yurdu'nda yemeklerden mideleri bozulan öğrencilerin makul önerisi kabul edilmeyince 3- 5 kişi dışında herkesin katıldığı bir yemek boykotu gerçekleşti. Şubat ayının başında yurt öğrencileri, İTÜ'ye bağlı olan yurdun yemekhanesinin özel bir şahsın kâr amacıyla işletmesine karşı çıkarak, öğlenleri yedikleri İTÜ yemekhanesinin akşamları da yemek çıkarmasını istediler. Hem pahalı, hem de kalitesiz yemekler yerine üniversitenin yemeklerinden yemek istediklerini belirten öğrencilerin yemek boykotundan sonra yurt öğrenci temsilcisi müdür tarafından görevden alındı ve bazı öğrenciler hakkında soruşturma açıldı. En makul önerilerimize bile dayanamayan yurt ve üniversite idaresine karşı taleplerini sonuna kadar savunacağız.

Kadırga Öğrenci Yurdu Sorunlar Yumağı

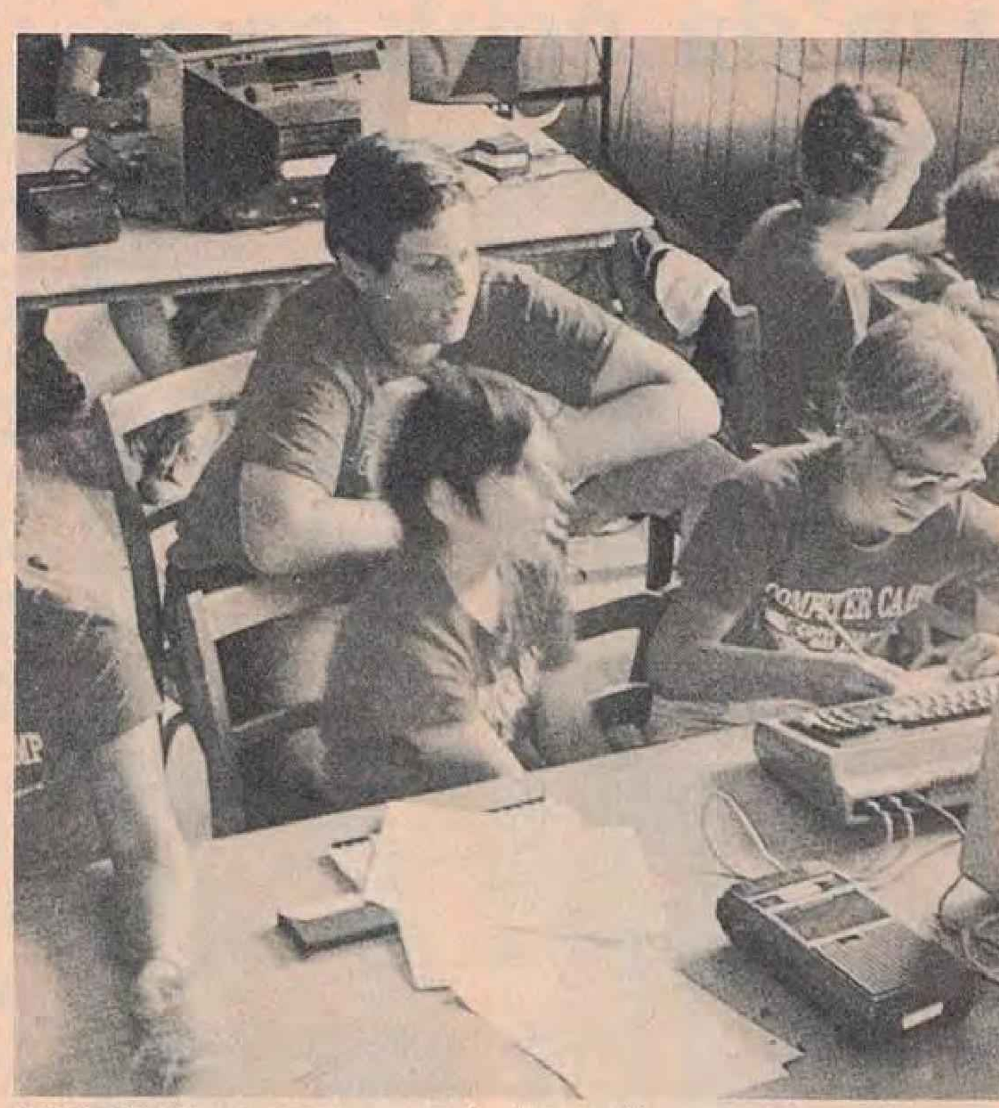
Kadırga Erkek Öğrenci Yurdu, 800 öğrencinin tıkabasa dolu odalarda "barındığı" çevresi dikenli tellerle çevrili yarı açık bir cezaevi. Sorunlarımız o kadar çok ki, günde 4 çeşit patates yemeği ile meşhur yemekhanemiz pek o kadar sorun oluşturmuyor, temizlik banyo sorunumuz ise 1 saat içerisinde daracık yerde 30 kişinin kirli sularını birbirlerinin üstüne boca etmesi 'hamam' ile sürüyor. 400 öğrenciye, daracık bir yerin reva görüldüğü, adeta otobüse biner gibi 30 kişinin zar zor sığdığı bir hamamdan 2 blokta birer adet var. 800 öğrencidenancak 60'ı o da kötü koşullarda temizlik-banyo imkanı bulabiliyor. Oysa her katta duş kabinleri ve duşlar var. Ancak, nedense(!) çalışmıyorlar. Temsilcilerimiz ise, sağolsunlar mescitte namaz kılarak sorunumuzla ilgiliniyorlar. Geçen yılki yurt temsilciliği seçimlerini kazanan gerici öğrencilerin sorunu yok. Çünkü her blokta birer adet mescit var. Temizlik, beslenme, etüd, yatak, spor vb. sorunlar sürsede ne gam. Tek basket sahamızda kırık bir potadan başka bir şey bulunmuyor ama mescitte yapılan güreş müsabakaları ile imanlı(!) öğrenciler spor imkanına kavuştular. Geçen yıllarda olan satranç odası kaldırılmış. Tek bir kütüphanemiz bile yok. Etüd salonları ise sınav dönemleri dışında bile yetmiyor. Garip sünger yataklarda ise uyumak bir dert. Aslında ne diye sorun çıkarıp duruyoruz bilmemki. Cumhurbaşkanı Evren'in sözleri çerçeveli olarak yurdun her yerinde asılı. Öğrenciler, dış mihrakların yemek, spor, barınma, kredi vb. sorunları bahane ederek sinsi emellerini gerçekleştirmelerine karşı uyanık olmaya çağıran Evren, devletin imkanları ölçüsünde idare ile işbirliği içersinde sorunlarınıza çözüm bulabilirsiniz diyor. Bu sorunları yaratanlardan mı çözüm bekleyelim, yoksa sorunlarımıza sahip mi çıkalım, ne dersiniz?

Bilgisayar Destekli Eğitim

Ahmet Günay

Eğitim sistemimizin kısa adı BDE olan Bilgisayar Destekli Eğitim adı altında bir proje ile kaynaştırılacağı şu günlerde bu proje gözardı edilemeyecek sorunlar ve ilginçlikler ile karşımıza çıkmaktadır. İlk aşamada 1 milyon adet bilgisayarın ilk ve orta dereceli okullara dağıtılmasını amaçlayan proje, hükümet programına girmiştir.

Bunun yanında bu kadar geniş ve pahalı bir proje için halka hiç bir açıklama getirilmediği gibi, ana muhalefet partisi dahil hiçbir kurum ve kuruluş bu konuya açıklık getirilmesini istememiştir.

BDE-Eğitim sancımıza yeni alternatif

Eğitimde bilgisayar

Eğitimde bilgisayar kullanımının yararlığı ve açtığı sonsuz ufuklar kuşkusuz yadsınamaz. Fakat bu makinenin üstünlüğü yanında getirdiği bir o kadar da sorunlar, bilgisayar temelli bir sistemin çok ince bir çalışma gerektirdiğini ortaya koymuştur. BDE gibi bir projenin mutlak olarak istediği yan destek sistemlerini maddeleyelim:

a) Kullanılacak makinelere ve öğrencilere uygun program desteği.

b) Teknik eleman ve yedek parça desteği.

c) Yeterli öğretmen, programcı ve bilgi işlem uzmanı ihtiyacı.

Tüm bunların yanısıra enerji ve yer sorunu da unutulmaması gereken iki unsurdur.

Türkiye'de bilgisayar

Yukarıda bahsedilen maddelerin tamamının eksiksiz olarak yerine getirilmesi halinde ancak bahsedilen BDE projesinin gerçekleştirilmesi mümkündür. Acıdır ki, Türkiye'de bu öğeler görmezlikten gelinerek göz boyayan bir kalkınma için alınacak bir milyon tane makinenin hiç ama hiç kimseye yararı olmayacaktır. İktidarın oldu bittilerle yaptığı milli kalkınma hareketlerinin acısını yıllardır halkımız çekerken özel sektöre akan milyarlar, para babalarının zenginliğine zenginlik katmaktadır.

Bu gelişmiş proje için ana muhalefet dahil hiç kimse hükümetten bir açıklama istememiştir.

Hükümet alınacak bilgisayarların program açığını kapatmak amacıyla bakanlık bünyesinde kısa adı FRTM olan Film-Radyo-Televizyon Eğitim merkezini tamamlamış, merkezi en modern araçlarla donatıp, uğruna 1 milyar 600 milyon Türk lirası harcamıştı. Fakat minicik bir sorun yine görmemezlikten gelinmiş ya da unutulmuştu; bahsedilen bu gelişmiş araçları kim kullanacaktı? Bu eğitim merkezinde çalışacak eleman bulunamıyordu.

Türkiye'ye gelecek bilgisayarın hiç bozulmayacağını biri garanti etmiş olacak ki bakanlık böyle bir konuya değinmeye gerek görmemiştir. 1985 yılında satın alınarak okullara dağıtılan 1100 bilgisayarın % 80'ninin bozuk olduğu saptanmıştır. Bu aletleri (yani sadece 880 bilgisayarı) tamir edecek teknik elemanın bulunamadığını sanırım belirtmeye gerek yok.

Öğretmen yetiştirilmesinde tam bir karmaşanın yaşandığı ülkemiz mezun açısından da öğretmen açısından da BDE için hazır değildir. Sürekli kalifiyesiz elemanlar çıkaran kurs niteliğindeki öğretmen okullarının mezunları böyle bir aletten kesinlikle anlamamaktadır. Öyleyse bu makinenin kullanımını öğrencilere anlatacak birilerini aramak gerekecektir.

Türkiye'ye sokulacak 1 milyon bilgisayar ile her 9 öğrenciye 1 bilgisayar düşmesi sağlanacaktır. Bu rakam İngiltere'de 20 öğrenciye, Amerika'da 36 öğrenciye 1 bilgisayarken Türkiye'de neden 9'a 1'dir? Alt yapısının oluşmadığı bir durumda bu kadar bilgisayarı ithal etmek belirli kesimlere aşırı kârlar sağlamaktan öte bir anlam taşımıyor.

1 milyar 600 milyon Türk lirasına malolan FRTM halk arasında hâla gizemini koruyabilmektedir.

Söz konusu proje BDE'nin, öğrenciler için yararlılığı ve üstünlüğü çoktur, ancak sağlıklı ve titiz bir çalışmayla bu randıman alınabilir. Hiç bir yan donanım ünitesi olmadan böyle milyarlık bir işe girmek sonu belli olan bir kumardır.

Öğretmenler örgütleniyor

Mutlu Kardar

12 Eylül sonrası kuşak büyük ölçüde geçmişte yapılanlardan ve bugün olanlardan habersiz yetişmekte. Bu anlamda yeni kurulan Eğit-Der'in (Eğitimciler Derneği) günün gençliğine tanıtılması hiç kuşkusuz yararlı olacaktır.

12 Eylül'le birlikte kapatılan TÖB-DER sonrasında eğitimcilerin tüm örgütlenme olanakları ellerinden alınmış oldu. Gerçekleştirilen öğretmen kıyımıyla pek çok ilerici-demokrat nitelikli öğretmen meslekten uzaklaştırıldı ve aralarındaki iletişim koparıldı. 82 Anayasası dernekleşmeye hiçbir yasaklama koymazken Dernekler Yasası memur kesiminin, bu arada öğretmenlerin örgütlenmelerini yasakladı. Yaratılan korku ortamı ise halen çalışmakta olan eğitimciler arasında etkisini gösterdi ve yasakların kırılması yolunda çalışmalar gerçekleştirilemedi. Dünyanın hiçbir ülkesinde örgütsüz, derneksiz kalmamış öğretmenlerin Türkiye'de seslerini çıkarmalarının bile korku yaratması düşündürücüdür.

16 Şubat'ta kurulan Eğit-DER bu anlamda TÖB-DER sonrası sekteye uğratılan çalışmaların yeniden harekete geçirilmesi ve varolan yasal engellemelerin yıkılması yolundaki mücadelenin yeni bir halkasını oluşturmaktadır. Eğit-Der şu anda fiilen çalışmayan, işten elçektirilmiş, emekli olmuş, 1402 ile usulsüz atılmış ve yasal sakıncası olmayan eğitimcileri bir araya toplamaya çalışmaktadır.

Bundan başka fahrilik dışında üyeliklerine izin verilmeyen, halen çalışmakta olan öğretmenlerin de üye yapılabilmeleri için ilgili makamlara başvurulacak, gerekirse idari mahkemelere gidilecek ve bu yolda her türlü çaba harcanacaktır. Bu bağlamda Eğit-DER Türkiye'deki örgütlenme geleneğinin grevli, toplu sözleşmeli sendika kurma amacına hizmeten oluşturulan bir aşama olmaktadır.

Derneğin bir önemi de şuradan kaynaklanmaktadır. Bugün 80 sonrası mesleğe başlayan, çoğu gerici düşüncelerden etkilenmiş bir genç öğretmenler grubu vardır. Bu öğretmenler grubunun öğrencilerle kurduğu iletişim de doğal olarak yanlış yönde olmaktadır. Eğit-Der bu anlamda fahri üyelik yoluyla bünyesinde toplayacağı öğretmenlerle de etkileşim kuracak ve son çözümlemede ilerici-demokrat tavır öğrenciler arasında da yaygınlaşma olanağı bulacaktır.

Burada derneğin TÖB-DER'in bir devamı olup olmadığı şeklinde akla gelebilecek soruya da bir açıklık getirmek gerekmektedir. Eğit-Der Türkiye'deki örgütlenme geleneğini devam ettirecek ama aynı zamanda geçmişte yapılanları eleştirel bir yaklaşımla tahlil edecek ve bu yönde davranacaktır. Eğit-Der göz ardı edilmeyecek değerde bir dernek olmaktadır.

Böylelikle dağınık durumda ve mağdur eğitimcilerin birliği, iletişimi ve dayanışmasının sağlanması amaçlanmakta.

Kartal Lisesi'nde "Şeriat Kanunlar"ı çiğneniyor!..

Kartal Lisesi'nde gerici ve yobaz bir anlayışın sonucu ilginç uygulamalar sergileniyor. Okul Müdürü Halil Mesutoğlu, 12 Şubat 1988 günü sabahı "içtima" sırasında "kız ve erkek öğrencilerin birlikte oturamayacaklarını" söylemesi üzerine okulda öğrencilere zor kullanılmaya başlandı.

Eğitimin gericileştirilmeye ve insani olanın yok edilmesine yönelik çabalar, yoğunluğundan hiçbir şey kaybetmeden sürüyor. Tüm eğitim kurumlarında öğretmenlerin sürülerek, görevden alınarak ya da çeşitli baskılarla görev yapamaz duruma getirilmeleriyle; bilinçli olarak gerici ve yobaz anlayışa sahip kadrolar yerleştiriliyor. Kartal Lisesi de bu anlayışın bir örneği. Aynı uygulamaların sonucu Kartal Lisesi'nde bu tür uygulamalara karşı, öğrenciler ve velileri 3.3.1988'de bir basın açıklaması yaptılar. Bu açıklamayı aynen yayınlıyoruz:

"Kısa süre önce aynı sırada oturan öğrenciler, geri, çağdışı bir zihniyet sonucu ayrı ayrı oturmaya zorlandı. Bu istek okulumuzda yeni gündeme gelmesine karşın, iki yıl öncesi bir geçmişe sahip: Din ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni Latif AŞICI kız ve erkek öğrencilerin aynı sırada oturmalarının dinimize uygun olmadığını söyleyerek, kendi derslerinde baskı yapmaya başladı. Birlikte oturan öğrencilerin kendisinden hiçbir zaman iyi not almayacağı tehdidiyle öğrencileri korkutmaya çalıştı. Ancak öğrencilerin ve velilerin tepkisi sonucu uygulama imkanı bulamadı.

İki yıldır öğrencilerin ayrı ayrı oturtulması için olmadık yollara başvuran Latif Aşıcı bu yıl Müdürü'n de desteğiyle aynı isteğini uygulamak için öğrencilere pervasızca hakaretler yağdırmaya başladı. Sınıflarda ders anlatmak yerine, "Birarada oturan öğrencilerin şeriat kanunlarını çiğnediklerini" anlatıyor. "Bizi ancak şeriatın kurtaracağını" söylüyor.

En son 29 Şubat 1988'de sürekli olarak yaptıklarını daha da ileri götürerek bir kız öğrenciye, bütün sınıf içinde ağza alınmayacak sözlerle küfürler yağdırıp kendince yola getirmeye çalıştı. Zaten dersine girdiği bütün sınıflarda "iki cins birbirine dokunursa mutlak elektriklenme olur. Sizlerin domuzdan farkı yok" gibi sözleriyle hakaret ve onur kırıcı davranışlarıyla muhatap olmak zorunda kalıyorduk. En son Müdür'le bir olup, "zaten bir tek yatmadığınız kaldı ama, onu da yapıyorsunuzdur" gibi sözleriyle bütün öğrencileri hedef alan aşağılayıcı davranışları ayyuka çıktı."

Bizler Kartal Lisesi öğrencileri ve velileri olarak; çağdaş eğitim adına çağdışı, insanı aşağılayan bir davranışın önüne geçilmesini istiyoruz. Birarada oturmanın mutlaka ahlâksızlık olduğunu söyleyen bir zihniyetin daha fazla muhatabı olmayalım istiyoruz. İnsanı eğitmek, bilgilendirmek yerine, onun oturma şekline önem veren bir öğretmenin öğretmenlik onurunu da ayaklar altına aldığı inancındayız. En kısa zamanda dersinde ders anlatmayı görev edinmeyen onur kırıcı, aşağılayıcı, öğrencileri insan olarak görmeyen bu öğretmenin okulumuzdan alınmasını istiyoruz."

Okul mescidi

Hakkâri temel yatılı bölge okulunda bir sınıfın iptal edilerek mescit haline dönüştürülmesi tepki yarattı. İzinsiz açılan mescidin Hakkâri Milli Eğitim Müdürlüğü'nde yarattığı hoşnutsuzluğun Bakanlığa yansıması bölgeye Ankara'dan müfettişler yollanmasına sebep oldu.

Bağış kampanyaları

Kartal Semiha Şakir Ortaokulu ve Edirne Oğulpaşa Ortaokulu birer okul kitaplığı kurmak için kitap bağış kampanyası başlattı. Her iki okula da yardım etmek isteyenlerin bağışlarını okul adresine yollayabilecekleri açıklandı.

Okul kaçakları

İzmir Emniyet Müdürü Lütfü Tomuş okuldan kaçanları yakalamak üzere seri operasyonlar başlattıklarını açıkladı. İzmir polisinin özellikle sabah saatlerinde orta dereceli okullar çevresindeki pastane ve kahvelerde arama yaptığı, üzerinde okul kimliği çıkan öğrencilerin ailelerine ve okul müdürlüklerine bildirildiği açıklandı.

Numaralama

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı personel hizmetlerinin bilgisayar destekli yürütülmeye başlanması dolayısıyla, öğretmenleri numaralamaya başladı.

Lağımlı ortaokul

Ankara Batıkent'te Müjgan Karaçalı Ortaokulu'nu açılıştan bir gün sonra lağım suları bastı. Öğrencilerin bu yüzden bazı salgın hastalıklarla karşı karşıya kaldıkları belirtildi.

Kur'an'lı açılış

Salihli İmam Hatip Lisesi okul aile birliği toplantısı okul müdürü tarafından kur'an okunarak açıldı. Toplantı gündemini onaylayan yetkililer arasında İlçe Milli Eğitim Müdürü de bulunuyor.

Eğit-Der kuruldu

Emekli ve çalışmayan öğretmenleri kapsayan kısa adı Eğit-Der olan eğitimciler Derneği kuruldu. Eğit-Der'in kurucuları adına konuşan eski Töb-Der genel başkanı Ali Bozkurt "Eğitimciler derneğine çalışan öğretmenlerin üye olması izne bağlı olmakla birlikte fahri üye olmak için öğretmenlerimizin önünde hiçbir yasal engel yoktur" dedi. Bunun yanısıra eski öğretmen oldukları belirtilen SHP Ankara milletvekili Rıza Yılmaz ile Çorum milletvekili Rıza Ilıman derneğe üye olacaklarını açıkladılar.

Kol faaliyetleri mi kolluk faaliyetleri mi ?

Necati Yıldırım

Halen yürürlükteki ortaöğretim tüzük ve yönetmenliklerinde, liselerin ortaöğretimin en son kademesinde bulunan, eğitim ve öğretim veren kuruluşlar olduğu belirtilir. Bu tanımlamadan da anlaşılıyor ki okuduğumuz liseler önce eğitim ve sonra öğretim işlevini yerine getirmesi gereken okullardır. Burada eğitim ve öğretim sözcüklerinden ne kastedildiğini bir kez açıklamakta yarar vardır sanıyorum. Öğretim kısaca takip ettiğimiz ders müfredatları şeklinde açıklanabilir. Buna karşılık eğitim olayı çok daha geniş bir kapsama sahiptir. Okula giriş çıkış şeklimizden öğretmenlerimizin yol göstericiliklerine ki genelde tehdit ve hakaret olarak tüm kültürel etkinlik ve eğitsel kol çalışmalarından davranışlarımıza kadar bunların hepsi eğitim sözcüğünün içine girmektedir.

Liselerdeki eğitim eğilimi aşikardır. Seçmeci, fırsat eşitliği sağlayamayan, eleyici bir sistem. Ağır disiplin cezaları, not tehdidi, dayak ve daha pekçok despotik uygulama ile tamamlanıyor. Hepsinde de görülüyor ki eğitim 12 Eylül geleneği doğrultusunda koyun yetiştirme amacını gütmektedir. Bize kalansa sadece -sembolik de olsa-kol çalışmalarımızdır. Ne var ki bize kalan bu tek koldan zevk alma, sosyalleşme kaynağı da okul idarelerince destekleneceği yerde kösteklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı da aldığı ders saatlerini azaltma kararıyla ilk önce eğitsel kol saatlerine saldırmıştır. Böylelikle öğrencinin sırtındaki ağır ders yükünü hafiflettiğini iddia eden Bakanlık her nedense zorunlu seçmeli derslere dokunmamıştır.

Tüm bunlara karşın eğri oturup doğru konuşmak gerekir. Ne zaman okullar arası bir spor ya da folklor yarışması düzenlense idareler balıklama atlamaktadır. Acele takımlar kurulur, en iyi adamlar seçilir, yaşlar küçültülür. Amaç okulun reklamını yapmaktan başka birşey değildir.

Pek çok arkadaş eğitsel kol saatlerinde yaptıkları tek işin faaliyet planı çıkarmak olduğundan, planlanan faaliyetlerinse hiçbir zaman gerçekleşmediğinden şikayetçi. Tiyatro kolunun sergilediği oyun, müzik kolunun konseri, kültür edebiyat kolunun panosundaki şiiri eğitsel kol faaliyetleri olarak sunulur. Ama bunların bir açıklaması var. Eğitsel kol olayı bizim okullarda gerçekten göstermelik bir uygulamadır. Esası ise öğrencilerin dayanışma ve örgütlenme yoluyla eylemde bulunabilme yetisini kazandırmaktır. Bu yönüyle ele alındığında eğitsel etkinliklerin bizim liselere çok görülmesine şaşmamak gerekir. Bizimki gibi zoraki demokrasilerde örgütlenmenin hele hele eylemin yeri yoktur. Tabii ya öğrenci kitle bilincine varırsa önü nasıl alınır. Şunun şurası üzerlerindeki baskıya alıştırmışken bir uyanıverirlerse ne yapılır sonra? En iyisi sözde insan hakları gibi kağıt üstü etkinliklerle işi kitabına uydurmak değil midir?

Dedim ya şaşmamak gerek böyle kolumuzu kanadımızı kırmalarına. Ama yapılmak istenenin farkına varmak ve ne olursa olsun direnmekde bize düşüyor.

Dedim ya şaşmamak gerek böyle kolumuzu kanadımızı kırmalarına. Ama yapılmak istenenin farkına varmak ve ne olursa olsun direnmek de bize düşüyor.

Ahmet Arif'in dizelerinde olduğu gibi

dayan kitab ile iş ile
tırnak ile diş ile
umut ile sevda ile düş ile
dayan rüsva etme beni

Laf torbası

Tamam. Ben ders anlatmayayım oturup sohbet edelim.

Ceylan Karakoç
Fizik Öğretmeni

Sen kertenkele... Sana diyorum gözlüklü kertenkele ayağa kalk!

Gülseren Taşoğlu
Biyoloji Öğretmeni

Bu yüzüğü bir hafta takayım, sonra gelir alırsın olur mu oğlum ?

Seher Kabaran
Resim Öğretmeni

Türk kaşığıyla Arap boku yemeyin.

Mehmet Yaman
Türkçe Öğretmeni

Seçmeli dersler gerektiği için değil öğretmen fazlası nedeniyle koyulan derslerdir.

A.A.
Coğrafya öğretmeni

Eğer siz bu kafayla üniversiteye girerseniz ben kendimi Sarayburnu'ndan denize atarım.

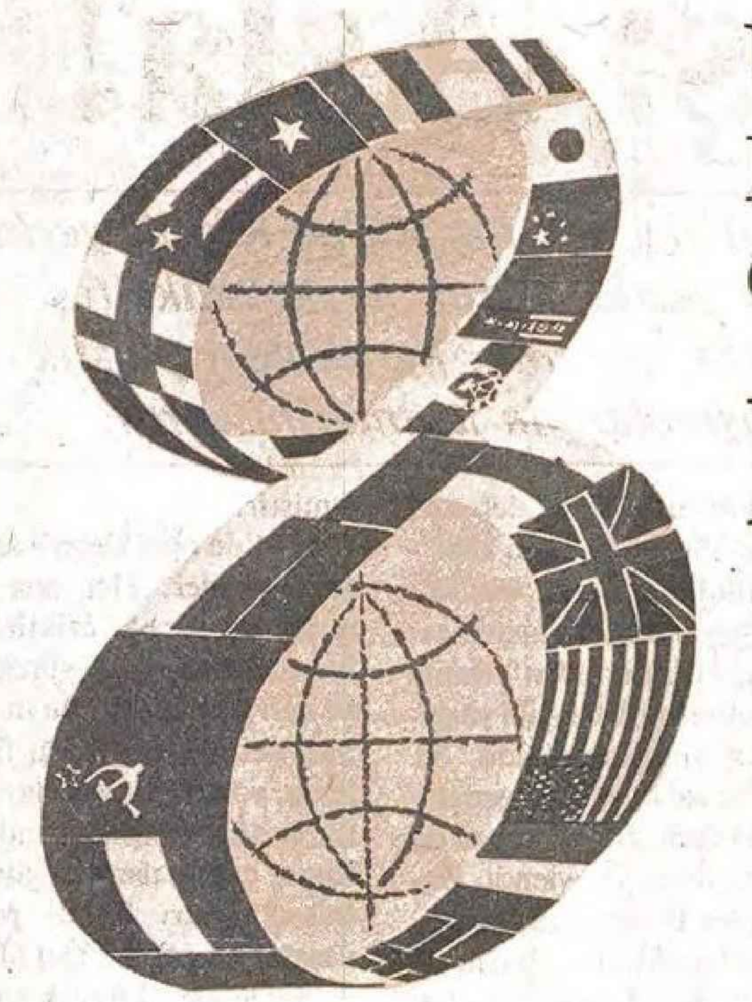
Enver Coşkun
Kimya Öğretmeni

İki gencin dudaktan öpüşmesinin Türk Ceza Kanunu'nda yeri vardır.

Cemil Çiçek
Devlet Bakanı

8 Mart. 1910 Almanya işçi hareketinin önderlerinden Clara Zetkin in önerisiyle 11. Uluslararası Sosyalist Kadınlar Kongresinde "Uluslararası Kadınlar Günü" olarak ilan edildi. 8 Mart Fransız burjuva devriminden sonra mücadeleleri giyotinle sonuçlanan Olmppe'de Geuges ve Rose Lacombe'nin başlattığı kadın hareketinden 8 Mart 1857 New-York'lu kadın dokuma işçilerinin "eşit işe eşit ücret ve işgününün 10 saate indirilmesi" mücadelesi ve 1910 Kopenhang konferansına kadar kadınların bu yönde canları pahasına yürüttükleri tüm mücadelelerinin anısını kucaklamaktadır. O tarihten itibaren de kadınların kendi kurtuluşları için değil aynı zamanda tüm sömürülenlerin kurtuluşu uğrunda başlattıkları mücadelenin bir simgesi olarak kutlanmaktadır.

Ülkemizde ilk defa 1910 yılında kutlanan 8 Mart, 1970'lerden 1980 12 Eylül'üne kadar çeşitli kadın derneklerinin verdikleri barış ve demokrasi mücadelesiyle önemli bir gelenek yaratmıştır. Günümüzde de DEMKAD, Çağdaş Kadınlar Derneği gibi derneklerin etkinlikleri bu mücadele geleneğininsilinemeyeceğinin somut bir ifadesidir.

ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ 8 MART

Kadının adı vardır

Behice Boran

"Kurtuluş hep birlikte olacaktır."

Dolores İborruri

"Ayakta ölmek diz üstüne çökmüş yaşamaktan daha değerli."

Rosa Luxemburg

"Herşeye rağmen görev başında, bir sokak çatışmasında ya da darağacında ölmek isterim."

Didar Şensoy

"Çocuklarımızı öldürtmeyeceğiz."

8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü...

Bu tarih bizim için son derece önemli ve sembolik.

Sembolik çünkü, boyalı basında, egemen çevrelerde dahi kadınlar üzerine nutuklar atıldığı, parlak yazılar yazıldığı, "kadın sorunlarının" tartışıldığı günümüzde, kadın sorunu 365 günün yalnızca biriyle ifade edilemez. 8 Mart 1910'da Kopenhag'da Uluslararası Kadınlar Günü olarak kabul edilmeden önce kökü 1793'lere dişe-diş, kadınların canları pahasına yürüttükleri bir mücadele geçmişinde ve kadınların gerçek eşitliğe kavuşacağı özel mülkiyetin kaldırılması yolundaki evrensel ve örgütsel barış, demokrasi, sosyalizm mücadele geleneğinde sadece bir semboldür.

Önemlidir, çünkü ezilen cins olarak kadının gerçek kurtuluşunun ancak ve ancak "ezen" cins erkek ile birlikte verilecek bir mücadeleden geçtiği gerçeğini, bir bütünün yarısına karşı açılan bir savaşla, diğer yarının hiçbir zaman kurtuluşa götürülemeyeceği gerçeğini vurgular. Mücadelenin ne karşı cinse karşı feminal savaş açmaktan ve kadının insan olarak kendine yabancılaşmasından; ne de katmerli bir sömürü ve kullanım zincirindeki kadının düzene karşı olan mücadelesinin belirli bir alana hapsedilmesinden -dayağa karşı mücadele- geçmediğini vurgular.

Bugün bir yandan kadınlarımızın % 48'i okuma-yazma bilmiyorsa, "soframızdaki yeri öküzümüzden sonra" geliyorsa, çalışan kadınlar çifte sömürü altındaysa ve bir yanda da kadının boyalı basında, TV reklamlarında cinsel meta olarak kullanılması görülmemiş boyutlara ulaşıyorsa, kadın bir seks ve her türlü konfora sahip, dört duvar arasında süs aracı olarak görülüyorsa, böylesi bir ortamda kadının konumu ve eşitlik, kurtuluş mücadelesi son derece net konulmalıdır.

Mücadelenin karşı cinse karşı feminal savaş açmaktan ve kadının insan olarak kendine yabancılaşmasından; ne de sömürü ve kullanım zincirindeki kadının düzene karşı olan mücadelesinin belirli bir alana hapsedilmesinden geçmediğini vurgular.

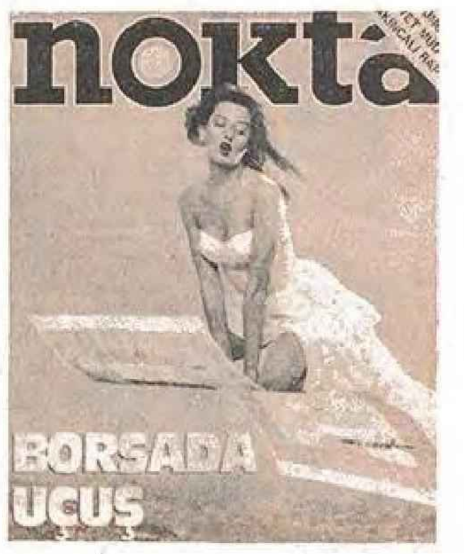
8 Mart, kadın hareketinin tarihini, kadın sorununun toplumsal ve sınıfsal özünün kavranmasında, mücadelesinin nereden geçtiği ve kadının adının ne olduğunu kavramamızda önemli bir simgedir. Bir 8 Mart, bir kez daha bilincimize kazıyor: Kadının adı vardır. Bu ad, Clara Zetkin, Luxemburg, La Pasionara, Vinnie Mandela'dır. Bu ad Türkiye'mizde 70 yıllık mücadelesiyle bir Behice Boran, işkenceye karşı ölümü göğüsleyen bir Didar Şensoy'dur. Bu ad kadın olma onurunu insan olma onurunda bulan baskı ve sömürüye karşı mücadelede tüm kadınlarımızdır.

8 Martınız kutlu olsun.

Bir "Kadın" almaz mıydınız?

Devletimizin bekası, en küçük yapıtaşımız ailemizin dirliği, saadeti; sanayimizin ve cümle piyasa kollarımızın gelişkinliği .... kadına bağlı değil mi?

Ayçin Gözler

Kim demiş kadınların toplumumuzda ikinci cins vatandaş sayılıp aşağılandığını, toplumun eşit ve özgür bir bireyi olarak sosyal, kültürel, ekonomik hayata katılmadığını, ve ev içinde de katmerli bir ezilmişliği yaşadığını(!). Bunlar koca bir yalan. Bu da nereden çıktı, feminal kafanın yeni bir tezahürü mü, demeyin! Düşünün bir kez - kadın olmasa, yani bizler, halimiz nice olurdu?!

Devletimizin bekası, en küçük yapıtaşımız ailemizin dirliği, düzenliği, saadeti, sanayimizin ve cümle piyasa kollarımızın gelişkinliği, basın dünyamız sağlığımız herşey ama herşey kadına bağlı ve kadınla varlık bulan şeyler değil mi?

"Dünya metaların en hayırlısı da, iyi kadındır."

Gazete-Dergiyi açıyorsunuz kocaman bir manşet. "Baş ağrısına karşı ne yapmalı" (Nokta der.) Kafanız dikkatinizi çeken bu haber başlığında iken daha, başka birşey dikkatinizi cezbediyor. Başlığın yanında güzel bir 'kadın', altında neye yoracağınızı bilemediğiniz bir 'kadın" vücudu. "Akupunktur mucizeler yaratıyor" (Yeni Gündem) Büyük merakla tüm dikkatiniz bu başlıkta... değil, çünkü çıplak bir "kadın" vücudu gözünüzün taa içinde. Ortalıkta borsa haberlerinden geçilmiyor doğal olarak ilgileniyorsunuz. Haftalık derginiz büyük 'kurtarıcısıyla' birlikte ilginize hemen cevap veriyor. "Borsa uçuyor" (Nokta der.) kocaman bir "kadın" resmiyle birlikte. Radyoyu açıyorsunuz, buğulu, gizemli, şuh seslerle kadınlar çocuk bezinden, jilet reklamına, banka reklamlarına varıncaya kadar bir yığın alanda özverili bir çalışma sunmaktalar. TV'nin düğmesine basıyorsunuz. Otolastiği, yağ, sabun, krem, kumaş, sigara... bütün reklam dallarımız "kadın"larımızın eşliğinde ekrandan size seslenmekteler.

Sokağa çıkıyorsunuz tüm duvar afişlerinde, gazete bayiilerinde hemcinsimiz "cins-i latif" istisnasız her alanda hazır ve nazır...

Hani boş bir kağıt düşünün üstüne dilediğinizi yazarsınız, çizersiniz, beğenmediniz tekrar silip yazarsınız. Onun gibi. Öyle bir "alamet-i farika" ki şu "kadın" her şekle girer. Ya da her doktor reçetesinin vazgeçilmez ilacı. Yemeklerden sonra bir kaşık dercesine, herşeyin yanında, arkasında, sağında, solunda kadın. Buyurulduğu gibi: "Dünya metalarının en hayırlısı da iyi kadındır." (Hz.Muhammed.) Gerçekten de öyle bir meta ki, hiçbir meta böyle bir işlev göremez.

Nereden mi aklıma geldi böyle bir yazı?

...daha yaşanılası, aydınlık, güzel bir geleceğin yapıcısıyım.

Radyo, TV basın... düzenin tüm kitle iletişim araçlarında kadının "cinsel meta" olarak ne denli azgın bir sömürü ve kullanımının yapıldığı; kadın cinselliğinin baskılar, tabular içerisinde ve yoz değerler - değersizlikler - silsilesi içerisindeki toplumumuzda adeta bir "sübap" olarak kullanıldığı; kör gözüm kör parmağıma misali gözümüzün içine sokulduğu toplumumuzda, amacım; bir genç kız olarak karşı çıkmaktı.

Lüxemburg "Ve gülümsüyorum yaşama karanlıkta, sanki herhangi bir büyülü giz biliyormuşum gibi ve bu sevinç içinde neden arıyorum, hiçbirşey bulamıyorum ve yine gülümsüyorum." diyor.

Gülümsüyorum, çünkü daha yaşanılası, aydınlık, güzel bir geleceğin yapıcısıyım. Çünkü kadınım, çünkü insanım.

"Özgür kadın hareketleri" üzerine

Öznur Kaya

Bütün kölelerin en kolay keşfettiği şey; "efendileri"dir. Ancak bu, "efendilerini yaratan sistemi" gözardı ettiriyorsa kayda değer bir gelişme yok demektir.

Türkiye'nin 1950'li yıllarının ekonomi politikası her mahallede bir milyoner yaratamadı, ama ilham aldığı sistemin değer yargılarının yerleşmesi konusunda hiç de küçümsenemeyecek adımlar attı.

Elbette toplumsal değer yargılarının değişimi, bir başka deyişle parçalanışı, ekonomik yapıdaki değişimden çok daha yavaş oluyor. İşte bu yavaşlık nedeni ile olsa gerek 'Kadınların Özgürlüğü (!)'ne değgin akımlar 1980'li yılların sonunda birden bire ortaya çıkmış gibi geldi pekçoğumuza.

Özgürlüğü zorunluluğun bilinçle kavranışı olduğu gerçeğini gözardı edip, kadının baba/koca/oğul = Erkek baskısından kurtulmasına indirgiyorlar.

Oysa kadının üretim ilişkilerine çekilmesinin en bilinen sonucu, onun dünyayı algılayışının boyutunun değişmesidir.

12 Eylül sonrasının Türkiyesi'nde, toplumun depolitizasyona uğramış örgütsüzlüğüne, "Özgürlük" sözcüğünün cazibesi de eklenince 'Kadın' konusundaki daire tamamlanmış göründü.

Bu görünüşe kapılanlar Özgürlüğü, zorunluluğun bilinçle kavranışı olduğu gerçeğini gözardı edip kadının baba / koca / oğul = erkek baskısından kurtulmasına indirgiyorlar.

Elbette kadının, kapalı aile ilişkileri içinden çıkıp 'reis'in baskısına karşı durmasına, köleliğinin zincirlerini

parçalayışına hayır demek mümkün değildir...

Ya da elektrikli ev aletlerinin tüm kolaylaştırıcılığına rağmen iki kişilik bir ailenin işlerinin kadının haftada 15 - 20 saatlik emek gücünü çalışına karşı olmamak... Hele bu çalınmış emek gücü bir çocuklu ailede haftada 75-80 saate çıkıyorsa, kadının emeğinin bu noktada özgür kılınması talebini reddetmeyi kim düşünebilir?

"Çifte ahlâk standartı"nın aşağılayıcı bunaltısına katlanmadıkları için; burjuva aile kurumunun iki yüzlülüğüne sırt çevirdikleri için suçlanmaları da söz konusu değildir...

İşin doğrusu; sevgiyi yok sayan ilişkilere öykünmeler, bağımsız yaşamanın ışıltılı cazibesi altında gizledikleri tutkular, bireyin yozlaşmasına bunca istekle sarılmalar, yabancılaşmanın erdemlerine sundukları övgüler de olmasa kadınları köleleştirenlerle işbirliği içindedirler denemez onlara.

Bütün kölelerin en kolay keşfettiği şey; "efendilerini" keşfetmek, "efendilerini yaratan sistemi" göz ardı ettiriyorsa kayda değer bir gelişme yok demektir.

"Bir daha savaş: Asla!"

Kollwitz, çağına karşı duyduğu sorumluluğu kadın ellerinin hünerli inceliğiyle eserlerinde somutlayan aydın bir insandı.

Kollwitz tek bir stil ve teknik yerine, çok yönlü olarak heykelcilik, taş baskı, yontma, karakalem plastik çalışmalarıyla ürünlerini verdi.

Käthe Kollwitz 60 yaşında.

Hüseyin Asgar

Sanıyoruz Käthe Kollwitz'in ismi yarattığı eserlerinden daha az tanınıyordur ülkemizde. Hatta adını belki de hiç duymamış olabiliriz, ama taş baskı çalışmalarından ya da yontularından bir örneğini görmüş, çizdiği herhangi bir afişe bir dergi sayfasında, yahut bir gazetedeki gösteri yürüyüşü fotoğrafında plaket olarak taşınırken rastlamış olabiliriz.

Kollwitz'in ünlü afişi: "Bir daha savaş asla!"

Avrupa'da yapılan hemen bütün savaş karşıtı, antifaşist gösterilerde, podyumlarda ve toplantılarda sağ elini yukarı kaldırmış, göğsü açık, saçları savrulmuş ve "Nie wieder Krieg!" (Bir Daha Savaş: Asla!) diye haykıran bir genç portresinin yahut da başka bir yapıtının taşındığını görmek her zaman mümkün. Biz de bu sayımızda, nükleer savaş korkusunun ve anlamsız silahlanmanın - dolayısıyla savaş hazırlığının hâlâ devam ettiği dünyamızda, Kahte Kollwitz'i, onun ve eserlerinin bize tarihten bazı şeyler öğreteceği inancıyla tanımaya ve tanıtmaya çalışacağız.

Bir sanatçı ve ressam olan Käthe Kollwitz, çağına karşı duyduğu sorumluluğu kadın ellerinin hünerli inceliğiyle eserlerinde somutlayan aydın bir insandı. Yaşadığı savaş yıllarında tavrını açık-seçik barıştan, sosyalizmden ve insandan yana koyan bir anadır; bir kadındır herşeyden önce o. 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü'nü kutlarken bu saygın antifaşist insan, kadın ve ananın yaşam hikayesinden belli kesitleri birlikte okuyalım.

Käthe Kollwitz 8 Temmuz 1867'de orta halli Schmidt ailesinin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi. Ailesi çocuklarının gelişimi için hiçbir olanağı esirgemedi. Kardeşi Konrad vasıtasıyla ileride evleneceği eşi Karl Kollwitz'le tanıştı. 17 yaşında ona aşık oldu.

1885'de Berlin'de Kız Sanat Okulu'na kayıt olan Käthe Kollwitz, aynı yıl Königsberg'e geri dönerek gündelik hayattan sahneler resmeden sanatkâr Emil Neide'den özel dersler almaya başladı. 1888'de Münih Kız Sanat Okulu'na kayıt oldu. O dönemin tanınmış isimlerinden Emile Zola, August Bebel gibi yazarların kitaplarını okudu. Ve 1890'da ise heykel çalışmalarına başladı. Bir yıl sonra da Karl Kollwitz'le evlendi. Daha sonra Berlin'e taşındılar. Üç çalışmasıyla Berlin'de "Özgür Sanat Sergisi"ne katıldı. Dönemin sanat eleştirmenlerinden Julius Elias, dikkatleri genç sanatçı üzerine çekti.

Käthe Kollwitz tek bir stil ve teknik yerine, çok yönlü olarak heykelcilik, taş baskı, yontma, karakalem, plastik vb. çalışmalarıyla ürünlerini verdi.

Onun eserlerinde sosyal olaylar tüm netliğiyle gözlerimizin önüne serilir. Ayrıca kendisi de zaten bu olayların hiçbir zaman dışında kalmamış, her zaman içinde, önünde olmuştur... 1913'de "Kadın Sanatçılar Birliği" derneğinin kuruluşuna öncülük etmiştir.

1914'de oğlu Peter'i savaşta kaybeder. Her ana gibi onun da yüreği eziktir. Bu haksız savaşa karşı yüreği kin ve nefret doludur. Bu duygunun derinliğini çizdiği figürlerde, yonttuğu taşlarda, plastik ve ağaç çalışmalarında, litograf çalışmalarında görmek mümkündür. Kendi pratik yaşamı ise onun inatçı bir barış savaşçısı oldunun kanıtıdır.

Käthe Kollwitz 1917 yılında şu notu düşer günlüğüne: "Bu yıl ne getirdi, neler götürdü? Savaş yıllarındaki öbür iki yıl gibi bu yıl da zor ve ciddi bir yıldı. Barış getirmedi. Hep ama hep aldı. İnsanları aldı. İnançları aldı. Ümidi ve gücü aldı. Ama Rusya'da yeni bir şey göründü. Dünyaya yeni, bana göre iyi olan bir şey geldi."

Evet, gelen Ekim Devrimi'ydi. Ama bu "yeni gelen"e saldırılar gecikmedi. Emperyalizmin devrime yönelik saldırılarına karşı dünya emekçilerinin ve ilerici demokratik güçlerinin dayanışması Käthe Kollwitz'in eserlerine de hemen yansıdı. "İşçilerin Rusyayla Uluslararası Dayanışma Komitesi" için hazırladığı "Rusyaya yardım edin" litografi çalışması ve daha sonraları 1932'de "Sovyetler Birliği'ni destekliyoruz" bunlardan en önemlileridir.

Almanya'da Nazilerin 1933'te iktidara gelmesiyle sanatçıların üzerine de karabasan çöktü. 1936'da Kollwitz'in eserlerine sergileme yasağı kondu. Çalışmasına yasaklar getirildi. Ama o hiç susmadı, elleri hep çalıştı ve üretti...

Käthe Kollwitz'in onurlu ve çetin yaşamı 22 Nisan 1945'te son buldu. Ama yapıtları savaşa ve silahlanmaya karşı hep yanıbaşımızda, barışa özlemin ve aydınlık geleceğe inancın sembolü oldu.

'Bir kıta adına sesleniyoruz'

Şili'de 1973'teki kanlı darbe sırasında katledilen başkan Allende'nin Venezuella'da sürgünde yaşayan yeğeni İsabel Allende edebiyat dünyasında adından sıkça söz ettiriyor. İlk romanı "Ruhların Evi" ve ikincisi "Sevgiden ve Gölgeden" geniş ilgiyle karşılandı. Yazarla yapılan bir söyleşiden bölümler yayınlıyoruz;

İsabel Allende: ***"Biz Latin Amerikalılar kimliğimizi arıyoruz, yoksulluğun, bağımsızlığın ve bilgisizliğin haritasını tarihin bizi içine sürüklediği gemi kazasının kargaşası içinde, bir düzen yaratma denemesi olarak çiziyoruz. Eski ve yeni sömürgecilerin her yerde bizden alıp götürdüklerinin dökümünü çıkarmaya daha şimdi, yenice başlıyoruz..."***

□ **Gençliğinizde hangi güdü ve eğilimler sizi edebiyatla yakınlaşmaya götürdü?**

□ Gerçek mi bilemiyorum ama, annem daha küçükken hikayeler anlattığımı söylüyor.

Ben 17 yıldır gazetecilik yapıyorum. Şunu söyleyebilirim, bir şeyleri bildirmeyi denemek için daima sözcüklerle, dille uğraştım. Gerçi hararetli bir okuyucuyumdur, ama günün birinde bir kitap yazacağımı hiç düşünmemiştim.

□ **Askeri darbenin yaşamınızı tamamıyla altüst ettiğini söylediniz. Sizi kitap yazmaya teşvik eden bu mu oldu?**

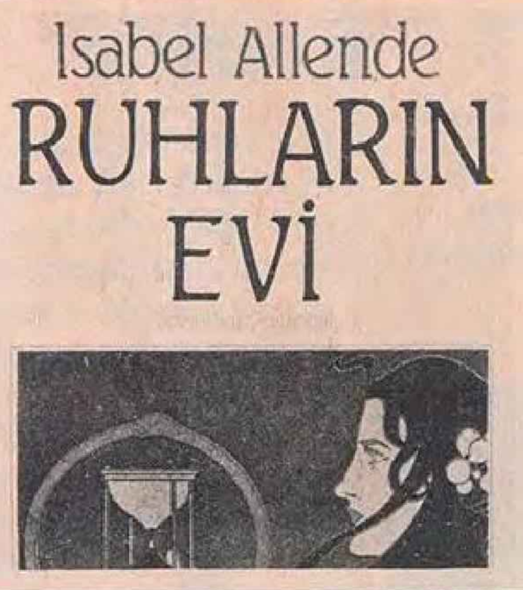
□ Evet, şayet Şili'de kalsaydım, kitap yazar mıydım, bilemiyorum. Belki de yaşamım değişik bir seyir izleyebilirdi diye düşünüyorum. Her zaman çalıştığım gibi, gazeteci olarak kalırdım. Ve basında söyleyemediğimi bir kitapta anlatarak kurtulma konusunda böyle bir ihtiyaç duymazdım belki de. Askeri darbe benim yaşamımda bir dönüm noktası oldu. Venezuella'ya geldiğimde, gazeteci olarak çalışmak bana zor geldi, iş konusunda durum burada aslında daha kötüydü. Bir özel okulda çalışmaya başladım ve dayanılmaz bir yurt özlemi hissettim, bir yığın Şili'linin çektiği hasret gibi. Çünkü göç etmek veya ülkeyi terk etmek kesinlikle bizden ileri gelmiyordu. Biz büyük bir yurt hasreti yükü altında yaşıyoruz, bu nedenle kendimizi hiç iyi hissetmiyoruz.

Venezuella'da geçen uzun yıllardan sonra aniden bir kitap yazma imkanı doğdu, bu hemen hemen bir tesadüftü. Büyük babam ölüm döşeğinde yatıyordu. Mektup yazmaya başladım ve bu daha sonra bir kitaba dönüştü.

□ **İlk kitabınız *"Ruhların Evi"*'nde özellikle iletmek istediğiniz nedir?**

□ Kitaba başladığımda niyetim biraz benim ailemin tarihini yazmaktı, fakat bu tarihe başka kişiler de katıldılar ve devamlı daha başka kurgular girdi. Ve öyle oldu ki, sanki tüm ülke, ülkede önemli gördüğüm her şey kitaba yerleşiverdi. Sonuçta artık şahsi değil biraz karışık bir öykü oldu.

Sanıyorum bir çok insan olayın kendileriyle ilişkili olduğunu, öykünün kendi öyküleri olduğunu hissettiler. Yazdıklarımda çok insan temsil edildi.

Kitaba başladığımda niyetim ailemin tarihini yazmaktı, fakat bu tarihe başka kişiler de katıldılar.

Bu isteyerek olan bir şey değil. Ben diğerlerinin tarihini değil, sadece yaşadığım, bende olan tarihi, büyük babamın, teyzelerimin... tarihini anlatmak istedim.

□ **Şimdi ikinci kitapta, diğer insanların yaşayıp geçirdiği olaylardan hareket eden bir öykü meydana getirdiniz.**

□ Bu beni duygusal olarak çok etkileyen, yaşanmış bir olay. Olayı Venezuella'da okudum, gerçek bir olay, Santiago'dan 50 km. uzakta olan, Lonquen mevkiinde terkedilmiş bir maden ocağında askerler tarafından öldürülmüş 15 köylünün cesedi bulundu. Bunlar arasında aynı aileden beş kişi bulunuyordu, Maureira ailesinden, dört oğul ve baba.

Olay beni çok etkiledi, Şili'de ortaya çıkarılan ilk gizli mezar olayıydı. En azından kamuoyuna akseden ilk hadiseydi. Şili'de binlerce kayıp var, bunlar muhtemelen ölü. Bu olay ise ordunun örtbas edemediği; suyüzüne çıkarılan ilk olanıydı.

Askerlerin mahkeme önüne çıkarıldığı ilk olaydı. Beraat ettiler elbette, fakat olay konuşuluyordu. Ve beş yıl boyunca kocalarını arayan bir kadınlar grubunun varolması beni çok etkiledi.

Beş yıl boyunca toplama kamplarında, hastanelerde, cenaze evlerinde kocalarını arayan, sonunda onların ancak cesetlerini bulan Maureira'yı ve öbür ailelerin kadınlarını düşündüm.

Şili'de, Arjantin'de, Uruguay'da ve şimdi Orta Amerika'da sıkça duyulan kayıp konusu, benim için böylece çok önem taşımaya başladı. Kayıplar sorunu bir Latin Amerika trajedisine benziyor ve ben ondan dolayı bu öyküyü anlatmak istedim, ancak bir döküman veya bir tanık ifadesi olarak değil, bir roman gibi. Buna rağmen daha önceden yapılan tüm araştırmaları bir döküman hazırlığı gibi kaleme aldım ve bu sonra anlatıma dönüştü.

□ **Kendinizi bir Latin Amerikan edebiyatının, akımının bir parçası hissediyor musunuz?**

□ Evet, hepimizin aynı öyküyü anlattığımızı seziyorum. Biz Latin Amerikalı tüm yazarlar - farklı nüanslarla ve ses tonlarıyla - tek bir sesi oluşturuyoruz. Biz bir halk için, yerkürenin bir bölümü için sesleniyoruz. Biz bir gerçeği, bu gerçeğin farklı görünümlerini anlatıyoruz.

Bu nedenle "büyülü realizm" üzerinde ısrar etmek beni şaşırtıyor, çünkü ben bizim gerçekliğimizi, duygularla, tarihle ve hepimizin taşıdığı ve ama gerçek olan, günlük hayatımızla ilişkili tutku yüküyle etkilene[illegible] görünebilen ve görüne[illegible] gerçekliği anlattığımı [illegible]sediyorum.

[illegible]epimizin aynı öyküyü anlattığını hissediyorum ve ben de onun bir parçasıyım. Benim anlattığım öyküler uydurma değil, ben onları bazen gazetelerden, insanların sokakta bana anlattığından, kendi yaşadığım olaylardan alıyorum. Bunlar Latin Amerikalı yazarların anlattığı aynı şeyler, o bir akım.

Biz Latin Amerikalı yazarlar bir halk için yerkürenin bir bölümü için sesleniyoruz.

(Cuardernos del Tercer Mundo, Montevideo, Nr. 91/Ekim 1986'dan özetlenmiştir)

'Özgün müzik' çıkmazda

Sosyalist mücadelenin ve siyasetin kendine özgü kuralları vardır. Müziğin ve genel olarak sanatın bunun içindeki yeri ise gerçekçi bir biçimde değerlendirilmeli ve yanılsamalara kapılmamalı.

Sinan Denizci

Çıkan tüm kasetleri dinleyebiliyor musunuz? Hani şu, kitabevlerinde bir köşeye kurulmuş olan kaset grubundan bahsediyorum. Kitabevlerine gittiçe görüyorsunuzdur; bir de 'ilerici, devrimci, sosyalist' müzik kasetleri köşesi bulunuyor. İşte onlardan bahsediyorum. Ben hepsini dinleyemiyorum. Ne cep dayanır, ne de kulak.

Bu yazı, 'yorgun demokrat', 'Hayır! Sen ne yorgunsun ne de demokrat' türünden ucuz ve seviyesiz pazarlama yöntemleriyle ortaya çıkanlara, 'devrimci halk müziği'nden bahsedip daha 'müzik'in gereklerini yerine getirmeyenlere karşı yazıldı. Bundan daha çok da, Ahmet Kaya'ya çok küfreden fakat ondan da geri müzik örneklerine 'bu genç ve amatör müzisyenlere destek vermeliyiz' diyerek sahip çıkan anlayışa karşı yazıldı. Bu yazı 'özgün müzik'e karşı yazıldı.

Sözlükte 'özgün' maddesine baktım: "Nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrı ve üstün olup örnek diye alınma değeri olan."[1] Ben bu terimi sözkonusu müzik türüne yakıştıracak cesareti kendimde göremiyorum. Neden? Birincisi, bu terimin ifade ettiklerini söz konusu müzik türünde bulabilmek benim için çok zor oluyor. Gittikçe standartlaşan, diğer müzik türlerinden üstünlüğü ise söz konusu bile edilemeyecek bu müzik türüne başka bir ad bulunmalı. İkincisi, Eylül ile birlikte, Türkiye'de yeni bir pazar oluştu; daha doğrusu, var olan bir pazar daha umut verici (!) açılımlar yaşamaya başladı. 'Elveda' diyenlerden 'Merhaba' diyenlere dek, geniş bir kesimi kucaklayabilen bir pazar. Bu pazar yoluyla 'nabza göre şerbet' müzikler ortalığı kapladı, son zamanlarda iyice hızlanarak.

Belli bir kesim var ki, Cumhuriyet'in sayfaları arasında 'özgün müzikte yeni ses', 'özgün müziğin ustası' gibi ilanlarla tanıtılan kasetleri almadan edemiyor.[2] Hele birkaç dergide de 'genç', 'amatör', 'destek' edebiyatı yapılırsa. Artık kitleyle sanatçının bütünleşmesi(!) için bir engel kalmıyor. Hedef vurulmuştur.

Egemen müzik anlayışına karşı çıkma, alternatif olma gibi iddialarla yola çıkan 'özgün müzik' akımı bir dönem umut veriyor gibi göründüyse de, pazar yasalarına uyum gösterdi, ortaya çıkan oldukça kalitesiz örneklerle 'özgün' terimini en az hakeden bir konuma sıkıştı kaldı.

★★★

Müzik, duyguları, düşünceleri, imgeleri anlatmak için seslerin bir bütünlük içersinde belli bir teorik kurguya dayanılarak düzenlendiği, bunun ögelerini ise melodi, armoni gibi biçimlerin oluşturduğu bir yapıdır. Müziğin ilerici özü ise sözlerden daha çok, bütünlüğün oluşturulmasında, seslerin meydana getirdiği yapıda aranmalıdır.[3] "(...) kaynağımız bu toprağa özgü sesler olacaktır. Bu özgün seslerin ilerici yanlarını alıp, yeni bir duyarlılıkla biçimlendirmemiz gerekmektedir."[4] 'Özgün seslerin ilerici yanlarının' hangi terazide ölçülüp biçildikten sonra alınabildiğini pek anlamadım ama benim kastettiğim kesinlikle bu değil. Müzikte ilerici olmak, beste, düzenleme (aslında bu ikisi birbirinden ayrılmaz şeyler) ve icra aşamalarında yüzünü geriye değil ileriye çevirmektir; aşılmış olanı uygulamak değil aşmaya yönelik çalışmaktır, değiştirmek için önce değişmek gerektiğini, geliştirmek için önce gelişmek gerektiğini kavramaktır.

Kavranması gereken daha da önemli bir şey var. Müziğin ve genel olarak sanatın sosyalist mücadele içindeki yeri ve sınırları. Şu anlayıştan kurtulunmalı: Kasedi teybe koyan dinleyici, müzikteki devrimci özü duyumsayacak, gerçekleri daha iyi anlayacak, birşeyler yapılması gerektiğini hissedecek, (bizim müzisyen de binlerce, onbinlerce evde bunların hissedildiğini düşünerek görevini yerine getirmiş olmanın huzuruyla yeni bestelere yönelecek), ve...

Sosyalist mücadelenin ve siyasetin kendine özgü kuralları vardır. Müziğin ve genel olarak sanatın bunun içindeki yeri ise gerçekçi bir biçimde değerlendirilmeli ve yanılsamalara kapılmamalı. Yeni bir döneme doğru yol alınırken eski hastalıklardan kurtulmak, geleceğe umutla bakabilmenin ön koşuludur.

Geçmişten bugüne bakınca görülecektir ki 'özgün müzik' niteliği ve niceliği arasında

ters orantılı bir grafik çizerek ilerledi. 'Özgün müzik' yaptığını iddia eden ya da bu iddiada bulunmasa bile bu kefeye konulan grupların ve müzisyenlerin sayısı arttıkça müziğin niteliği düştü. Bundan dolayı ben daha çoğalmalarını dileyemiyorum. Benim dilediğim tek şey yaptıkları işi ve daha da önemlisi ister istemez yüklendikleri misyonu ciddiye almaları. 'Genç ve amatör' müzisyenlerin olgun ve profesyonelce ürünler vermeye başlamaları buna bağlı.

1- TDK Türkçe, Sözlük,

2- Daha ince yöntemler de bulunmuyor değil. 'Jakobenlik' bile nasibini aldı.

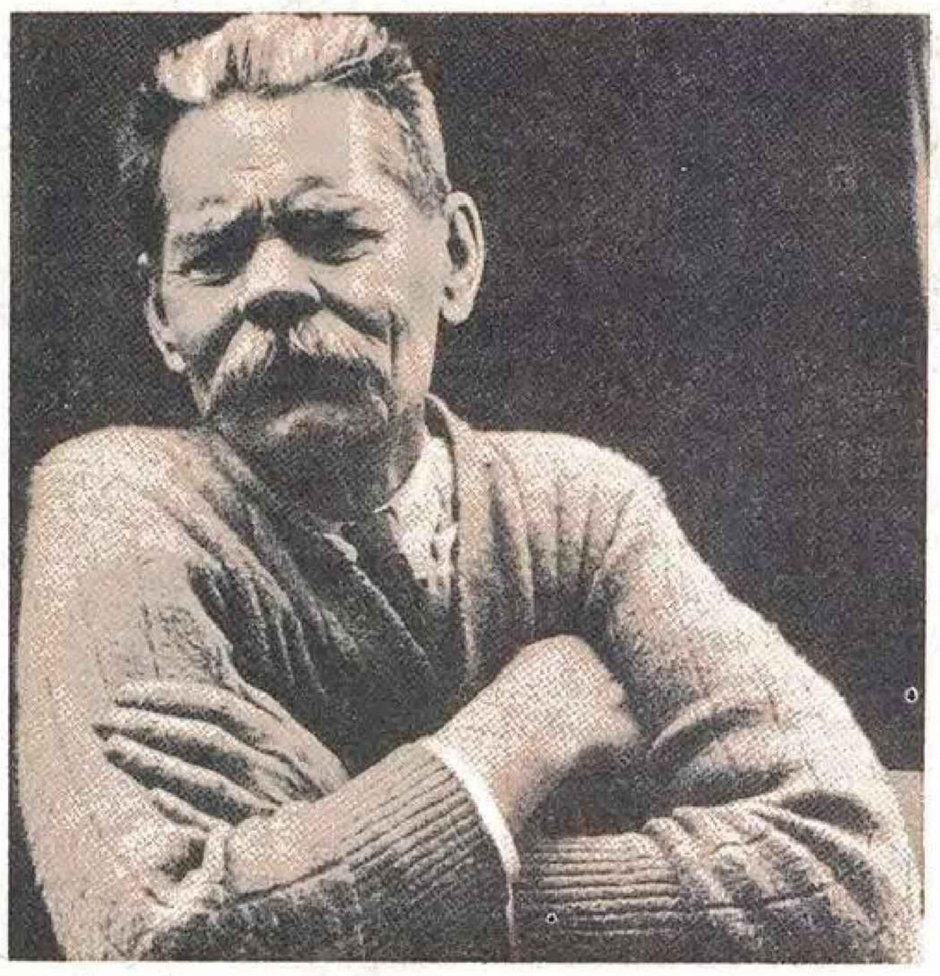
3- Tabi arama niyetinde olanlar için, olmayanlara (altını çiziyorum) *herhangi* bir müziğin üzerine *oturtulmuş* 'ilerici sözler' (sözler ve ilericilikleri ayrı bir yazının konusu) yetiyor.

4- Grup Yorum'la söyleşi. Gençlik Dünyası Sayı 3, s.5

Gorki: Emeğin şiirselleştirilmesi

Onun yaratmış olduğu bu yöntem, o dönemden bu yana dünyada yer alan dev dönüşümlerin edebiyatta saptamasına olanak vermiştir.

Ercan Kozan

Kapitalizm üretici güçlerin nesnel gelişmesini engelleyemez duruma yine işçi sınıfı tarafından getirilince, kapitalist toplumun, özel mülkiyet toplumunun yeni bir toplum tipine dönüştürülmesi süreci başlamıştı. Bu süreç doğal olarak sanat ve edebiyatta da yansımasını bulacaktı. Tarihsel olarak bu sürece tekabül eden sanatsal akım olarak eleştirel gerçekçi yaklaşım işçi sınıfının tarihsel misyonunu bir türlü kabul etmek istemiyordu. Kapitalizmin önlenemez çöküşünü, sınıf çatışmalarının çözümü için somut tasarıları algılayamamıştı.

Bütün bu yeni gelişen ilişkiler sistemini toplumcu temelde algılayıp ortaya koyacak yeni bir yaratıcı yöntemin gerçekliğin kendi evrimi içinde ortaya çıkacağı kaçınılmaz bir şeydi.

Toplumcu gerçekçiliğin doğuşu, emekçi kesimlerin toplumsal biçimde kendinin toplumcu farkındalığında büyük bir ilerlemeyle bağıntılı olduğu gibi, bir yazardan da emekçi kesimlerin tarihsel görevinin tam farkında olmasını öngörür.

Toplumcu gerçekçiliğin temel çizgileri çökmekte olan kapitalizmin evrensel, tüm kapsamlı bir eleştirisini kapitalizmin yerini alacak olan yeni toplumcu düzenin coşkulu bir biçimde olumlanışıyla birleştiren Maksim Gorki'nin yazılarında açıkça gösterilmiştir.

Yaşadığı toplumun çelişkilerini, insan ilişkilerini çağdaşlarından farklı olarak sonuna kadar götüren ve tüm acımasızlığıyla ortaya koyan Gorki'nin tipleri kendi toplumsal sınıf içgüdüleri ile görüşlerini dile getiren tiplerdir her zaman.

Gorki'nin halktan kişileri çizimi, tamlığı ve dirimselliği kadar, duygu ve fikir zenginliği bakımından da şaşkınlık vericiydi. Gorki yetkin bir ruhsal çözümleme ustası olup, bir çok bakımdan Tolstoycu geleneği ileriye doğru götürmüştür. Gorki, kitlelerin en iyi niteliklerinin üstün bir taşıyıcısı olarak gördüğü, özgürlük savaşımının ön saflarında yer alan kişilerin inandırıcı bir görüntüsünün yaratılması işine korkunç bir önem vermiştir. Kısaca Gorki estetiği yeni tip bir gerçekliğin estetiğidir.

Emeğin şiirselleştirilmesi yaşadığı dönemi çok iyi anlayan ve tavır alan Gorki'yle başlamıştır.

Acı anlamına gelen ismiyle devrimin sesi olmuştu. Ayaktakımı Arasında Küçükburjuvalar (1902) oyunlarıyla tiyatroya katkıları ve etkileri Çehov'un oyunlarıyla denk hatta daha ileri olmuştur. 1902'de Rus Bilimler Akademisi onur üyeliğine seçildi. Fakat bir süre sonra hükümetin baskılarıyla üyelikten çıkarıldı. Çehov bu olay üzerine protesto ederek istifa etti. 1905'te tutuklandı. Başyapıtlarından Ana'yı 1907'de yazdı. Ekim Devrimine doğru tavrını açıkça Bolşeviklerden yana koydu. Kerenski Hükümetinde Genel Sanatlar Bakanlığını yürüttü. 1921-1928'de sağlığı nedeniyle resmen İtalya'ya gönderildi. Bu arada Çocukluğum, Ekmeğimi Kazanırken, Benim Üniversitelerim adlı yaşamını anlatan üçlemeyi bitirdi. Ömrünün son yıllarını toplumcu gerçekçiliğin gelişmesi ve toplumcu gerçekçi yazarlar yetiştirilmesiyle uğraştı. Artamonov'lar ve Klim Samgin'in Hayatı'nı yazdı. Toplumcu gerçekçiliğin kurucusu, bu yeni yöntemi, yalnız kendi yaratıcı yazılarıyla geliştirmekle kalmamıştır. Genç Sovyet edebiyatının deneylerine dayanarak, toplumcu gerçekçiliğin estetik ilkelerinin işlenmesine de korkunç bir katkıda bulunmuştur. Öyle ki onun yaratılmış olduğu yeni yöntem, o dönemden bu yana dünyada yer alan dev dönüşümlerin ve değişmelerin edebiyatta saptanmasına olanak vermiştir.

Halkımızın da çok yakından tanıdığı ve sevdiği bu büyük sanat adamının 120. doğum yılında toplumcu gerçekçiliğin bu gün ulaştığı görkemlerden kendisini selamlıyoruz.

Bir şenliktir "Dostlar"

Necati Yıldırım
Önder Güvenç

Yaşanan bir şenlikti o akşam Dostlar'la beraber. Mola vermiş toplumcu gerçekçi sanatın tiyatro grafiği biraz daha yükseldi.

Dostlar Tiyatrosu ilk gösterimini 16. İstanbul Festivali'nde yaptığı ''Bay Puntila ile Uşağı Matti'' oyunuyla Baro Han'daki salonunda gösterimlerine devam ediyor.

Oyun metni seçiminden, dekor, kostüm anlayışına, reji ve oyunculuktaki titiz tutuma kadar ödün vermedikleri ilkeli tutumlarıyla tiyatro profesyonelleri cephesinin bir elin parmaklarından az temsilcilerinden biri Dostlar Tiyatrosu.

Bertolt Brecht'in 1940 yılında yazdığı oyunun 1987 Türkiye'sinde oynanması hangi zorunluluğa karşılık geliyor? Tekstin dramatürjik değerlendirilmesi bu soru karşısında bir kaç yanıt veriyor. Brecht'in Sezuanın İyi İnsanı'nda aktardığı mesaj olan "İnsan hem zengin hem iyi olamaz" sonuç cümlesi Bay Puntila ile Uşağı Matti oyununun bir yönüne açıklık getiriyor fakat toparlayıcı yorumun sınıflar arası mücadelede ilişki yöntemleri olduğu kanısındayız. Sayın Genco Erkal'ı da oyunu bu yorum çerçevesinde tutmaya özen gösterdiği belirgin şekilde seziliyor. Bu yorumun Türkiye pratiğinde hangi "zorunluluğa" karşılık geldiğini biraz açmak gerekiyor sanırız. Solcularımızın büyük bir kısmının mücadele yöntemleri Matti'nin patronu Puntila ile arasındaki ilişkiyi anımsatıyor.

Aslında gerçek mücadele Matti'nin oyunun sonunda vardığı yerde başlıyor... Oyunun mesajının sade ve net olması yukarıdaki yorumun düşünülmesini zorlama olarak gösterebilir. Fakat sade ve netlikle basit ve sıradanlık arasındaki nitel farkı sanırım en iyi Brecht'in oyunları anlatır.

Tüm bunların yanı sıra dekorun epik bir oyunun dekoru olduğu oyun boyunca hiç bir an unutulmuyor ve kadroya bir oyuncu olarak cesurca katılıyor. Projeksiyon, bir biçimin vazgeçilemeyen bir öğesi olarak Dostlar'ın oyunlarında da yerini alıyor.

Oyunculuk olarak Galile ve Sokrates'in başrollerini oynayan Genco Erkal'ın birbirine benzeyen çalışmalarının yanında Puntila'daki çalışması bu tekrarın sürekli olmayacağını kanıtladı. Matti ve diğer oyuncuların kollektif ilişkileri Puntila ile beraber temposu hiç düşmeyen bir Brecht bayramını bizlere sunuyor. Epik tiyatrodaki oyun-oyuncu-seyirci ilişkisi Dostlar'ın salonunda sanki biraz eksik kalıyor. Bu eksikliğin reji ve oyunculuktan kaynaklanmadığı kabulünü yaparsak aksaklığın izleyiciden kaynaklandığı söylenebilir. Dostların izleyicisi depolitizasyon ve kültürsüzleştirme politikasından korunmayı mücadele etmeyi başaran, en azından bilen bir izleyici. Fakat buna rağmen somut olarak ortada duran katılım eksikliği üzerimizdeki ölü toprağını tam olarak silkeleyemediğimizi söylüyor.

Yine de yaşanan bir şenlikti o akşam Dostlar'la beraber. Mola vermiş toplumcu gerçekçi sanatın tiyatro grafiği biraz daha yükseldi. Onurlandık. Terk ederken salonu nedenini o an bilemediğimiz bir acelemiz vardı. Yarın o kadar uzak değildi. Bilincimiz yunmuştu işçilerin huyundan. Sağol Brecht, sağol Genco Erkal ve sağol Dostlar...

Grup Merhaba: "Yerimiz kültür cephesinde"

Gerçekte bizim de içinde yer aldığımız Yeni Türkü, Ezginin Günlüğü, Gurup Yorum, Çağdaş Türkü gibi toplulukların yaptıkları müziğin diğer tüm müzik türlerinden bir farkı (özgünlüğü) var. İçinde Halk müziği, sanat müziği, caz, hafif müzik gibi pek çok bileşimi taşıyor. Buna kendi müzik rengini de katarak müzik yapanlara; nedir bu müziğin adı diye de yıllarca soruldu. Böylece adı bir türlü bulunamayan bu müziğe özgün müzik denilip kurtulundu.

G.D. □ Klasik bir soru soracağız. Kısaca grubunuzun kuruluşu, kimlerden oluştuğu ve şimdiye dek olan çalışmalarınızı anlatır mısınız?

□ Merhaba'nın ilk çalışmaları 5-6 yıl öncesine dayanıyor, fakat müzik anlayışı ve isim olarak son şeklini 1986 başında aldı. İlk konserimiz (solo) 86 Mart'ında oldu. Bu konserin eleştirileri bize çok hız verdi. Ve o dönemden bu yana sayısını hatırlayamadığımız kadar çok konserlere ve gecelere katıldık. İstanbul dışında Ankara, İzmir, Gebze'de konserler verdik. Önümüzdeki aylarda G.Antep, Adana, Mersin, İzmir, Eskişehir konserleri olacak.

Konserler dışında SU adlı filmin müziğini yaptık ve iki ay önce ilk kasetimizi - Memleketim - çıkardık.

Grubun son kadrosu şöyle: Cem Doğan (gitar, solo vokal ve müzik kompütör), Göksun (klarnet, vurmalı, vokal), Fatih Saçlı (gitar, flüt), Bülent Özsoy (bağlama, mandolin) Ümit Kır (vokal), Birsel Acar (vokal) ve tezkeresini beklediğimiz asker arkadaşımız Ali Bülbül (bağlama, cura)

G.D. □ Grup Yorum, röportajında devrimci halk müziğinden söz ediyor. Bu konudaki düşüncenizi ve sizin müzik anlayışınızı açıklar mısınız?

□ Biz toplumcu gerçekçi müzik yapmaya çalışıyoruz. Toplumcu gerçekçilik zaten devrimci bir özür taşır ve halkların yaşamındaki her olgu onun temel materyalleridir. Sadece devrimci halk müziği dersek alanımızı sınırlamış oluruz. Oysa toplumcu gerçekçi sanat, nesnel yaşamdaki her olguyu, diyalektiğe uygun olarak tarihsel gelişim sürecinden ayırmadan, salt eleştirel bir yaklaşımdan öte çözümler üreterek ele alan bir anlayıştır.

Elbette toplumcu gerçekçi sanatın Türkiye'de bugün en birincil objesi sınıf savaşımıdır. Ama toplumcu gerçekçi müzik, devrimci halk müziğinden farklı olarak sadece bu konuyla sınırlı olamaz.

Biz toplumcu gerçekçi müziği yapabiliyor muyuz? Tam olarak henüz değil. Hep söylediğimiz gibi daha yolun başındayız. Fakat bu söylediklerimizden bu konuda iddialı olmadığımız ortaya çıkmasın.

G.D. □ Ülkemizde verilen demokrasi mücadelesi hakkında düşüncelerinizi ve sizin buradaki yerinizi açıklarmısınız?

□ Türkiye demokrasi güçleri 80'den sonra da mücadeleyi hiç bırakmadı. O günün somut koşullarına uyan mücadele yöntemleri yarattı ve son üç yıldır demokrasi savaşımı büyük bir ivme kazandı. Anayasa engeline rağmen grevler yapıldı, öğrenciler kitlesel eylemlere başladı. Bir Netaş grevi işçi sınıfının gücünü ve ona güvenmek gerektiğini öğretti herkese. Cezaevlerindeki direnişler tüm yurda yayıldı. Bunlar demokrasi mücadelesinde çok büyük gelişmeler.

Biz, kendimizi bu demokrasi ve sınıf savaşımından ayrı düşünemiyoruz. Toplumsal muhalefetin olduğu her yerde biz de varız. Tabii ki müziğimizle. Zaten bu söylediklerimizi grubun iki yıllık pratiği kanıtlıyor.

Türkiye emekçi halkının verdiği savaş pek çok cepheden oluşuyor. Biz bu cephelerin en önemlilerinden birinde, kültür cephesinde yerimizi alıyoruz.

G.D. □ Pek çok kesime yönelik konserler verdiniz - Öğrenciler, aydınlar, işçiler - Müziğiniz konusunda ne düşünüyorlar?

□ Bu konuda da ilerici aydınlarımız ile en geniş emekçi kesimler arasındaki kültürel ve estetik anlayış farkı bir kez daha ortaya çıkıyor. İşçi dostlarımız ve öğrencilerin büyük bir kısmı müziğimizi çok beğeniyor. Aydın dostlarımızın eleştirileri ise daha farklı. Müziğimizin onlara basit geldiğini heyecanlandırmadığını söylüyorlar. Sanırım biz yine bu farklı iki anlayışın ortalarında bir yerde müziğimizi yapmaya devam edeceğiz.

G.D. □ Son günlerde daha çok tartışılıyor. Nedir sizce özgün müzik? Sizin yaptığınız müzik özgün mü?

□ Şu anda piyasada "özgün müzik" yapıyor kapsamına giren topluluklardan hiçbiri aslında bu kavramı ortaya atmadı. Birileri bu ismi koydu. Hatırladığım kadarıyla 4-5 yıl önce özgün müzik diye bir şey konuşulmuyordu.

Gerçekte bizim de içinde olup Y. Türkü, E.Günlüğü, Yorum, Ç.Türkü, gibi toplulukların yaptıkları müziğin diğer tüm müzik türlerinden bir farkı (özgünlüğü) var. Tabii yeni oluşturulmaya çalışılan bu müzik, içinde pek çok bileşimi taşıyor. Halk müziği, sanat müziği, caz, hafif müzik gibi. Tüm bu bileşimleri ya da birkaçını kendine malzeme olarak seçip ve buna kendi müzik rengini de katarak müzik yapanlara; nedir bu müziğin adı diye de yıllarca soruldu. Böylece adı bir türlü bulunamayan bu müziğe özgün müzik denilince kurtulundu.

Biz açıkçası bu isim altında bahsedilmekten rahatsız olmuyoruz. Özgün müzik denilip beyinlerde bizim müziğimiz şekilleniyorsa bu kavramı neden kullanmayalım. Yalnız piyasada bu ismi kullanıp estetik beğeniyi körelten "sol arabesk" kasetler de her geçen gün daha çoğalmakta. Bu da işin diğer bir yüzü.

Igor Sinyavin: "Öyle bir dünya ki, yalnızca orman kanunu geçerli"

Ressam Igor Sinyavin 10 yıl önce İsrail vizesiyle Sovyetler Birliği'nden ayrılmıştı. Viyana, Roma derken, 6 ay sonra New York'a ulaştı. Amerika Birleşik Devletleri'nde 10 yıl geçirdikten sonra Sovyetler Birliği'ne geri döndü. Neden? Sanatçı şöyle yanıtladı:

□..Amerika'da her şeye farklı bakmam gerekiyordu. Hepsinin ötesinde kendi ülkeme karşı tavrıma. İki-üç yıldan sonra yurduma bir daha geri dönemeyeceğim duygusu yaşamamı, hatta nefes bile almamı zorlaştırdı. Ülkemden, halkımdan, dilimden uzaktım... Hiç bu kadar zor olacağını düşünmemiştim. Nefes alabildiğiniz sürece, bunun her zaman böyle süreceğini sanırsınız. Ve sonra birden kendinizi bir boşluk içinde buluyorsunuz. Bu çok korkunç bir duygu.

• Batı'ya kendinizi "ifade özgürlüğü"nü aramaya gittiniz. Bulabildiniz mi?

□ Amerika'da bulduğum tek şey büyük bir kargaşaydı. Zamanımı ve emeğimi insanlık dışı, ahlak dışı ve sanat karşıtı bir yere yerleştirmem gerektiğini görünce çok şaşırdım ve sarsıldım. Evet, ABD'de seçkin yazarlar, sanatçı ve müzisyenler var. Ama bunlar çok az. Ve bunlara dahil değilseniz, kaderiniz kitle kültürüdür. Şiddet, porno ve reklam kültürü de denebilir, tabii. Bunun neye benzediğini anlamak için hergün içinde yaşamak ve görmek gerek.

Sovyetler Birliği'nde birey, düşünceleri, istekleri, ahlaki ilkelerine göre değerlendirilir. Orada ise kesesinin hacmine göre. Ahlâktan, engin değerlerden söz açtığınızda yüzünüze geri zekalıymışsınız gibi bakıp, "Bu sana kaç para kazandırır ki?" diye soruyorlar. Cevabınız "hiç" olduğunda artık onlar için yoksunuz demektir. O zaman anladım ki, anayurdundan ayrılan bir Rus kişiliğini kaybeder.

• ABD'ye vardığınızda ilk izlenimleriniz neler oldu?

□ New York'u kastediyorsanız, olumsuz. İlk gün hemen, Amerikan filmlerinin belli bir imaj uyandırdığı Broadway'e yollandım. Ama gözüme ilk çarpan gökdelenler ve vitrinler değil, - bunlar daha sonra oldu- tenekeler içinde yaşayan evsizler, silahları, telsizleri ve coplarıyla saldırıya hazır polisler, kasvetli caddeler, tepenizden gök gürültüsüyle geçen trenler. Gürültü, pislik, korku...

• ABD'de çalışmalarınızı bir kaç sergide gösterdiniz. Tablolarınız satıldı mı?

□ Genel olarak geçimimi sanatımdan kazanamıyordum. Örneğin Washington'da sekiz tabloyla katıldığım sergi hiçbir iz bırakmadan ortadan yokoldu. Bir avukat tuttum, polise başvurdum. Hiçbir sonuç çıkmadı. Tam anlamıyla kanunsuzluk. Öyle bir dünya ki tek kanunu orman kanunu. Tabii işlerimi göçmen sanatçıların sergilerinde gösterebilirdim. Ama o zaman onların Sovyet aleyhtarı siyasi görüşlerini paylaşmam gerekirdi. Bunu yapamazdım. Birkaç resmimi satmayı başardım ama bu da yaşamımı devam ettirmeme yetmedi. Para kazanmak için hamal, boyacı olarak çalıştım.

• Amerika'da büyümüş olmanın bütün izlerini ve etkilerini taşıyan iki çocuğunuz var. Onların Sovyet yaşantısı ve kültürüne uyum sağlamalarının zor olmasından korkmuyor musunuz?

□ Tam tersi. Onlar için orada korkuyordum. Yalnız başlarına sokağa bile bırakmıyorduk. Onların reklam ve pornoyla dolu Amerikan kültüründe boğulmalarından çok korktuk.

• Peki yanılmış olmanız ve tekrar dönmek istemeniz mümkün mü?

□ Hayır. Kendi kendime "Ben kendim, ülkem için ne yaptım?" diye sormanın zamanı geldi.

• Göçmen çevrelerinde dönme kararınız nasıl karşılandı?

□ Birisi "Giderken yanında ip götür, kendini asmaya karar verirsen orada bulup da alamazsın" dedi. Öteki "Rusya büyük bir hapishanedir" dedi. Kendimi tutamayıp sordum: "Sen ömür boyu hapse mi mahkum olmuştun?" "Hayır" dedi, "on yıla". "Neden dolayı?", "Cinayet"...

• Daha değişik karşılayanlar da olmuştur mutlaka.

□ Evet. Onlarsa benden tek şey istediler: "Git ve dönme."

New Times, 33/87'den kısaltılarak çevrilmiştir.

Bu ay orta sayfamızı kültürel dejenerasyona ayırdık. 12 Eylül'den sonra toplumumuzda ve özellikle gençlik arasında en çok erezyona uğrayan alanlardan bir taneside kültür oldu. Kültür kavramının içerik ve kapsadığı alan açısından o kadar geniş yer tutuyor ki bu kısıtlı sayfamızda bunun hepsini anlatabilmek olanaklı değil.

Biz daha çok bu alanda görülen yozlukları, yok edilen insani değerleri, yasaklanan ve yerine konmak istenen kavramları arkadaşlarımız yazılarında açmaya çalıştılar. Tabii bu arada Maltepe'de çeteciler ile yaptığımız söyleşi var.

Bütün bu sayfada tek bir mesajımız var. Kültürün yaratıcısı, taşıyıcısı insanı. "bütün uğraşlarımızda insani değerleri ısrarla, inatla, bilinçle" her koşulda savunmak.

Kültürel

"Biz görmeyeli büyümüşsün!.."

Çocuklar bize danışmadan büyüdüler; **genç** oldular. Gerçekten de büyüdüler mi? Büyümek nedir ki?...

Çocukluktan **genç** olmaya geçişin muhtelif yönleri var ve **genç** olmak ancak bunların **bütünlüğü** ile mümkündür. Büyümenin sadece bir biyolojik evrim sorunu, ya da hukuki tanımlama olmadığını, bunlardan daha çok bir **sosyal evrimleşme sorunu** olduğunu biliyoruz.

Türkiye'de bugün, **genç** olmanın sosyal ölçütleri açısından şanssız bir kuşağın önündeyiz. 12 Eylül'den itibaren oluşan toplumsal ortamın dolaysız sonuçlarından olarak, çocukların hep çocuk kalmaları istenmiştir. "Kişi"leşmenin, "birey"leşmenin, sosyal ilişkisini bu **bağımsız** çerçeve içinde gerçekleştirmenin önü kesilerek, çocukların **öz itibarıyla** büyümelerine engel olunmak istenmiştir.

Bu engellere rağmen "büyümek" çocukluktan kurtulup **genç** olmak mümkün değil midir? Zaten "sorun" saydığımız da budur. Kendi için beklentileri ile, kendine biçilmiş ortam arasındaki derin açıyı, aynı ölçüde büyük bir gerilim içinde yaşamayan bilinç, çocuk bilincidir. Büyümek için bu gerilimi yaşamaktan başka çare yoktur. Her çocuk bu anlamda kendi büyümesinden sorumlu olacaktır. Nasıl büyümeli?...

Çocuk olmanın güzel yanları da var. Belki bu anlamda hiç büyümemek daha iyi. İnanmak, bağlanmak, cesaret, ataklık, doğruluk vb. gibi. Bunların hepsi güzel de, bunları bir **tanım** olarak algılamaktan, tümüyle ahlaki alanda kalan bu değerlere, kendine yeterli bir bütünlükmüş gibi bağlanmaktan kaçınmak gerekiyor. Salt bu değerlerle ifade edilen durum, iki yanı keskin bir bıçak durumudur. Bu bıçakla toplumun derinliğinde yatan dinamiklere açılan yoldan da yürünebilir; bu değerlerle bağdaşmayan **gerçeğin** büsbütün inkarına giden yoldan da.

Gerçeğin önümüze koyduğu ve bundan gençliğe düşen pay, hayli ağır bir yüktür. Bu bakımdan her zaman yoğun bir zihinsel enerjiye ihtiyacımız olacaktır; Elbet "kas gücüne,, de!

Gençlik hareketinin görevlerini devralmaya hazırlanan bugünki gençlik kuşağının, bir de böyle, kendine, kendi yetkinliğine ilişkin görevi bulunmaktadır. Galiba diğer görevlerden daha ağır ve öncelikli, gençlik hareketinin geçmişinde varolan ve pek çok yanlışa kaynaklık eden temel bir eksikliğin giderilmesi bakımından da gerekli olan, bu görevdir.

Olgun bir düşünce ve kültür düzeyi, sanıldığından farklı olarak, çok daha fazla militan yük kaldırmaya elverişlidir. Büyümenin sosyal ölçütleri kapsamında kazanılmış birikim, biyolojik evrimle kazanılmış "kas gücünden" bin kat daha fazla bir güç ifade eder.

İşte bu, aksi kanıtlanmamış gereklilikten dolayı, **genç** olmak isteyenler, "kişi" olmayı sağlayan büyüme ölçülerini öne almaya çalışmalıdırlar.

İnsanın başaramadığı tek şey, "bilmeden yapabilmektir". Bilmeyi, öğrenmek sürecinden ayrı kavramaya da olanak yoktur. Burada sağlam durmanın yolu bilimselliğe yakın durmaktır. Bilimsel olan şey, kendini olduğu gibi açığa vurmaz, asıl çabayı insandan bekler. İnsanın bu çabası, onun düşünme yeteneğini ifade etmektedir. Düşünme bir yetenek, ama istendiğinde kazanılan bir yetenektir. Sıfırdan başlanmıyorsa, düşünmeye, bize kadar ulaşmış bir birikimin devamı olarak yaklaşmamız şarttır.

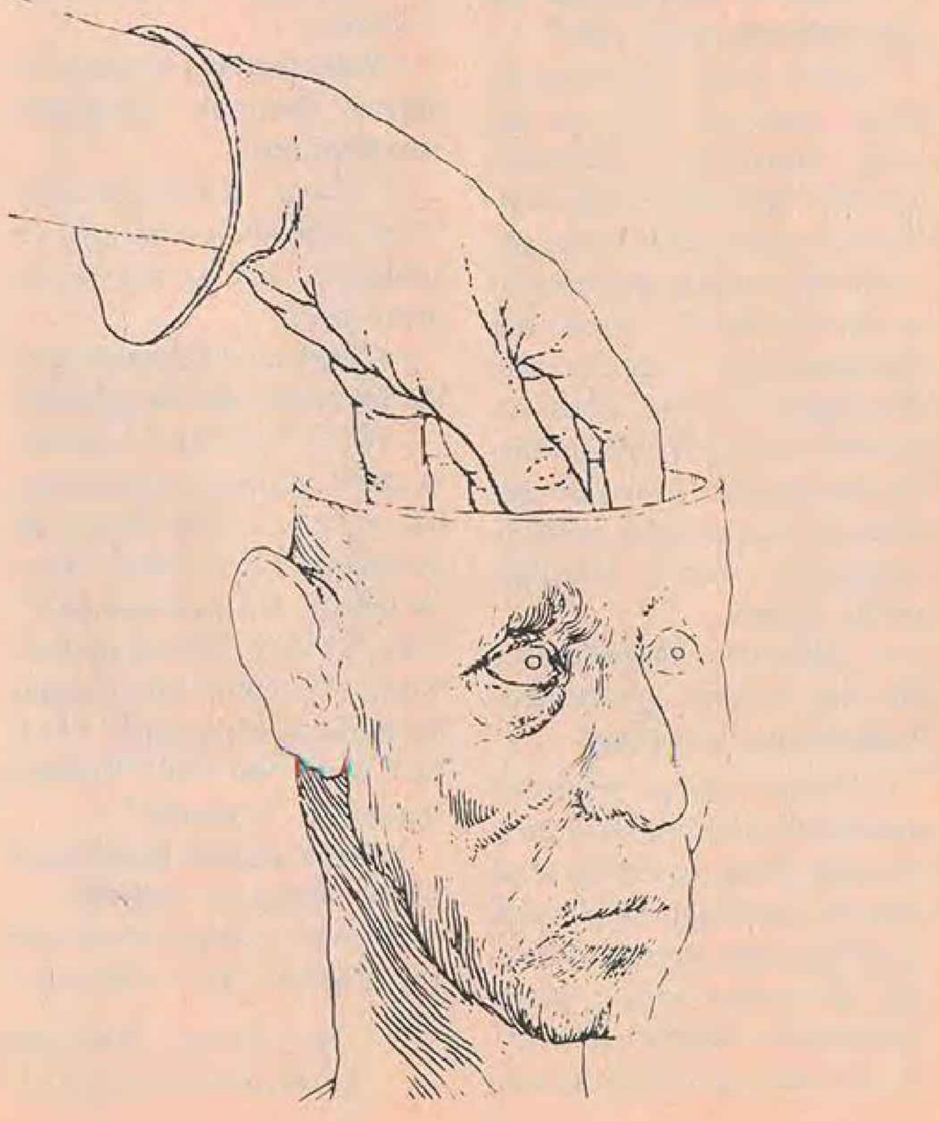
Çocuk düzleminde Türkiye, bilmem kaç bölge ile kaç iklime ayrılmaktadır. Dünya ise bu düzlemde "milli birlik ve beraberliğimizi bozmak isteyen düşmanlarımızdan" ibarettir; ya da "zakkum ilacıdır" belki. Bir adım ileri çıkıp baktığımızda dünya değişir. Hiç bir şey basit bir düzen içinde sıralanmamıştır; her bir olgunun akla-kara olmaktan daha zengin çelişkileri vardır. "Evet" ya da "hayır" demekle cevap vermiş olamayacağımız kadar ve özgür düşünmeye ihtiyaç vardır. Düşünmede "ihtiyat"lılık korkakçadır. Pratik her zaman belli bir disiplin içinde olmak durumudur, ama düşünmek, insanın sonuna kadar özgürlük durumudur.

"Özgürlük durumu"!.. Büyümenin bu esas koşulu değil midir gençlerden esirgenen? Özgür olmadan düşünmek imkansızdır ki, düşünmemizin bugün esas hedefi özgürleşmek üstünedir. Düşünmeye ihtiyaç duymakla, özgürlüğe ihtiyaç duymak, insanlaşma isteği üzerinde kesişirler. Bu bakımdan **genç** olabilmek, aynı zamanda insanlaşmanın da bir aşamasını oluşturur.

"Özgürlük durumu" Büyümenin bu esas koşulu değil midir gençlerden esirgenen?

Gençlik hareketinin görevlerini devralmaya hazırlanan bugünkü gençlik kuşağının, bir de böyle, kendine, kendi yetkinliğine ilişkin görevi bulunmaktadır. Galiba diğer görevlerden daha ağır ve öncelikli, gençlik hareketinin geçmişinde varolan ve pek çok yanlışa kaynaklık eden temel bir eksikliğin giderilmesi bakımından da gerekli olan, bu görevdir. Düşünce olarak üretilmiş her şeyi bilimsel süzgeçten geçirip "damıtık bir enerji" olarak sahiplenmek ve kendi **büyümesinin** koşulu olarak değerlendirmek...

Haydi büyüyelim çocuklar!..

*Yakında yerli bir "West Side Story" Yeşilçam klasikleri arasında yerini alabilir, artık bizim de sokak çetelerimiz var. İstanbul'un Anadolu yakasında kendi deyimleriyle **icraat yapan** birçok sokak çetesi var. Biz de bu çetelerden birini Kartal Büromuzda konuk ettik ve bir söyleşi yaparak çetecilik konusuna biraz olsun açıklık getirmek istedik. Konuklarımız: Yalçın Atasoy (1970 doğumlu, Ortaokuldan terk, çalışıyor), Erkan Kılıç (1972 doğumlu, Orta II. sınıf, beklemeli), Engin Canatan (1970 doğumlu, Ortaokuldan terk, tornacı, iş arıyor) Murat Kurt (1972 doğumlu, Lise, beklemeli), Özay (1971 doğumlu, çalışıyor), Murat (1971 doğumlu, okumuyor, çalışmıyor)*

☐ **Arkadaşlar, nedir bu çetecilik, neler yapıyorsunuz?**

☐ Bizler hep beraber takılıyoruz. Kuruluşumuzda herhangi bir amacımız yok. Genelde boş zamanlarımızda beraber takılıyoruz. Sinemaya gidiyoruz. Macera filmleri, dehşet ve korku filmleri, karete filmleri izliyoruz. İstasyonlarda takılıyoruz.

☐ **Okula gitmek istemiyor musunuz?**

☐ YALÇIN: Okumak bana cazip gelmedi. Çalışmak daha iyi. Kepçe operatörü olarak çalışıyorum.

☐ ERCAN: Okumak istiyorum, derslerimi verirsem. İki senedir bekliyorum.

☐ ENGİN: Okumak bana çok sıkıcı geldi. Mesleğim tornacılık.

☐ MURAT: İki senedir beklemeliyim. Okuyacağım. Arkadaşlarımla takılıyorum derslerime engel olmuyor. Bana göre tabii.

☐ ÖZAY: Babam çok içki içiyor. Aile düzenimiz hiç iyi değil. Arkadaşlarımla olmak zevk veriyor bana.

☐ **Sizin gibi grupların adını daha çok kavgalar nedeniyle duyuyoruz, biraz bundan bahseder misiniz?**

☐ ORTAK YANIT: Çeteler arasında çok küçük bir nedenden büyük kavgalar çıkıyor. Toplu olarak gezmekten ve kavga etmekten polisle başımız belaya girebiliyor. İçimizden nezarette kalanlar oldu. Kavga esnasında polisi gördüğümüz zaman topuk oluyoruz. Yaz aylarında daha örgütlü oluyoruz. Kışın havalar soğuk ve çalışanlar olduğu için yaz aylarındaki gibi sık sık birlikte olamıyoruz. Arkadaşlarımızdan ayrılan olduğu zaman önce nedenini öğrenip sonra aramızdan dışlıyoruz.

☐ **Kavgalarda silah kullanılıyor mu?**

☐ ENGİN: Kesici alet tabii kullanıyoruz. Genellikle bıçak. Kesinlikle kaçınmadan kullanıyoruz, zor durumda kaldığımız zaman. Eğer karşı taraf bize takılırsa biz de karşılık veriyoruz.

☐ **Daha başka neler yapıyorsunuz?**

☐ ORTAK YANIT: Kızların peşine takılıyoruz. Onlara karşı ilgimiz genellikle başarılı sonuç veriyor. Futbola karşı büyük ilgimiz var. Önemli maçlarda stadyum önünde sabahlıyoruz.

☐ **Gazete, dergi okuyor musunuz? Ne tür müzik dinliyor sunuz?**

☐ ORTAK YANIT: Hepimiz değil ama bazılarımız Sabah ve Tan okuyoruz. Dergi ve kitap hiç okumuyoruz. Ancak çizgi kitaplar (Tommiks, Zagor, Tarkan) ile polisiye kitaplar hoşumuza gidiyor. Arabesk ile taverna müzik dinliyoruz. Bazen de yabancı müzik. Ama şimdiye kadar hiçbir müzik konserine gitmedik.

☐ **Yaşadığınız çevre ile ilişkileriniz nasıl?**

☐ ORTAK YANIT: Sürekli hor görülüyor, küçümseniyoruz. Büyüklerimiz tarafından sevilmiyor ve sevmiyoruz. Kendimizden küçükleri ise koruyoruz ve onlar tarafından seviliyoruz.

☐ **Bugünkü konumunuzdan daha farklı olmak istermiydiniz?**

☐ ORTAK YANIT: Yok, Hayır, Bilmiyoruz.

İŞSİZLİK ORANI

Yıl	İşsiz	Genç İşsiz	Genç İşsiz Oranı
1979	189.467	102.000	% 53.8
1985	966.195	530.485	% 54.9

Ana Britinaca

Atomize edilmiş yaşam

Murat Gökdemir

1960'larda Amerika'da başlayan beat-nick hareketi gençliğin kurulu düzene, geleneklere, sanayileşmenin getirdiği çeşitli sorunlara, aile ve toplum baskısına karşı saf, spontan ve uysal bir başkaldırısı olarak başladı. Kapitalizmin doğurduğu devri krizler, işsizlik, yabancılaşma, tekellerin aşırı kâr hırsı ve sınırsız gücü ve geleceksiz bir yaşam her sınıf ve kesimi olduğu gibi gençliği de derinden etkiliyor, kapitalizm gençliğe hiçbirşey vaadetmiyordu. Sistemin çürümüş ve kokuşmuş yapısı ve bundan kaynaklanan aile ve toplum baskısı gençliği tavır almaya yöneltiyordu. Politik ve sınıf bilincinden yoksun olan bu tavır, kendisini en güçlü şekilde hippy hareketinde gösteriyordu.

1960-1970 yılları arası dünyada esen devrimci rüzgarların ve Vietnam savaşının harekete geçirdiği gençliğin başkaldırısı hippy hareketi içinde savaşa karşı "savaşma-seviş" "çalışma, yaşamana bak" sloganlarıyla öne çıkan, daha çok teknoloji ve sanayileşmenin getirdiği sorunlardan doğaya kaçış, emeğin yabancılaşmasına duyulan tepki, kendini edilgen, pasif, bir tavır ve düşüncede somutluyordu. Fakat bütün bu sosyal hareketlerde kapitalist sistemi toptan karşılarına alma değil, kötü sonuçlarına karşı tavır alma öne çıkmaktaydı. Sorunun asıl kaynağını kapitalist üretim ilişkilerinde görememek ve oklarını uluslararası finans kapitale çevirmemek gerçeği, bütün bu gençlik hareketlerin süreç içinde sistem tarafından düzene entegre edilmelerini veya düzen içi bir muhalefet olup, eriyip yokolmalarını da beraberinde getiriyordu. Sonuçta da, ya tüketim ekonomisinin bir unsuru ya da afyon-esrar-içki üçgeninin pazarı haline geliyorlar.

Eylül 1980 sonrası baskılar ve yasaklar altında ezilen ve politika dışına itilip, düzene karşı bilinçli ve sınıfsal tepkisi yokedilmek istenen ülkemiz gençliği de böyle bir boşluğa itilmiş oldu. Bu boşluğu doldurmak için daha önceki dönemlerde görmediğimiz bir biçimde ve başlangıçta holdinglerin desteklediği çeşitli türde sanat, gençlik ve magazin dergileri ve seks furyası ortalığı doldurdu. Avrupa'dan ithal ettikleri 'Punk, heavy - metalci' davranış ve giysi tarzları ile arz-ı endam ettiler. Kalıplaşmış değer yargı ve kuralları ile otorite ve baskının kişiyi hiçleştirip atomize eden uygulamalarına karşı yaşanmamış istek ve özlemlerle umutsuzluğunu bastırıp, kendini kabul ettirmek isteyen gençliğin bir kesiminin bu hareketi, aynı zamanda düzene karşı tepkisinin de dile getirişinin farklı bir biçimidir.

Bağdat caddesi ve Vakkoroma'da zengin çocuklarının motorsikletli grupları ve insanın ancak sirklerde görebileceği ya da gece görse korkabileceği kılık ve kıyafetleri ile diskoteklerde beyhude yaşamın örneklerini sunarken, bunların diğer uzantıları ise gecekondu bölgelerinde işçi ve emekçi çocuklarının zincirli, deri montlu ve muştalı grupları kendilerine meyhaneyi ve kahveleri mesken tutuyorlar. Bağdat grubunun Madonna ve Micheal Jackson hayranlığına karşın, diğerleri Küçük Emrah ve Müslüm Gürses ile yetiniyorlar. Bunların geldiği son nokta ise, kendi aralarında çeteler kurup, birbirleriyle kız, pastahane, okul ve mahalle bölüşümü nedeniyle kavga etmek ve öldürmelere kadar varan olayları yaşamaktır.

Her ne kadar bu alt kültür gruplarının "acayip" kılık, kıyafet ve toplum dışı davranışlarını onaylamayıp, kızsak da, asıl öfkemizi onlara bu sonu hazırlayan egemen güçlere çevirmeliyiz. Kapitalizm, bütün insani değerleri öğütüp, un haline getirirken, bu gençleri de toplumun deklase unsurları haline getirmiştir.

Sonuç olarak, gençlik kendi gelişimini yok eden sisteme karşı mücadelesini bilinçli, politik ve örgütlü olarak yöneltmezse, o düzene karşı çıktığını sanarak, çok kısa bir süre içerisinde düzenin bir parçası haline gelmeye mahkumdur.

Tekellerin saf dışı ettiği bu gençlik potansiyelini tekrar kazanmak gerekiyor. Onlara timsah gözyaşları dökmeden, asıl hedefi gözden kaçırmamalı, yanılsamalar bizi aldatmamalıdır.

Dejenerasyon

Yaşadığımız "Birikim" Süreci

TV'si, sineması, totosu, magazini ve de eğitim sistemi ile dönüp dolaşıp "paran kadar yaşa"yı vurgulayan bir kuşatma var.

rsızlık suçlarında yük artış

Yıl	Dava	Sanık
982	36.848	59.077
983	42.870	65.015
984	41.720	65.297
985	42.234	72.632

Adalet Bakanlığı İstatistiği

'Çürümenin Başka Boyutları''

Son üç yıldır, Türkiye'de hergün
yet işleniyor. Yılda 3496 kişi adam
nek suçundan hüküm giyerek ceza-
giriyor, 5000'i aşkın kadın, erkek,
cinayetlerle yaşamını yitiriyordu.
vinde her yüz tutukludan 35'i cina-
suçlanıyor.'' 10 Ağustos 1986 Nok-
gisi.

Kayıtlı fuhuş yapan kadın sayısı

esmi 250.000.-
ayri Resmi 500.000.- üzerinde

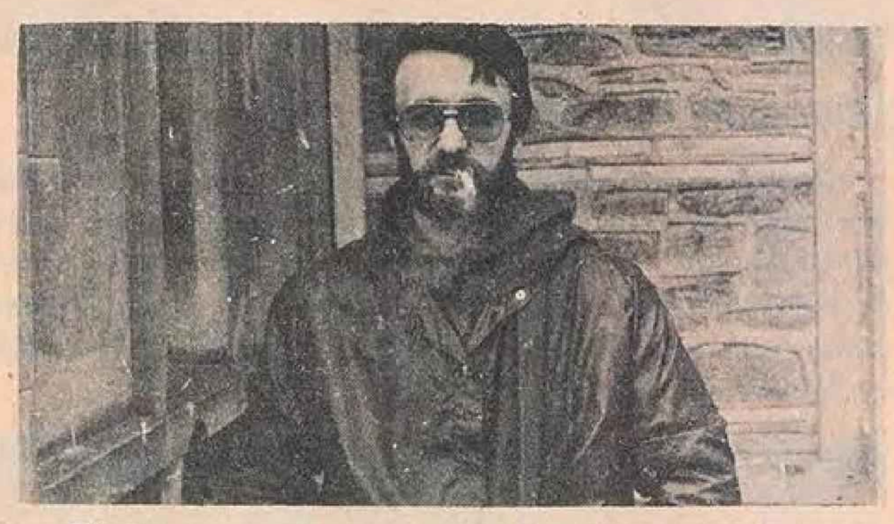
ezaevlerinde her yüz kişiden
si fuhşiyat suçundan yatıyor.

landırıcılık ve İflas ları

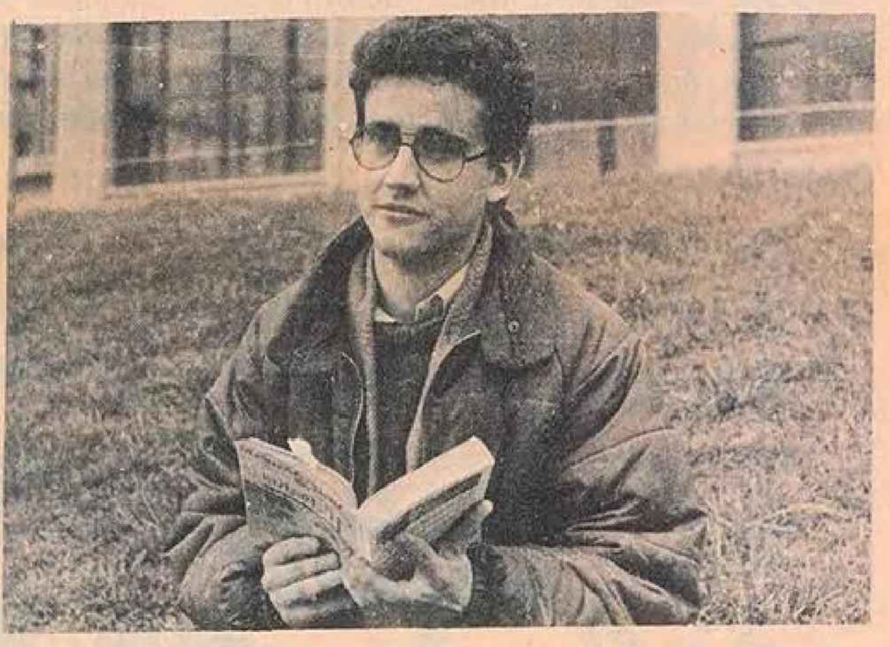
ıl	Dava	Sanık
82	38.848	45.132
83	38.379	40.010
84	33.071	37.148
85	22.619	26.080

Adalet Bakanlığı İstatistiği

Kültürün hızla metalaştığı bir dönemde yaşıyoruz. Bu nedenle kültürel etkinliklere gençliğin daha çok "Üniversiteli" kesimi katılıyor. Bu nokta biraz bulanık. Katılımdan amaç ne? "Entel" olmanın zorunlu koşulu olarak görüldüğü için, yani tâbiri caizse "entel muhabettlerinde yaya kalmamak" çok şey bilen adam olarak görülmek için bu faaliyetlerle ilgilenen "üniversiteliler" var: Okuduğundan, izlediğinden, dinlediğinden pek de bir şey anlamayan bir yığın "okumuş". Sevindirici olan, bunlara karşı, "kültürün anlamının ve işlevinin" bilincinde olan kesimin de hayli etkin olması. Diğerleri gibi politikadan kaçış için bu yolu seçenler değil; aksine politik kimliklerinin bir tamamlayıcısı, yozlaştırılmaya karşı direnişin dayanağı olarak kültürel etkinliklere katılan insanlar. Brecht'i izlerken düşünen, gazetelerin satır aralarını okuyabilen, bunları politik tavırlarıyla yoğurup, daha geniş bir perspektiften olaylara bakmayı başaran "gençlik" yani geleceği beyinlerinde ve yüreklerinde taşıyanlar

Necdet Karacar
Boğaziçi Üni.
Türk Dili ve Ed.Bl.

İnsan topluluklarının, çevrenin nesnel koşullarının etkisinin eklemlenmesiyle, içsel dinamiklerinin ürünü olabilir mi?

Bir topluluk kültürünün oluşumunda, coğrafya gerçekten önemli gibi geliyor bana. Örneğin, genel bir Türkiye kültüründen sözederken, Türkiye'nin kuzey doğusuyla, Sovyetler Birliği'nin sınırlarımıza yakın bölgeleri ya da Balkan kültürlerinin benzerliği, - ayrı dilleri konuşsalar da - önemli.

Erkan ŞAR Şar
Boğaziçi Üni. Kamu Yön.Bl.

Boş zamanlarımda gezmeyi, dolaşmayı seviyorum. Zaman zaman seyahat ediyorum. Bunu babamın maddi katkılarıyla sağlayabiliyorum. Vaktim yok kitap okuyamıyorum. Sinemaya karşı ilgim var. Arada gidiyorum. Tiyatro'ya gitmek istiyorum, fakat arkadaşlarımın ilgisi olmadığından tek başına gitmek de olmuyor; gidemiyorum. En çok Arabesk müziği seviyorum. Son günlerde de Ahmet Kaya, Zülfü Livaneli dinliyorum. Pop müzik dinlemiyorum. Hiç konsere gitmedim; bu tür faaliyetleri izlemiyorum, takip etmiyorum. Türk ve diğer yabancı yazarlardan bildiğim isimler yok. Okumadığım için bilmiyorum. Kültür ve Sanat konusunda şöyle; nasıl desem bilmiyorum ki, hani bizim çevrede bu tür şeylerle ilgilenenlerle dalga geçilir, alay edilir, çevrenin yargılarına uyma zorunluluğu hissediyor insan. Bunun için onun dışında olmayı düşünmedim. Gençlerimiz bu konuda çok geri, bunu söyleyeyim.

Melik Aytan
(Mobilyacı 20 yaşında)

Tülay Çevik

Herkesin kendi ilgi alanındaki gözlemleri, yaşanmış ve yaşanmakta olan bütünlüğe kendi tespitleriyle ulaşma çabaları ortak bir sonuçta düğümleniyor; Çoğu çoğu son on yılda, özellikle de 1980 sonrasında, önümüzdeki nice onyıllar boyu etkilerini duyurmayı sürdürecek bir "birikim" süreci yaşanmıştır. Bu süreç; bir başka deyişle onun somutlandığı bugünkü toplumsal durumu bir bütün olarak tanımlamak imkânsız değilse çok güç. Ne ki mevcut görüntüler hayli çarpıcı ipuçları veriyor, sonuçlara ulaşmaya da ışık tutuyor.

Kültürü, genel bir tanımlamayla, insanlık tarihi boyunca insan tarafından yaratılmış olan maddi ve manevi değerler bütünü olarak görmek gereklidir.

Sözkonusu "birikim" sürecine, işaret ederken toplumsal davranış biçimlerinin ekonomik ve siyasal nedenlere bağlı olarak gerçekleştiğini; bunların kendi kendini üretir hale geldikten sonra, kendini oluşturan sebeplerle bağını gizleyerek, sanki kendi bağımsız mantığına göre işliyormuş görünebildiğini vurgulamak gerekir. G.Kore, Brezilya, Şili vb. "mucize"lerinin övüle övüle, "acı ilaç" istekleriyle bütünleşip, 24 Ocak "tedbirleriyle" kotarıldığı ve 12 Eylül'le tamamlandığı ekonomik ve siyasi gelişmeler düşünüldüğünde, toplum olarak yaşadığımız sosyal süreçlerin de bu "acı ilaçlı uzun tedavi"nin sonuç ve yansımalarını taşıdığı açıktır.

Sık sık duymakta olduğumuz "kültürel yozluk", "kültürel bunalım" vb. kavramları da kuşkusuz bu sosyal süreçlerde yansıyan kültürel-ahlaki boyutlarda düşünülmelidir. Kültür kavramını kimi kez kullanıldığı üzere sanat edebiyat-müzik vb. ile, görgü kurallarıyla, ya da estetik ve beğeni düzeyi ile sınırlamak hatalı olacaktır. Kültürü, genel bir tanımlamayla, insanlık tarihi boyunca insan tarafından (yani insan toplumu tarafından) yaratılmış olan maddi ve manevi değerler bütünü olarak görmek gereklidir. İnsanlık tarihinin verili bir anında kültürel bütünlük, kendinden önce yaratıl-

Düşünsel ve siyasal ilgiyi daraltan yasaklardan, bireyi salt tüketici düzeyine indirgemeye yönelik her türlü depolitizasyon girişimi var.

mış olan tüm maddi-manevi değerlerin özümsenmesi, onlardan yararlanılması ve onların içine katılan yenilerle sonraki kuşaklara devredilmesidir. Böyle bir tanımlama bugünkü toplumsal koşullarımızın maddi-manevi öğelerini ve sonuçlarını biraz olsun belirginleştirmemizde hareket noktasıdır. Ancak insanların tarih boyunca biriktire biriktire geldiği fikir ve kültür zenginliğine uzanabilmek; kültür mirasını binalar, tablolar, heykellerin ötesinde, insanın kendisinde görebilmek; bu en büyük kültür hazinesinin - insanın - yine insan tarafından, toplumun ve bireyin yetkin-

Taraf olduğumuz ama bize rağmen geliştirilmek istenen süreçlere etkin biçimde müdahale etme imkanını verecek olan da budur.

leşmesi ve özgürleşmesiyle daha zenginleşebileceğini kavramak, bugün ne ile karşı karşıya olduğumuzu anlamamıza, uğranılan kayıpların boyutlarını şekillendirmemize yardımcı olacaktır.

Her türlü olumlu değere kaldıran ilkel bir faydacılık özgürsüzlüğe eşlik etmekte yozlaşmayı alabildiğine azdırmaktadır. Toplumu susturmanın somut siyasal ve sosyal tedbirleri genç insanlar olarak çoğumuzu son çocukluk, ilk gençlik yıllarını yakaladı. Bir başka deyişle bizi muazzam bir toplumsal bilgi ve deney birikiminin mirasçısı olmaktan alıkoymaya, bu doğal seyri engellemeye çalıştı. Tek tek bireyler olarak onulmaz tahribatlara yolaçtığı bugünden görülüyor. Bütün bir gençlik, bütün bir yeni kuşak olarak verdiği zararı ise belki de tam olarak ölçmek hiç mümkün olmayacak. Bizim gençlerin edinemedikleri birikimin toplumun geleceğinde yarattığı boşluğu şimdi seziyorsak, önümüzdeki süreçte daha somut izleyeceğiz. Ama bir şey kesin, insan toplumsal boyutta bütün olumlu tarihi birikiminden koparılamaz, soyutlanamaz.

Yaşananlar tek başına kimi genç insanları karamsarlığa, çıkış umudunu çeşitli tezahür-

Tekellerin saf dışı ettiği bu gençlik potansiyelini tekrar kazanmak, onları ilahlara kurban eden egemen çevreleri asla unutmadan hedefi şaşırmamak gerekiyor.

leriyle bireysel çözüm arayışlarına yöneltebilmektedir. Ne ki yine aynı koşullar gençlere bir bütün olarak, güncel sorunlarının çözümünün aynı zamanda bütün toplumca arzulanan özlemler niteliği taşıdığını da kaçınılmaz olarak göstermekte, kendisinin ve toplumun geleceği konusunda umutlu ve kararlı olmayı gerektirmektedir. Bu soyut bir umut ve kararlılık olarak algılanmamalı. Toplumsal yaşamın ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel tüm alanla-

İnsan haklarını, demokrasiyi "istikrar" düşmanı olarak algılatmaya, insanı çaresizliğe, umutsuzluğa ve boyun eğmeye yöneltmek üzere çok yönlü bir saldırı var.

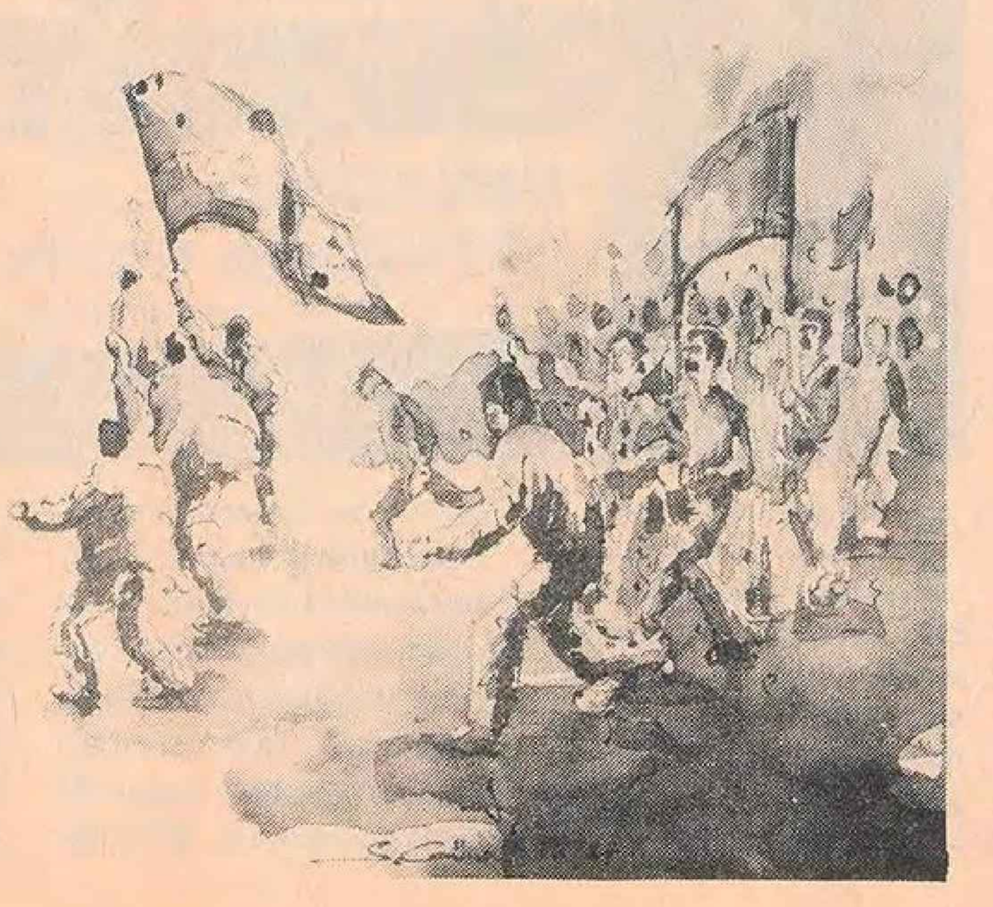
rındaki yaklaşımımızda, bütün uğraşlarımızda insani değerleri ısrarla, inatla, bilinçle korumak, geliştirmek ve yetkinleştirmek çabasında ifadesini bulmalıdır. Bunun belki de ilk adımı yaşadığımız du-

Karşı karşıya bulunduğumuz görüntü çeşitlidir. Bu görüntüde ellerinin değdiği, gözlerinin eriştiği herşeyi "en iş bitiricilik" yarışı içerisinde, satışta bugüne dek görülmedik, bilinmedik yöntemler sergileyerek gerçekleştiren icraatçılar var. İnsan haklarını, demokrasiyi "istikrar" düşmanı olarak algılatma, bunu bütünlemek ve insanı çaresizliğe, umutsuzluğa ve dolayısıyla boyun etmeye yöneltmek üzere çok yönlü bir saldırı var. Düşünsel ve siyasal ilgiyi daraltan yasaklardan, bireyi salt tüketici düzeyine indirgemeye yönelik her türlü depolitizasyon girişimi var. TV'si, sineması, totosu, magazini ve de eğitim sistemi ile dönüp dolaşıp "paran kadar yaşa"yı vurgulayan bir kuşatma var. Ateistken tanrıya dönenlerden, vücudunu satıp, çocuklarını öldürenlerden, akıl hastahanelerini dolduranlardan, fırsatçılığın, gaspın kutsanmasına, seviyesizliğin ulaştığı akıl almaz boyutlara uzanan bir zincir var. Kısaca bütün bir kurumsallığıyla toplumu ve geleceğiyle birlikte gençliği teslim almaya çalışan bir ilişkiler ortamı var. Emeğe, özgür düşünceye, dürüstlük ve ahlak değerlerine, estetiğe, sözün kısası insandan yana ve insani olan ne varsa ona saldıran bu ortam, kafasında oluşan bütün değerleri ve olumlu alışkanlıklarını yıkmak için gençliğin üstüne görünür ve görünmez biçimde yürümeyi sürdürmektedir.

ruma kimler böyle istediği için gelindiğini sormak. Bunu da, ya bu durum tersine nasıl çevrilir ile bütünleştirmek.

Cevabı arayacağımız yer ise elimizi atsak tutacağımız, kadar yakın her zaman var ve hiçbir zaman sahipsiz kalmamış olan ve nihayet bize damıtık bir enerji olarak sunulan, insanlığın başlangıcından bu yana birikip gelen düşünce, tecrübe, kültür zenginliğidir. Bu potansiyel enerjiyi bilimin yolgöstericiliğiyle, kendi bireysel zihin enerjimize dönüştürmek ise tüm baskılara rağmen mümkündür, dahası mutlak gereklidir. Taraf olduğumuzama bize rağmen geliştirilmek istenen süreçlere etkin biçimde müdahale etme imkânını verecek olan da budur.

ÇEVRE SORUNLARI

Organizmaların çevreleriyle ilişkilerini inceleyen bir dal olarak ekoloji, daha 1960'larda çoğu kez yalnızca biyoloji dalındaki bilimadamı ve uzmanları ilgilendirirken, günümüzde her kesimden, her meslekten çok sayıda insanını dikkatini çeker oldu. Bunda çevre sorunlarının vardığı boyutlar kuşkusuz önemli bir etken. F.Almanya'nın Dortmund Üniversitesi öğretim görevlilerinden Hermann Bömer WMR-2/87'de yayınlanan ve aşağıda kısaltılmış çevirisini sunduğumuz yazısında ekolojik sorunların siyasi-ekonomik bir irdelemesini yapıyor.

Doğayla ilişkisinde insan yürüttüğü üretim faaliyeti ile su, toprak, hava gibi içinde bulunulan çevre şartlarına kaçınılmaz olarak zarar vermektedir. Toprağın kirletilmesi bunlar arasında uzun vadede en tehlikeli olanıdır.

Kâr ve rekabet için gözüdönmüş bir istekle kapitalizm, emekçilerin sömürülmesi ve doğanın açgözlülükle kullanılması yoluyla üretici güçlerin gelişimini aşırı biçimde hızlandırdı. İşgücü sıkıntısı olmadığı ve doğal kaynakları büyük ölçüde toplumsal emek sarfetmeden kullanabildiği sürece, sermaye bunları acımasızca çarçur eder. Tekellerin bencil çıkarları teknik ilerlemeyi de çarpıtır: Hammaddeleri işleme konusundaki teknolojik gelişmenin yönelimi, sanayi artıklarını zararsız hale getirme tekniklerinin kullanımını geride bırakma doğrultusundadır.

Doğa insanlar gibi değildir, kendisini savunamaz ama "bizden intikam alır". Teknik kazanımların basiretsizce kullanımı insanın doğal çevresini kötüleştirmekte ve

Örgütlü işçi sınıfının "işgücü" denilen malın satışını daha iyi koşullarda gerçekleştirmek üzere ortak mücadelesi kapitalist sömürüyü, özellikle de bunun en sert ve vahşi biçimlerini sınırlarken, kapitalistleri işleme teknolojilerini daha ilerletmeye zorluyor. Doğa insanlar gibi gibi değildir, kendisini savunamaz. Ama Engels'in dediği gibi "bizden intikam alır". Teknik kazanımların basiretsizce kullanımı insanın doğal çevresini kötüleştirmekte ve insanın bizzat varlığının tehlikeye düşmesine yolaçabilmektedir.

İşçi sınıfı toplumsal zenginliğin en az çaba sarfı ile, en rasyonel biçimde üretildiği bir ekonomik sistemi yaratmak istiyor. Ekonominin bu şekilde örgütlenmesi, sektörleri arasında ve aynı zamanda bilim ve teknolojilerin dengeli gelişmesine işaret etmektedir, ki böylece bir yandan kullanım değerlerinin yaratılması için varolan kaynakların kullanılmasını diğer yandan da doğanın potansiyelini gözetmeyi ve geliştirmeyisağlamak sözkonusudur.

Maddi zenginlik için harcanan emekle çevre korunması için harcanan emek arasındaki somut tarihi orantılar iki temel yoldan kurulup, sürdürülmektedir. Birincisi sosyalizmin mümkün kıldığı üzere tüm toplumu kucaklayacak biçimde **uzun vadeli planlama**dır. Bu, planlamanın niteliğine, üretim kapasitelerine, ekolojik sorunlarla ilgili bilinç düzeyine ve bir dizi diğer faktöre bağlıdır. İkinci yol ise, **ekonomik ve ekolojik krizler**dir. Kapitalizmde, ekonomik krizler ihtiyaç duyulan temel orantıların yeniden sağlanmasında ve toplumsal emeği ekonominin sektörleri arasında yeniden dağıtmanın (ekonomik krizin "temizleme" fonksiyonu) "şiddete başvuran biçimi" olarak devreye girer. Ne ki "temizleme fonksiyonu" ekolojik kriz için geçerli değildir, zira ekolojik ve ekonomik karşı tedbirlerin alınmasında çok geç kalındığı zaman ekolojik kriz çevreyi bir felakete sürükleyebilir ve geriye dönülmesi olanaksız bir duruma sokabilir.

İşçi sınıfının çıkarları ışığında formüle edilen ekonomik - sosyal ve ekolojik politika önleyicilik ilkesine dayanmayı gerektirir: Maddi zenginlik ya da hizmetleri üretmeden önce bunların topluma gerçek yararının ne olduğu belirlenmelidir. Ancak buna dayanarak toplumun ve çevre korunmasının çıkarlarına en uygun düşen sanayi stratejisi geliştirilebilir.

Günümüzde şehirler "çevrenin yenilenmesine" uygun biçimde yeniden düzenleniyor. Oysa bugünkü kapitalizm koşullarında bu ancak çok mütevazi bir ölçekte gerçekleştirilebilir. Yerel yönetimlerin pekçoğunun elindeki olanaklar sınırlıdır, bunlar mali bunalımla karşı karşıyadır. Esas önemli olan şudur: Eğer taşıtların yaygınlaşmasının yarattığı zararlı sonuçlar giderilmek ve doğayı gözeten rasyonel bir enerji elde etme politikası yürürlüğe konulmak isteniyorsa, bunun için herşeyden önce ekonominin ilgili kesimlerindeki devlet politikasının köklü biçimde değiştirilmesi zorunludur. Tekellerin aşırı kâr isteklerj ve sermaye için en kârlı yatırım alanları peşinde koşmaları, toplumun bütün olarak çıkarlarına ve çevrenin korunmasına değin görevlere en uygun düşecek bir enerji politikasının oluşturulmasını engelliyor.

insanın bizzat varlığının tehlikeye düşmesine yolaçabilmektedir.

F.Almanya, Japonya ve başka sanayileşmiş kapitalist ülkelerde üretilen otomobillerin kalitesi iyidir, bu arabalar ekonomiktir ve çevre açısından nisbeten "temiz"dir. Bununla birlikte kapitalizmin özel arabalara öncelik tanıyan ve çok gelişmiş bir karayolu şebekesi gerektiren taşımacılık sistemi, bir bütün olarak kamu taşımacılığını giderek artan ölçüde ihmal etmektedir. Bu durum çok önemli kaynakların israf edilmesine ve çevrenin kirletilmesine yolaçmaktadır. Çağdaş kapitalizm üretici güçlerin **tek tek ögelerini** en rasyonel bir şekilde geliştirilebilecek durumdadır. Ne ki bunların bir bütün olarak **sistem ve yapıları** ciddi dengesizliklerin ve asalaklığın damgasını taşımaktadır.

Çevrenin korunmasıyla ilgili görevleri emperyalizm ile sosyalizm arasındaki çatışmadan soyutlanmış olarak görmüyoruz. Sosyalizm bu konudaki bütün üstünlüklerini henüz pratikte gösterebilir durumda değil. ABD emperyalizminin körüklediği silahlanma yarışı ve uluslararası işbirliğinin önüne çıkarttığı engeller, sosyalist ülkeleri köklü bir çevre politikası izlemekten alıkoyuyor. Emperyalist

ABD emperyalizmin körüklediği silahlanma yarışı ve uluslararası işbirliğinin öne çıkarttığı engeller, sosyalist ülkeleri köklü bir çevre politikası izlemekten alıkoyuyor.

güçler izledikleri yeni - sömürgeci politikayla üçüncü dünya ülkelerinin sosyal kazanımlarına karşı yeniden bir saldırı başlattılar. Uluslararası gericiliğin gelişmekte olan ülkelere karşı uyguladığı baskılar bu ülkelerin halkları için vazgeçilmiz olan sosyal reformlar ve devrimci dönüşümlere girişilmesine, yeni bir ekonomik düzen kurmalarına engel oluyor, onları doğa dengelerini sağlama girişimlerinden alıkoyuyor.

Doğal kaynakların kullanımı ile ilgili sorunlar ancak işçi sınıfı ve çevre hareketleri, barış yanlıları, antiemperyalist dayanışma ve ulusal kurtuluş hareketleri dünya çapında ortak harekete geçebildikleri ve emperyalizmi, detantı, işbirliğini ve silahsızlanmayı kabul etmeye zorladıkları takdirde çözülebilir. Bu ne kadar kısa sürede gerçekleştirilirse, çevre korunmasına, üretici güçlerin insan isteklerine ve doğanın gözetilmesine hizmet edecek biçimde şekillenmesine sarfedilebilecek olanaklar o denli fazla olacaktır.

Türkiye'de çevreci hareket: "O adamlardan bizde de olsa"

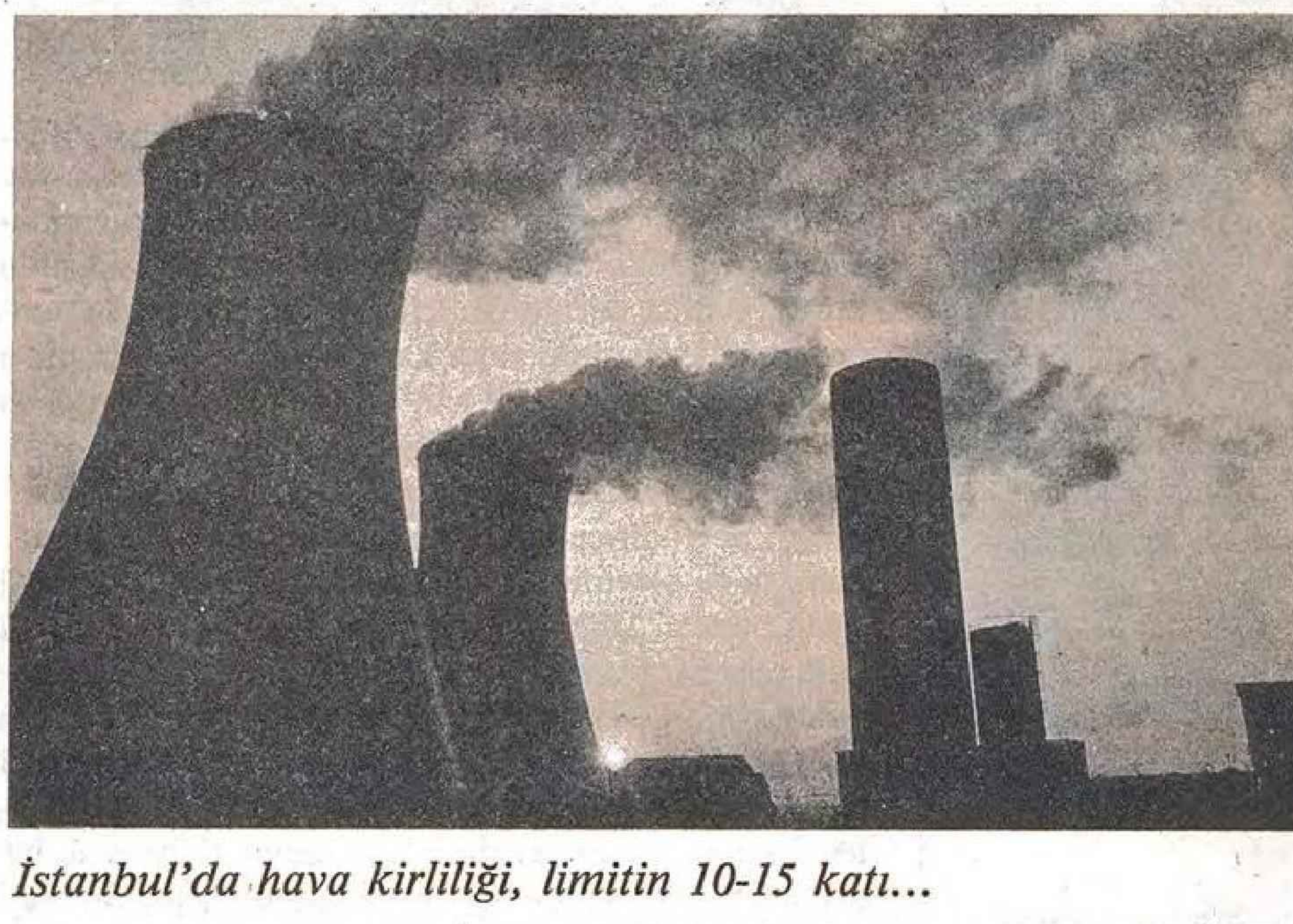
1984 yazında Gökova'da termik santral yapılacağı haberinin duyulmasıyla birlikte, santralın çevresinde yaratacağı olumsuz etki, santralın daha başka bir yerde kurulup kurulamayacağı o günlerde Türkiye'de önemli bir gündem maddesi oluşturmuştu. bu konuya duyarlı "üç büyük il"in çevre koruma yanlıları ise kendi aralarında, Almanya'daki Yeşil hareketine imrenerek" ah bu adamlardan bizde de olsa" demekle yetindiler. Derken 87 yılına geldiğimizde, Köyceğiz - Dalyan'da Türk-Alman ortak yapımıyla gerçekleştirilmek istenen turistik tesisin ender bulunan bir su kaplumağası türünün önemli yumurtlama yataklarından birini ortadan kaldıracağının saptanmasıyla birden üç büyük ilimizde yeşil örgütlenmeler oluşmaya başladı. Ankara'da Güvenpark, İstanbul'da Nişantaşı parkının otopark yapılmak istenmesi üzerine bu gruplar çeşitli eylemler düzenlediler. Ardından Ege koylarında sembolik çöp toplama kampanyası, ve Federal Almanya'dan alınacak 'ithal çöpler'e yönelik tavır gündeme geldi. Tüm bunlara rağmen, Türkiye'deki bulanıklık içinde, kendi konumlarını tam olarak netleştiremeyen "çevreci" hareket, genel olarak "Türkiye'ni temiz tut yeşili koru" resmi çevre bakışını kırabilmiş değil."

İmza kampanyası - açlık grevleri türü eylemlerin dışına çıkamayarak, o "üç büyük ildeki" çevrecilere hala "ah o adamlardan bizde de olsa" dedirtiyor.

Daha çok kâr için, daha az mavi

Türkiye'de denizlerin geleceği tehlikede. 1984 yazında "Bizim için endüstri, teknoloji herşeyden önce gelir, bize elektrik kömür gerekliyken 'çevre korumacılığı' yapmak vatan hainliğidir." dedikten sonra Gökova'daki termik santralin temeline ilk harcı atan resmi ideolojimizin yarattığı Gökova körfezini ve birçok koyumuzu bekleyen son, Doğal yaşamın resmen öldüğü İzmit, İzmir ve Haliç körfezleri, tükenen balık ve hayvan soyları ve günden güne azalıp giden mavi...

İstanbul'da hava kirliliği, limitin 10-15 katı...

Başta Ankara olmak üzere, İstanbul, Eskişehir, Erzurum, Bursa, Adana gibi illerimizde hava kirliliği önemli boyutlara vardı. Ankara'da bu kirlilik, Dünya Sağlık Örgütü'nün "limit" değerini çoktan aşmış durumda. Ayrıca İstanbul'da da Dünya Sağlık Örgütü'nün, partikül madde konsantrasyonu için verdiği günlük ortalama sınır değerinin, 10-15 katı madde konsantrasyonu saptanıyor artık.

Ankara'daki hava kirliliğine yıllardır çözüm bulamayan İstanbul'daki hava kirliliği sorununa hiçbir önlem almaya yanaşmayan kayıtsızlar ülkesinde, bu kirliliğin faturasını ödemeye hazır mıyız? Örneğin 1952'de Londra'da yoğun sisle birlikte daha etkin bir durum alan kükürtdioksit kirliliğin 4 gün gibi kısa sürede 1500 insanın ölümüne yol açması gibi bir fatura...

Eyalet parlamentosu onayladı
2 bin ton zehirli Alman çöpü geliyor
Isparta'daki Göltaş fabrikasının kuru yakıt olarak kullanmak üzere sin... gönderilmesi B... parlamentosu...
Türk sanayi çöpleri denetimsiz
'Çöp çevreye zarar verir'
ANTALYA/ISPARTA (MİL-HA)
Alman çöp...
Bu kez
Batı Berlin'deki ...lil raporu ...
...nda yeni boyut
'...myasal çöp'
da olumsuz etkiler görülebilir
olumsuz etki yapmayabilir."
Üçüncü parti Alman çöpü yolda
Bandırma ve Isparta projelerinden sonra bu kez de üç hafta önce kurulan EVA adlı bir şirket de Türkiye'ye ihraç edilmek üzere 22 kamyon

Bir avuç dolar için...

"... eğer yetmezse yurtdışından getiririz. Önemli olan para kazanmak, örneğin imha edilecek yanık yağ varsa, getirir yakarız. Hatta fuel oil yerine sanayi kuruluşlarına satarız. Bu tesislerden niye korkuyoruz... Bazı hainler yaygara yaparlarsa, bunu bize geciktirirler, ama engel olamazlar."

Federal Almanya'dan Kütahya'nın Tavşanlı ilçesine, İsviçreli Faktum Şirketiyle anlaşıp özel çöp ithali yapmak isteyen Mehmet Büyüktemiz bunları söylüyor.

Hangi nitelikte, nasıl sanayi artıklarının geldiği, nasıl yakılıp imha edilebileceği, analiz raporlarının olup olmadığının bilinmediği bu çöpler, "benden sonra tufan" diyen "yatırımcı" işadamlarımız tarafından kapışılacağa benzer.

Balıklar gitti, sıra Kuşlarda, Kuş Cenneti ölüyor...

Manyas gülünün bir kıyıcığında, her yıl 2-3 milyon kuşun uğrak yeri Kuş Cenneti'nin konukları giderek azalıyor. Çevredeki sanayi kuruluşlarının artıklarıyla bitki örtüsünün yer yer kuruduğu, tabanın bataklık haline geldiği gölde çok sayıda balık türü yokolmuş ve heryıl Manyas'da kuluçkaya yatan birçok kuş artık göle uğramaz olmuş durumda.

Balıklar, kuşlar... Gözlerimiz onları daha az görecek artık Kuş Cenneti'nde, gölün yeni sakinleri Etibank'ın, 6 .Ana Hava Jet Üssü'nün, yem fabrikanın artıklarını taşıyan kanallar çünkü...

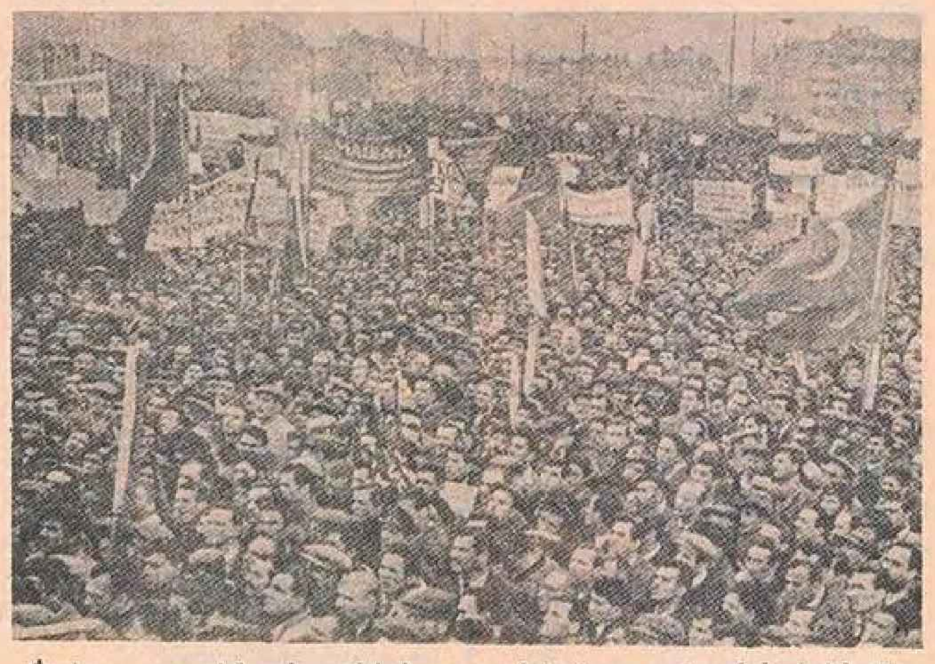
Gençlik 12 Mart'ın da Hedeflerindendi

Toplumdaki genel hareketlilik en önemli yankısını gençlikte bulmuştur. Resmi ideolojinin dışında dünyaya bakabilmenin mümkün olduğu yine onlar keşfetmiştir.

M.Çoruh

Sanayileşmenin hızla geliştiği 60'lı yıllarda, tekelleşme süreci hız kazanırken uluslararası sermayeyle bağları da sağlamlaştırmıştı. Bu bağ ülkemizdeki kapitalist ekonomiyi önemli derecede belirler duruma gelmiş ve emperyalizmin kendi bunalamının kat be kat yansıması kaçınılmaz hale gelmiştir.

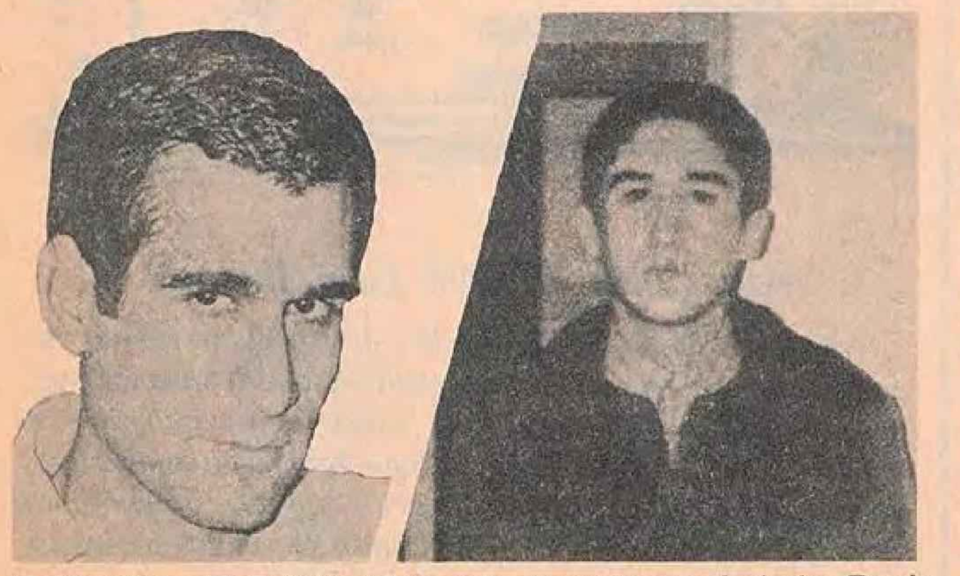
Özellikle 60'lı yılların 2. yarısından sonra sosyal muhalefette önemli bir sıçrama görülmekteydi. İşçilerin grev ve direnişleri, sömürüyü aynı düzeyde tutmaya zorlamaktaydı. Sosyal uyanışın geçmişe göre hızla yükselmesi işçi ve emekçilerin siyasal yaşamı etkiler düzeydeki örgütlülüğü ivme kazanmıştı. Kendi örgütleriyle toplumsal yaşamda belirleyici olma yönünde deneyimler edinmiş, nitelik ve nicelik olarak gelişkinlik kazanmıştı,

İşçi sınıının giderek yetkinleşen ve büyüyen mücadelesini boğmak için...

Toplumdaki genel hareketlilik en önemli yankısını gençlikte bulmuştur. Uzunca bir dönem hep devletin yanında, onun çeşitli reform ve ataklarının destekçisi olan gençlik ilk defa yeni ufuklar açabilme düzeyini yakalamıştı. Resmi ideolojinin dışında dünyaya bakabilmenin mümkün olduğunu keşfetmekteydi. Dünyadaki gelişmeleri takip eden, verilenle yetinmeyen bir gençlik oluşmuştu. Verilenin ne olduğunu kavramıştır çünkü, verileni reddeden gençlik aynı zamanda kendi isteğini yükseltebilmeyi öğrenmişti.

Tekeller ekonomideki krizlerini atlatabilmenin çarelerini aramaktaydı. Uluslararası tekellerle olan göbek bağı, ayak bağı değildi ama onların "nezlesini zatürre olarak alma"lıydı. Önce 1969'da % 60'lık bir develüasyonla hapşırttı. Kendi bunalımının faturasını ödetmek için işçiler ve emekçiler vardı ama o günlerde "kaderimse çekerim" pek revaçta değildi. Sendikal harekete saldırılar da tutmadı, geri tepti. Var olan burjuva mekanizmalarla tedavi, ateşi düşürmeye bile yetmiyordu. Tekeller diğer sömürücü ortakların paylarının azaltılması, kendi otorite ve gücünü arttırmak, tarımdan sanayiye fon aktarmak, sermayenin tekelleşmesini hızlandırıp nüfusunu ve gücünü artırmak için... İşçi sınıfının giderek büyüyen ve yetkinleşen ekonomik ve siyasal mücadelesini boğmak, siyasal örgütlenmesini yok etmek, diğer halk kesimlerinin sosyal muhalefetini bastırmak için Nihat Erim'iyle, Faik Türün'üyle 12 Mart'ı getirdi; Faşizme başvurdu.

12 Mart'tan 12 Eylül'e idam sehpalarında gençlerimiz: Deniz Gezmiş, Erdal Eren...

12 Mart Faşizmi mahkemeleri emireri, TBMM'yi kapıkulu yaptı. Anayasaya aykırı davrandı ilk başta ama aykırı olan anayasaydı. Anayasayı yaptığına uydurdu. TBMM de dağıtılmadı. Üyelerinin parmaklarına ip bağlayıp gerekli olduğunda yorulmadan kaldırmalarına yardımcı olundu.

İşçilerin grev hakları askıya alındı. İşçi ve emekçilerin kazanılmış hakları gaspedildi. Memurların ve diğer çalışanların sendikalaşma hakkı ortadan kaldırıldı. Gösteri ve yürüyüş, dernek kurma özgürlüğünden bahsedilmez oldu. Ziverbey Köşkünde insanlar işkence tezgahlarından geçirildi. Genç avına çıkıldı. Bütün halk kesimleri üzerinde amansızca baskı ve terör estirildi. Onlarca devrimci genç 12 Mart Faşizminin insan avcılarıyla öldürüldü. 3 devrimci genç idam edildi. 12 Mart Faşizmi ülkemiz demokrasi güçlerini ve işçi sınıfı hareketini kanla ve şiddetle ezmek demekti. Bu nedenle tezgahlayanlar 12 Mart'a "Balyoz Harekatı" adını vermekte bir beis görmemişlerdir.

Sekiz yıldır ülkemizde ikinci trajediyi yaşıyoruz ama şu farkla: Anayasayı kaldırıp, meclisi dağıtmaya teşebbüs etmekten, gençleri asmak traji - komikliğiyle.

"Navrız Lapası"

Türkiye'de "ırk esasına dayandığını" açıkça ilan eden, sadece faşist ideoloji olmakta birlikte, milli motifler -Marksizm hariç- hemen her ideolojide yaşama imkanı bulmakta,

A.Hamdi Karasu

"Beyaz senatör" ırk ayrımına karşıdır ama siyah bir damat adayı "beklenmeyen misafir"dir. Güney Afrika'nın **beyaz** yönetimine arka çıktığı için eleştirilen Bavyera başbakanı Strauss TV ekranında köpürmektedir: "Irkçılığa şiddetle karşıyım, ama dostlarımızı yalnız bırakamayız." İsrail demokratik bir devlettir ama acaba "ırkçı" mıdır? Irkçılık nedir?

"Belli bir ırkın davasını" güdene ırkçı mı demeli? Bence kavramı daha derin tutmalı. Geniş boyutları var. Psikolojik, sınıfsal, kültürel, ahlaki, politik pek çok faktör, hiç beklenmedik bir durumda ve nedenlerden dolayı ırkçılığa dönüşebilmektedir. Sınırı tayin olunmamış bir ulusçuluk da ırkçılık olabilir. Belli bir kimlik tarifinin dışında vurgusu yapılan her milli olan şey, ırkçı güdünün okşanması anlamına gelemez mi?

Kavramı geniş tutmanın, ırkçılık anlamına gelmeyen "milli" hareket noktalarını olumsuzlamanın doğrudan politik bir yararı elbette yoktur fakat kelimenin dar anlamındaki gerçek ırkçılığın kökünü kurutmak için, insan haklarını özünden kavramak için ve nihayet **insanı** gerçek yerine oturmak için ödünsüz olmak, insanı esas almayan her çıkış noktasını peşinen reddetmek gerekiyor. Kavramı geniş tutmanın Türkiye için özel bir önemi de var. Çünkü Türkiye'de, "ırk esasına dayandığını" açıkça ilan eden, sadece turancı faşist ideoloji olmakla birlikte, abartılmış milli motifler- Marksizm hariç- hemen her ideolojide yaşama imkanı bulmakla, başka pek çok kavramın netleşmesine engel teşkil ettikleri gibi, şoven burjuva milliyetçiliğinin tecrit ve mahkum edilmesini de zorlaştırmaktadırlar. Dahası, kimi somut durumda demokratlıkla şovenliğin kaynaşıp tek bir tutuma büründüğü de oluyor.

Işte resmi devlet ideolojisi böyle, "bize ne devletin resmi ideolojisinden" dememememiz gerekiyor.

O halde, bugün Türkiye'nin siyasal gündeminde ırkçılık hem var hem yok. Ama ırkçılık düşüncesinin içine girip saklandığı muhtelif kılıflar var; ve mesela "Kürt Meselesi" her dile gelişinde, ırkçılığın tortularını, saklandıkları ideolojilerin içinde harekete geçiriyor.

Bir ırkı ezme hakkını, ya da kendi ırkını üstün görme hakkını kendine tanımakla, bir ırkı yok saymak veya onun da kendi ırkından olduğunu kanıtlamaya çalışmak arasında, sonuç itibarıyla pek fark olmasa gerekir. Irkçı düşüncelerle mücadeleyi bu nedenle geniş kapsamlı görmek, örneğin sorunu G.Afrika-ırkçılığın kaba şeklinin son kalesi-ile sınırlı saymamak, hatta soruna şoven ve gerici ideolojileri de aşan, demokrat, ilerici ve devrimci ideolojiler içindeki etki ve tortularıyla birlikte bakmak gündeme her gelişinde konuyu böyle karşılamak gerekiyor.

"Kürt Türkleri Koman Türk soyundan gelmedirler. Muş'un Hüvran nahiyesi muallim vekili Hazrek efendinin aktardığına göre bu Türk soyu dağlarda, buzlar üstünde gezerken çıkardığı 'kırt-kurt' sesinden dolayı "Kürt" adıyla anılmıştır. Dilleri, içtikleri soğuk sulardan mütevellit değişmiştir. Nevruz diye kutladıkları da, aslında 'Navrız' denilen ve Türk mutfağında arpa lapası olarak bilinen şeyden başkası değildir.

Gördünüz mü? Resmi devlet ideolojisi bu meyandadır. "Bize ne devletin resmi ideolojisinden" mi dememiz gerekiyor. O devlet ki, nihayet gökten zenbille inmemiştir; "sivil toplumun" siyasi sentezi olarak, son tahlilde gene o sivil toplum tarafından yaratılmıştır. Irkçılığı Afrika'nın güneyinde aramamalı sadece.

16 Mart Öğrenci katliamı ve Devlet terörü...

İsmail ESEN

DİSK bu katliama ve genel olarak faşist tırmanışa karşı 20 Mart'da işçi sınıfını iki saatlik bir genel greve çağırdı. TÖB-DER öğretmenleri boykota çağırıp genel grevi destekledi. Faşist tırmanışa karşı mücadele nitelik değiştirmiştirdi. Gençlik işçi sınıfının eylemiyle bütünleşmişti.

16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi kapısında 7 öğrenci, faşistlerin bombalı saldırısıyla öldürülmüştü. Binlerce öğrenci ölümü içinden bu yedi ölü... Hayır, o değil. Başka özelliklerinden dolayı 16 Mart, öteki günlerden ayrılıp özel bir gün oldu.

Yakın tarihimiz "ülkücü, komando, milliyetçi" adı altında faşistlerin, devletin güvenlik güçlerinin yanında, kabaran toplumsal muhalefetin gelişmesini önlemek, yok etmek ve 12 Eylül dönemine uygun ortam hazırlamak amacıyla işlediği toplu katliamlarla doludur. Özellikle MC iktidarları döneminde gerici— faşist güçler devlet kurumları içinde kadrolaşmış ve kitleler üzerinde baskı, terör ve sindirme polikası bizzat bu faşist kadrolar aracılığıyla sürdürülmüştür. Devlet, terör olayları karşısında seyirci kalmış, hatta faşist güçlerin giriştiği eylemler resmen desteklenmiştir.

En geniş, yığınların desteğiyle iktidara gelen sosyal demokrasi tarihsel kaypaklığıyla faşist güçlerin üzerine gideceği yerde onlarla uzlaşma yolunu seçmiş, bunu gören faşist katliam odakları da demokrasi güçleri arasında kan dökmeye hız vermişlerdi.

Faşist katliamların en çok saldırısına uğrayan kesimlerin bir tanesi de öğrenci gençlik olmuştu. Öğrenci gençliğin, toplumsal muhalefet içinde yer alarak, işçi sınıfının mücadelesine omuz vermesi, egemen güçleri herzaman rahatsız etmiştir. Bu durum ilk önce temel hak ve özgürlüklere aykırı yasaklamalarla, bu da olmazsa baskı ve şiddet aracılığıyla sindirilmeye çalışmıştır.

16 Mart katliamı bunlardan yalnızca birisidir. 16 Mart 1978 günü Faşist işgal altındaki İstanbul Üniversitesindeki devrimci öğrenciler, ancak toplu halde okula girip çıkmaktadırlar. Olaydan 8 gün önce Emniyet Müdürlüğüne sol gruba mensup öğrenciler üzerine bomba atılacağı ihbarı yapıldığı halde, polis kontrolu üniversite binasından o gün aniden kaldırılmış, plan yürürlüğe konmuştur. Faşistler okuldan çıkan öğrencilerin üzerine bombayı fırlatarak, yaylım ateşine tuttular. Hukuk Fakültesinden Baki Ekiz, Ahmet Turan Ören, Murat, Kurt, A.Hamit Akil, Hatice Özen İktisat Fakültesi'nden Cemil Sönmez, Abdullah Şimşek adlı öğrenciler olay yerinde öldüler. Yüzlerce de yaralı...

DİSK bu katliama ve genel olarak faşist tırmanışa karşı 20 Mart'ta işçi sınıfını 2 saatlik bir genel greve çağırdı. TÖB—DER öğretmenleri boykota çağırıp genel grevi destekledi. Türkiye'de hayat iki saat süreyle durdu. Tüm demokrasi güçleri genel grevin yanında saf tuttular.

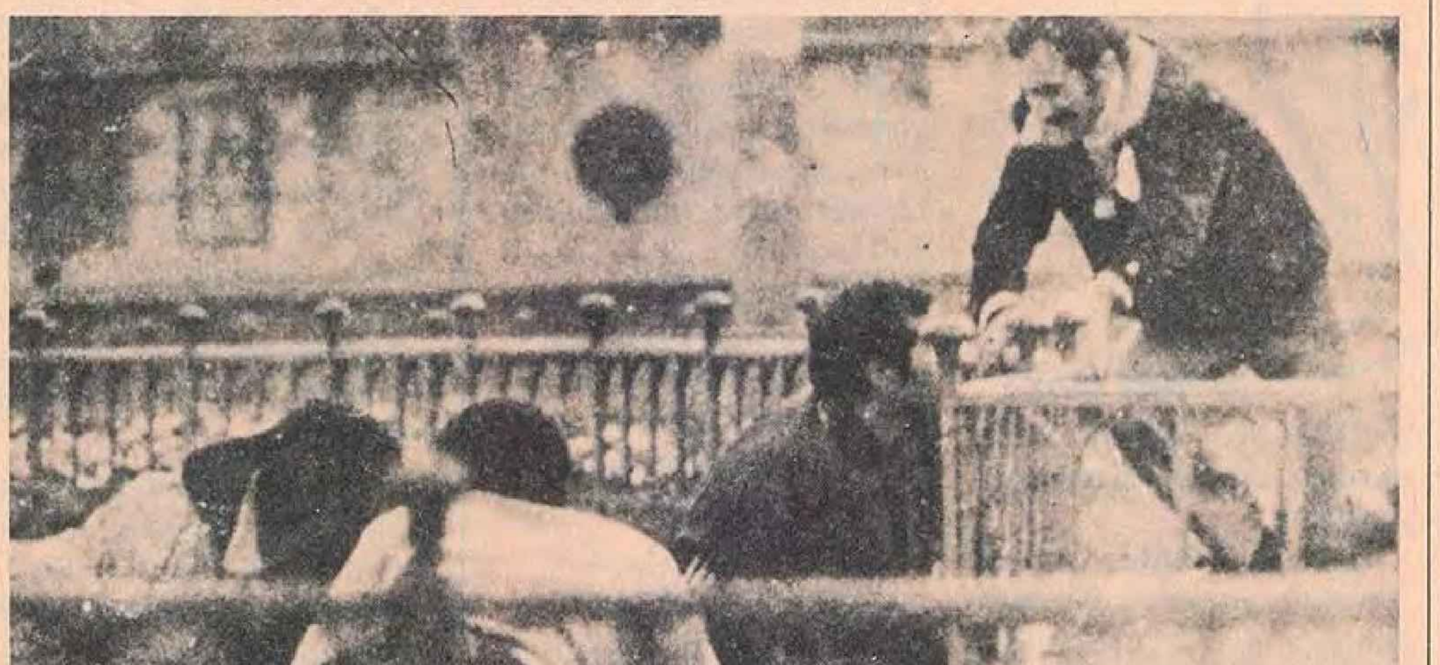
İşçi sınıfı sokağa dökülmüştü; gençlik işçi sınıfının eylemiyle bütünleşmişti. Faşist tırmanışa karşı mücadele nitelik değiştirmişti. Buna bağlı olarak saflaşma da değişti. Faşist tırmanışı "engelleyeceğim" diye hükümet kuran Ecevit, DİSK'e ve TÖB - DER'e saldırdı. "Faşizme Uyarı Eylemi" sosyal demokrasi tarafından yasadışı diye nitelenerek DİSK ve eylemi destekleyen diğer demokratik kitle örgütü yöneticileri hakkında kovuşturma açılıyor, faşist güçler birkez daha destek buluyorlardı.

"İşçiler, öğrenciler, çalışanlar sokağa dökülmemeliydi", "Faşist tırmanışın durdurulması hükümetten beklenmeli, sabırlı olunmalıydı" diyorlardı. Neden?

Demokrasi mücadelesini "başkalarından beklemek dün de bir demokratlık zaafı idi, bugün de öyle." Yığınların, başkasından beklemek yerine bizzat "işe soyunması" bazı demokratları dün de ürkütüyordu, bugün de. "Yığınlar" ve onlardan gelen inisiyatif sahneye çıkmaya görsün, nice demokratın maskesi hemen düşüyor.

16 Mart 1978 yığınların "artık yeter" dediği günlerden bir gündü.

İşte 16 Mart öğrenci katliamının 10. yıldönümünde öğrenci gençlik bugün de faşist katliamlara ve faşizme karşı mücadelede aktif olarak yer alıyorsa, bu hiçbir baskı, terör ve işkencenin gerçeği değiştiremiyeceğinin göstergesidir.

Yıl 1978... Faşist baskının en yoğun olduğu günler

ABD'de Başkanlık Seçimlerine Doğru

Seçimlere katılım oranı % 15'i bile bulmuyor. "Amerikan demokrasi"sinin evlere şenlik işleyişi gereği yurttaşlar gerçek bir alternatif görmedikleri ve esasen seçimlerin dışında tutuldukları için de sandık başına gitmiyorlar.

ABD'de bu yılın sonbaharında yapılacak başkanlık seçimleri için partilerin adaylarını tespit etmek üzere önseçimleri başladı. Üstünlükleri yasalarla ve fiilen güvence altına alınmış Demokrat ve Cumhuriyetçi partiler arasındaki kayıkçı dövüşü bir kere daha tekrarlanacak. Yerel olarak önseçimlerde belirlenen delegeler parti kurultaylarında başkan ve başkan yardımcılığı için kesin adayları belirleyecekler. Bu ilk oylamalara yurttaşların katılım oranı (o da parti üyesi iseler) % 15'i bile bulmuyor. "Amerikan demokrasi"sinin evlere şenlik işleyişi gereği yurttaşlar gerçek bir alternatif görmedikleri ve esasen seçimlerin dışında tutuldukları için de sandık başına gitmiyorlar. Hatırlanacağı üzere Reagan ikinci kez başkan seçildiği 1984'te kayıtlı 174 milyon seçmenden yalnızca 54 milyonunun oyunu alarak "zafer" kazanmıştı. 80 milyon kayıtlı seçmen oy kullanmazken, seçmen yaşındaki çoğu siyah 60 milyon Amerikan yurttaşına ise seçime katılma hakkı dahi tanınmış değildi. Kısaca Amerikalılar gerçek sorunlara eğilmeyip, atraksiyonlarla oy avcılığına çıkan adaylara hiç de itibar etmiyorlar.

Ne ki bu ilgisizlik Amerikalıların ülkelerinin ve dünyanın sorunlarına tümüyle kayıtsız kaldıkları anlamına gelmiyor. Bunun en somut örneklerinden birisi çok sayıda Amerikalının SBKP MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov'a yazmakta olduğu ve Pravda'da yayımlanan mektuplar. Bu arada Gorbaçov Amerikan yurttaşlarının gözünde en popüler lider olmayı sürdürüyor. Bu durumu Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü toplantılarına katılan ABD KP Genel Sekreteri Gus Hall şu espriyle vurguluyordu: "Sana bir şey söyleyeyim mi Mihail Sergeyeviç, ABD'ye geldiğinde Başkanlığa adaylığını koy, seçilirsin. Çünkü kamuoyu yoklamaları ABD'de en sevilen kişinin sen olduğunu gösteriyor. Tabii, bu önerimle senin merkez komitende sorun yaratmak istemem, ama ABD başkanlığı hiç de fena bir iş değildir, hem parası da boldur, yapacak pek bir iş de yoktur. Golf oynamasını, ata binmesini öğren, yeter".

İstanbul P.T.T.'de mevsimlik işçiler

Bir evde kırk kişi, her yatakda dört kişi

Sendikasızlaştırma uygulamalarının bir parçası olarak hem özel sektörde hem de kamu sektöründe mevsimlik işçi çalıştırılması giderek yaygınlaştırılmakta, birçok iş yerinde sendikalı işçilerle birlikte "mevsimlik işçi" adı altında sosyal hak ve güvenceden yoksun işçiler de çalıştırılmaktadır. Böylece aynı işyerinde çalışanlar içinde sendikalı işçi sayısı azaltılarak sendikalar etkisiz duruma getirilmek istenilmektedir.

İşsizliğin bir çaresizlik olarak yaşandığı günümüzde Anadolu'dan büyük kentlere iş umuduyla akın eden gurbetçiler, özellikle inşaat sektöründe, P.T.T. şubelerinde ve kanalizasyon işlerinde her türlü güvenceden yoksun olarak çalıştırılmaktadırlar.

İstanbul'un hemen her yerinde yapılan P.T.T. kazılarında herkesin yakından tanıdığı P.T.T. işletmesinin kazma kürekli mevsimlik işçilerini kaldıkları yerde ziyaret ettik. Taşeron tarafında kendilerine verilen üç odalı bir evde 40 kadar işçi bir arada barınmakta, tahtadan yapılmış ranzalar da 3-4 kişi tek yatakta yatmaktadırlar. Her türlü sağlık şartlarından yoksun bir şekilde yaşamlarını sürdüren işçiler sabah 7'den akşam 5'e kadar hergün 10 saat çalıştıklarını ve gündelik olarak 4500-5000 lira ücret aldıklarını söylediler.

Kendilerini buralara iten nedenleri ve sorunlarını şöyle dile getirdiler.

Hüseyin Geçer (Erzurum - 19) "Biz dört kardeşiz. İki küçük tarlamız vardı. Aramızda bölüştükten sonra bu topraklar geçimimizi temin edemez hale geldi. Bunun yanı sıra tarım kesimine su gelmemesi ekim alanlarının sulama imkanlarının olmaması yüzünden topraklarımızı terk ettik. Köyde ağanın yanında çalışmaya başladık, fakat karşılığını alamadık. Hayat şartları bizi buralara kadar itti. Mevsimlik işçilik insanlara iş güvencesi vermediği için bir fabrikada işçi olarak çalışmak istiyorum, kardeşlerimi de buralara getirmeyi düşünüyorum. Fakat şu anda imkanım yok.

Ahmet Yabaş (Bingöl - 18): Sekiz kardeşiz, bizi gurbete sürükleyen nedenlerin başında geçim sıkıntısı var. Köyde yol ve su yok, iş imkanları yok denecek kadar az. Seçim zamanı da hepimiz boş oy kullandık. Seçim öncesi bizlere iş imkanları sağlayacaklarına dair sözler söylüyorlar, fakat bunların hepsi boşa çıkıyor. Şimdilik PTT şebekesinde mevsimlik işçi olarak çalışıyoruz, fakat iş ve hayat güvencemiz yok, sonumuzu tahmin edemiyoruz. Tabii herkes gibi biz de iyi bir işe sahip olmak istiyoruz. Buralarda yaşam ve çalışma koşulları çok zor."

Abdulsamet İsen (Bingöl) "Çalışacak iş olmaması yüzünden İstanbul'a gelerek inşaatlarda çalışmaya başladık. Buralarda da yaşam koşulları çok zor, kaldığımız yer çok sağlıksız".

Ramazan Sünme (Bingöl - 18) "Köylerde çalışma koşullarının olmaması, bu koşulların belli insanların ellerinde olması yüzünden iş imkanları yok olmuştur. Ayrıca diğer bir etken ise devletin buralara hizmet getirmemesi, köylerde işsizliği artırmıştır. Bizler de insan olduğumuzu düşünerek geçimimizi temin etmek için gurbete çıktık, fakat buralarda da yaşamak çok zor, bu şartlarda çalışarak ailemize katkıda bulunuyoruz. Amacımız iyi bir işe girerek hayatımızı sürdürmek."

Sümerbank'ta ibret verici seminer

Sümerbank'ın İstanbul Zeytinburnu fabrikasında büyük çoğunluğu kadın ve gençlerden oluşan 2400'e yakın işçi, geçtiğimiz günlerde ilginç ve ibret verici bir seminere tanık oldular.

"İşyeri Kuralları" adı altında düzenlenen seminerlere katılan sivil savunma müdürünün, eşine az rastlanacak bir "cesaretle" sıraladığı "Kural ve şartlarını", seminere katılan işçiler gazetemize kendi ifadeleriyle şöyle özetlediler:

"Çalışırken kendinize dikkat etmiyorsunuz. Her yeriniz açık. Çoğunuzun iç çamaşırlarınızı bile görüyorum. Hatta ne renk don giydiğinizi dahi söyleyebilirim."

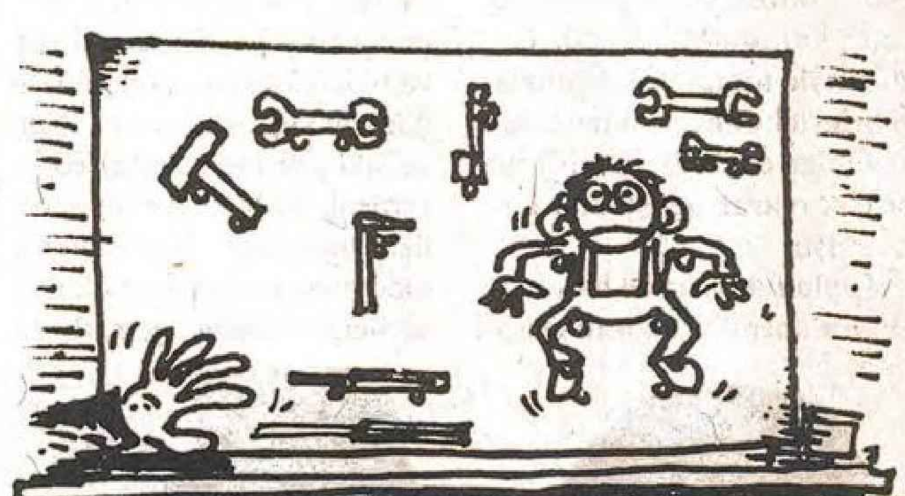
*"Görüyorum ki dinlenme zamanlarında müdürlerin karşısında bacak bacak üstüne atıp sigara içiyorsunuz. Samimiyetle söyleyeyim, **ben sigara içen kadını yatak odama kati suretle sokmam.**"*

"Burada bazı huzursuzluklar sezinliyorum. Ben insanın ne olduğunu gözlerinden anlarım. Sola eğilimli en ufak bir davranışınızı görürsem hiç affetmem, yakarım.

*"Her hareketinizden anında haberdar oluyorum. Aranızda bu işle **vazifeli** değerli arkadaşlarınızın olduğunu memnuniyetle hepinize söyleyebilirim. Siz açıkça tanımayabilirsiniz. Belki biri veya birkaçıyla samimi arkadaşsınız."*

Neye uğradıklarını şaşıran işçiler, durumu sendikaya bildirip ertesi gün seminere katılmayarak bu tavrı protesto ettiler. İşçilerin bu tavrından sonra aynı edepsiz konuşmalar yapılmadı fakat tehditler daha da arttı.

Seminerlerin verildiği her gün için işçilere iki buçuk saatlik mesai ücreti ödendi.

Sabancı'nın gerçek yüzü; işçi düşmanlığı

Rıfat Yılmaz

Geçtiğimiz ay içinde işçi-sendika çevrelerinin konuştuğu ve bir ölçüde kamuoyuna da yansıyabilen bir gelişme, Akbank çalışanlarının toplusözleşme görüşmelerinin seyri idi.

İşçilerin 1. yıl için % 65 + 35 bin; ikinci yıl için ise % 50 ücret zammı isteğine karşılık, işveren tarafının ancak, 1. yıl % 35 + 15 bin; 2. yıl % 30 ücret artışını kabul edilebilir bulması anlaşmazlığın boyutlarını gösteriyordu.

Toplam 614 işyerinde 8600 işçi adına YHK'da re'sen bağıtlanan sözleşme ise içler acısıydı. YHK'nın makul gördüğü yoksulluk ücreti ise, bu kurumun niteliğini ve işveren - hükümet görüşünü baskın olarak yansıttığına ilişkin gözlemleri bir kere daha doğruluyordu.

Öne çıkan bir doğru daha ise Akbank ve Sabancı Holding kuruluşlarının sınır tanımaz hırsını ve burjuvazimizin özgün yapısını birkere daha gözümüzün önüne getiriyordu.

Genç burjuvazimizin en tipik özelliklerini şahsında resmeden "Sakıp Ağa"nın başında bulunduğu Sabancı Holding'e bağlı Akbank altın yıllarını yaşıyordu. Kuruluşunun 40. yılını büyük otellerdeki parlak törenlerle geçen günlerde kutlayan Akbank yöneticileri, aynı zamanda geçmiş kırk yılın en büyük başarısı için, kârlarını 87 milyardan 180 milyara çıkarmanın keyfiyle şampanya patlatıyorlardı.

Akbank'ın çalışanlar cephesinin ise aynı mutluluğu taşıdığı pek söylenemezdi. Hiçbir Akbank emekçisi kalkıp, "Aman aman, pek de yaman! Bu yılı da 180 milyar kârla kapattık. Sermayemizi 50 milyardan 250 milyara ulaştırdık" demiyordu. Elde edilen kârın içinde kendi alın terleri olduğu halde, paraların "tin tin" adımlarla Sabancı'nın kasasının yolunu tuttuğunu pekala biliyordu.

Televizyonda, radyoda, gazete köşelerinde, gazetelerin magazin sayfasında, ekonomisinde, politikasında ve hatta spor sayfasında hep onu görüyorduk. Her fırsatta karşımıza çıkar ve hemen her konuda o babacan, iyilik dolu yüz ifadesini takınıp bize öneri ve nasihatlarda bulunurdu .

Sakıp Ağa'mızın çizdiği halk babası tipi ister istemez kafamıza yerleşir, bu hoş adamın espirilerine bayılırdık.

Şimdi artık öyle değil. Sabancı'nın Akbank çalışanlarına takındığı hasmane tutum, işçilere karşı gösterdiği acımasızlık ve kindarlık yüzündeki sahte maskeyi de düşürdü. Gerçek yüzü açığa çıktı.

Adı: Çırak Görevi: Grev kırmak

6 Kasım 1986 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan (daha önceki 1977 yılında çıkarılmıştı) Çıraklık Yasası çıraklara ve 13-19 yaş arası çalışanlara İş Yasasının olanaklarının tümünden yararlanmayı yasaklamaktadır. Bu yeni yasa, bu statü çerçevesinde eğitim gören ve çalışan genç işçileri asgari ücretin yüzde 30'una çalışmaya zorunlu kılmaktadır. Ayrıca çırağın 16 yaşına kadar çocuk işçiler için belirlenen asgari ücrete tabi olduğu düşünülürse bu ücretin "bir angarya ücreti" olduğu ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca yeni yasa ile tüm çırakların sigorta primlerinin devletçe karşılanması öngörülüyor. Çırak ve genç işçilerin emeklerini azgınca sömürenler, çalıştırdıkları işçinin külfetini dahi üstlenmemektedir.

Çırak ve genç işçilerin işyerinde ilgili sendikalarca grev kararı alınması durumunda çalışma zorunlulukları vardır. Yani çıraklar "yasal grev kırıcısı" pozisyona getiriliyorlar. Ayrıca öğretmen işçi durumundaki usta işçiler de grev yasağı içindedirler. Bu anlamda yasa; asgari ücretin üçte birine çalışan, üretime doğrudan katılan, devletin ödediği bazı sigorta kalemleri dışında sosyal güvencesi olmayan, tatili, izni, çalışma süresi boşlukta, grev esnasında çalışmaya devam eden, böylece grev kıran, 19 yaşına kadar da diğer hiçbir yasal haktan yararlanmayan bir çırak tipini karşımıza getirmektedir.

BİR MEKTUP:

Ferro-Çelik işçilerine reva görülen...

Biz FERRO-ÇELİK'te çalışan taşeron işçileriyiz. İşveren, yapacağı işi daha ucuza mal etmek için, işin bir bölümünü taşerona vererek fabrikanın en ağır işini sözde kendi hesabına çalışmayan işçilere yaptırmaktadır. Hiçbir sosyal hakkımız olmadığı gibi hafta sonu tatilimiz dahi yok. Hafta sonu çalışmazsak tatil günlerinin parası aylığımızdan kesilmektedir. Zaten aldığımız 75 bin liranın bir kısmı da çalışmadığımız günlere kesiliyor.

İşimiz oldukça zor ve tehlikeli. Sürekli dışarıda, açık sahada çalışıyoruz. Kışın yağmur, kar, ayaz; yazın ise boğucu sıcaklardan birçok arkadaşımız hastalanarak çalışamaz duruma gelmektedir. İşyeri ortamında demir tozu bulunduğundan her gün yoğurt yememiz gerekirken o bile verilmeyerek sağlığımız hiçe sayılıyor.

Bunlar yetmiyormuş gibi bir arkadaşımızın viziteye çıkmasından sonra öğrendik ki 8 ay çalışmış olmasına rağmen toplam iki aylık sigorta primi yatırılmış. Zaten vergi iade bildiriminde 50 bin lira aldığımız gösteriliyor.

Bu hayat pahalılığında ücretlerimizin arttırılmaması üzerine bir kısım arkadaşlarla aramızda anlaşarak topluca zam istemeye karar verdik. Taşeron zam vermemekte ısrar edince topluca işi bıraktık. Tam bu sırada işçilerin bazılarına zam verildiğini öğrendik. Böylece işçiler arasında ikilik yaratılmak istendi. Fakat biz çalışmamakta ısrar edince taşeron bize de zam vermek zorunda kaldı.

Biz, başarmanın ve kazanmanın tek yolunun işçilerin birliğinden ve kararlı bir mücadeleden geçtiğini kendi tecrübemizden bir kere daha öğrendik. Ne yazık ki bu fabrikada sendikamız yok. Sendika olsa bile biz taşeron işçilerinin sendika hakkı yok.

Zaten amaçları da bu değil mi?

FERRO-ÇELİK taşeron işçileri

Maliye Bakanlığı'nda "Sözleşmeli personel": "Hayali beyannameler bize imzalattırılıyor"

"Maliye Bakanlığında, altı aylık olan sözleşme sürelerimiz bize imzalatılmadan, haberimiz olmadan uzatılıyor. Burada yaşadığımız sorunları iletecek hiçbir merci yok"

Biz 1986 yılında üç aşamalı olarak yapılan bir sınavdan geçirilerek Maliye Bakanlığı'nda "Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni" olarak "Sözleşmeli Personel" statüsüyle işe başladık. Şu anda "Marmara Bölgesi Bilgi İşlem Merkezi"nde çalışmaktayız.

Altı aylık olan sözleşme sürelerimiz bize imzalatılmadan, haberimiz olmadan uzatılıyor. Burada yaşadığımız sorunları iletecek hiçbir mercii yok. Her şeyimiz müdür ya da şef konumundaki yetkililerin iki dudağı arasından çıkan "Emr-i vaki"lerle düzenleniyor.

Sorunlarımızı daha önce de basına yansıtmaya çalıştık. Bu yüzden basınla ilişki kurduğu gerekçesiyle iki arkadaşımızın işine son verildi. İki arkadaşımız da defterdarlığa sürüldü.

Bilgisayar karşısında yarım gün çalışmamız gerekirken sekiz saat çalışıyoruz ve bir hayli yüklü paralar harcanıp getirilen sözde "Prof."lara bilgisayardaki radyasyonun önemsiz olduğu söyletilebilmektedir.

Cumartesi-Pazar günleri "nöbet" tutuyoruz. Ve diğer günlerde de fazla çalıştırıldığımız halde hiçbir fazla mesai ödemesi yapılmıyor. Dairemize kamyonlarla gelip - giden evrakların yükleme ve boşaltması bize yaptırılıyor. Herhangi bir üst yetkilinin geleceği duyulsa elimize bez ve temizlik malzemeleri tutuşturulup cam sildirme ve diğer temizlik işleri yaptırılıyor. Daha da kötüsü müdür veya şeflerin "yakın ve dostlarına" düzenlenen hayali beyannameler biz sözleşmelilere paraf ettirilerek ileride doğabilecek bütün risklerin ceremesi bize çektirilmek isteniyor.

Kadro vaadiyle işe alındığımız halde bugüne kadar kadro verilmediği gibi tayin hakkı da yok deniliyor. Ama kendileri, reva gördükleri her yere sürebiliyorlar. Üstelik diğer kadrolu personelle aynı maaşı alıyoruz.

Bu sorunlarımız etrafında yönetici ve yetkililere onlarca soru sormak gerekirdi. Ama biz biliyoruz ki, bütün bunların nedeni 233 sayılı K.H.K.(Kanun Hükmünde Kararname) ile uygulanan ve ne olduğu belli olmayan "Sözleşmeli Personel" çalıştırılmasına kaynaklık eden Anayasa ve diğer iş yasalarıdır.

Çözümün ise, 233 sayılı yasanın iptali ve çalışma yaşamının demokratikleştirilmesi yolunda verilen mücadeleden geçtiğine inanıyoruz.

Bedava çalışan gelsin

İstanbul Köy Hizmetleri Müdürlüğü'nde çalışan 2000'i aşkın mevsimlik işçinin Aralık ayı sonunda işlerine son verilmesine rağmen bazı işçiler, gelecek sezon için "iş sözü" aldıklarını belirterek 3 ay bedava çalışmaya başladılar. Geçen yıl da aynı durum tekrarlanmış ve bedava çalışmayı kabul edenler, yeni iş sezonunda öncelikli olarak işe başlamışlardı.

*Bu yıl "bedava çalışanlar dahil kimseye iş sözü vermeyeceğini" önceden duyuran daire müdürü **Bahtiyar Uyanık**'ın işlerin yoğunluğu ve personel eksikliği nedeniyle çıkan aksaklıklar üzerine, "resmi olmayan yollarla" işçileri telefon ya da arkadaşları vasıtasıyla aratıp işe aldığı öğrenildi.*

Tümüne yakınını gençlerin oluşturduğu işçilerin büyük bir kısmı lise mezunu. Konu ile ilgili olarak görüştüğümüz işçiler "Bu gün bu kadar işsiz insan var. Başka bir iş bulamayacağım için tek seçeneğim burası. Elden kaçırmak istemiyorum, üstelik öğle yemeği ve servisimiz var" diyorlar. Herhangi bir zorlama yapılıp yapılmadığını sorduğumuzda da "Kimse bizi zorla çalıştırmıyor, istemezsek çalışmayız ama aç kalırız. Bunu bildikleri için zorunlu bırakılıyoruz. Şu anda çalışmazsak üç ay sonra buraya girip girmeyeceğimiz belli olmaz." cevabını verdiler.

İş yerinde YOL-İŞ sendikasının yetkili olduğunu da beliten 'bedava işçiler', "Bu konuda sendikanın ne yaptığı belli değil. Çalıştığımızda, aidatlarımız kesiliyor. Başka birşey bilmiyoruz" dediler.

Biz de, bir devlet kuruluşunun sezonluk iş sözü vererek 'bedava işçi' çalıştırmasını konuyla ilgili yetkililerin ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut'un dikkatine sunar; İş ve İşçi Bulma Kurumuna da, iş arayan gençlere İstanbul'da Ankara asfaltı üzerindeki Köy Hizmetleri Müdürlüğü'nün adresini vermelerini tavsiye ederiz. Öğle yemeği ve servis müdürlüğe aittir!

Üslup sorunu "üzerine"*

Önemli olan şu: Bilimsel sosyalistler ile devrimci demokratlar arasında ittifak olmadan kapitalizm aşılamaz. O halde solun bu iki kanadı birbirleriyle mücadele ederken bu perspektifi hiç gözden kaçırmamalıdır.

Ali Yaşa

Bazı sol dergileri okurken irkilmeden edemiyorum. İrkilmemin nedeni kullanılan dilin ısırıcılığı; oportünist, revizyonist, geveze, boşboğaz ve benzeri sözcüklerin cömertçe kullanılışı.

Ne var bunda? Ustalar hep böyle yapmadılar mı?

Aynı kanıda değilim. Ustaların yazdıklarından, kullandıkları bu tür sıfatları çıkarsanız geride işçi sınıfının bilimi yine kalır. Ama okuduğum yazılardan bu sıfatları çıkarınca geriye ne kalacağını merak ediyorum doğrusu.

Peki niye böyle oluyor dersiniz?

Belki okurlar böylesini seviyorlardır.

Belki yazanların birikimi yeterli değildir de sıfatlarla iletişim kuruyorlardır.

Belki bunların ikisi de geçerlidir.

Muhtemel ki böyledir. Okurların büyük çoğunluğu onlu rakamlarla başlayan yaşların sonlarında ve yirmiyle başlayan yaşların başlarında bulunuyor. İstisnalar hariç, bu yaşlar düşünsel birikimin henüz yığılmalar yapmadığı yaşlardır. İnsan bu yaşlardayken yazıları "amma da oturtmuş ha!" diye okumayı sever.

Yazanlar da okuyanların bu özelliğini seziyor olmalı.

Ama okuru dönüştürme işlevi ne olacak dergilerin? Yazıları okuduktan sonra okurun yerden biraz daha havalanması gerekmiyor mu? Zaten bu olmazsa okur "kim daha iyi oturtmuşsa" oraya gitmez mi?

Belki de gitmez. Belki de gidilebilmesi mümkün her yerin ne kadar 'opportünist' olduğu konusunda okur önceden "bilgilendirilmişse" hiç bir yere gidemez. Belki de bu "edebiyatın" gerekçesi budur. Ama okurla ilişkisini bu tarz kuran tüm dergilerin okurları hiçbir yere gitmez zaten. Olsa olsa okuru oldukları dergiden de soğudukları da sosyalizmden, solculuktan giderler.

Şimdi şöyle bir bakıyorum da oportünizm sıfatını bol bol dağıtanlardan siyasi insan olarak pek kimse kalmadı. Ya depolitize zahire tüccarları oldular ya da "elveda proletaryacı". Muhtemel ki okurlarının çoğunun akibeti de aynı olmuştur.

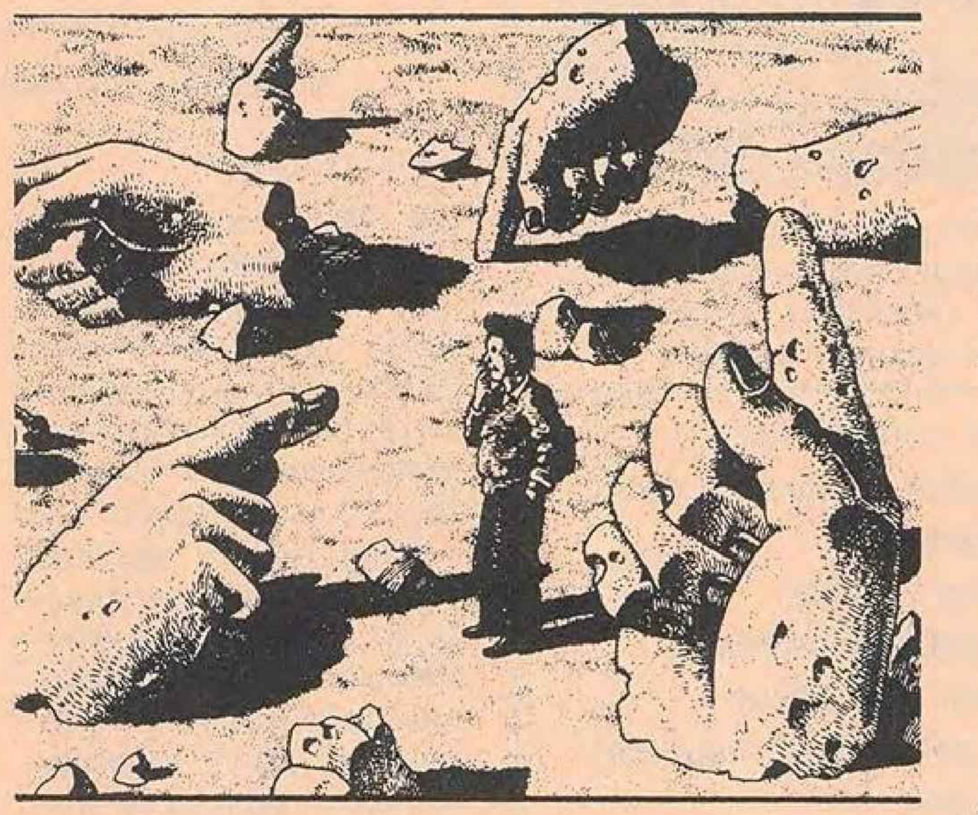
Olan da budur zaten. Son yirmi yıl buna tanıklık etmiştir. Yukarıda oportünist sözcüğünü iki "P" ile yazdım. Çünkü tek "P" ile söyleneni yetmez olmuştu bir zamanlar. Bu yüzden, ağzınızı iyicene yuvarlaklaştıracak, yüz hatlarınızı son derece sertleştirecek ve şöyle dolu dolu 'opportünist'' diyecektiniz yanaklarınızı şişirerek. Daha sonra başka varyasyonlar da çıkmıştı. Hatırladıklarımdan biri 'opportünizm aşuresi'dir.

Şimdi şöyle bir bakıyorum da oportünizm sıfatını bol bol dağıtanlardan **siyasi insan** olarak pek kimse kalmadı. Ya depolitize zahire tüccarları oldular ya da "elveda proletaryacı". Muhtemel ki okurların çoğunun akıbeti de aynı olmuştur.

Merak edenler olabilir "oportüniste oportünist denilmeyecek mi?" diye

Bence önemli olan bu değil. Sol hareketteki **belli** bir yaklaşımı yenmek daha önemli. Bu yenildikçe, oportünistlere oportünist demek de mümkün. Ve o zaman buna sanırım kimse itiraz etmez. **Belli** bir yaklaşım üzerinde duralım biraz. Ama daha önce bir toparlama gerekiyor.

Kapitalist ülkelerde, kapitalizmin yolaçtığı sömürü, baskı ve aşağılanmaya karşı değişik siyasi tepkiler çıkar ortaya. Sınıf mücadelesi çok farklı kanallar bulur akmak için. Kapitalizmi aşma perspektifi taşıdığı müddetçe bunların hepsi SOL kavramının içine girer. Ve SOL denilince hemen **bilimsel sosyalistlerle, devrimci demokratlar** sayılmalı en başta. Bunlardan birincisi toplumun temel sınıflarından proletaryanın siyasi hareketini temsil ediyor ve sosyalizmi tarihsel ve toplumsal bir zorunluluk olarak görüyor. İkincisi ise kapitalizmin durumunu aşındırdığı katmanların tepkisini, isyanını kendinde ifade eden bir siyasi gruplaşma oluyor ve sosyalizmde bir çare buluyor. Bu akım Ekim devriminden şiddetle etkilendiğinden, o günden beri bilimsel sosyalizmin ustalarına büyük ölçüde sahip çıkıyor. Bundan dolayı da ilk bakışta işçi sınıfının siyasi hareketi ile bunlar arasındaki fark hemen görülemeyebiliyor. Devrimci demokratlar kendilerine bilimsel sosyalist olarak görüyor, bilimsel sosyalistleri ise revizyonist, oportünist olarak. Sadece onları değil devrimci demokrasi alanında kalan tüm gruplar birbirlerini böyle sıfatlandırıyorlar. Şimdi "kimin kim" olduğu önemli değil. Önemli olan şu: Bilimsel Sosyalistler ile devrimci demokratlar arasında ittifak olmadan kapitalizm aşılamaz. O halde solun bu iki kanadı birbirleriyle mücadele ederlerken -elbet edeceklerdir- bu perspektifi hiç gözden kaçırmamalıdır. Perspektifin gözden kaçmadığı durumlarda "sıfatlar" yazıların bizzat kendisi olmaktan kurtulur gerçek işlevleri kadar yer tutar hale gelir.

O halde bu alanın ögeleri ilk olarak birbirlerine karşı birlik perspektifini gözeterek ölçülü bir dil kullanmalıdırlar. Ve ikincisi stratejik ittifakı gözönüne alarak bilimsel sosyalistlere karşı ölçülülüğe dikkat etmelidirler.

Bilimsel sosyalist veya devrimci demokrat saflardaki "çokluğu" ise birlik politikaları ile ortadan kaldırmak gerek. Gerçi bu iş bilimsel sosyalist alanda mümkün, devrimci demokrat alanda biraz gayrimümkündür. Bölünmüş bir bilimsel sosyalist hareketin avantajı homojen bir sınıfın, işçi sınıfının siyasi hareketleri olmalarıdır. Sınıfın ve ideolojisinin "biricikliği" siyasi harekete eninde sonunda ihtiyacını duyduğu tekliği getirecektir. Oysa devrimci demokratların kaynaklandığı katmanlar büyük bir çeşitlilik taşır ve bu durum dünya görüşlerine de yansır. Ama yine de, aralarında nüanslar olan devrimci demokrat akımlar birleşebilir, birleşmelidir. Birlik perspektifi, bu yazımızda ele aldığımız "sıfatların kullanımında ekonomi" sorunu, sıfat kullanmaktan kaçınmaya götürmelidir. "Çok şükür" bilimsel sosyalistler arasında böyle bir sorun hayli zamandır aşıldı. Ama devrimci demokratlar için öyle mi?

Sol denilince hemen bilimsel sosyalistlerle, devrimci demokratlar sayılmalı en başta. Bunlardan birincisi toplumun temel sınıflarından proletaryanın siyasi hareketini temsil ediyor, ikincisi ise kapitalizmin durumunu aşındırdığı katmanların tepkisini, isyanını ifade eden bir gruplaşma oluyor.

O halde bu alanın ögeleri ilk olarak birbirlerine karşı birlik perspektifini gözeterek ölçülü bir dil kullanmalıdırlar. Ve ikincisi stratejik ittifakı gözönüne alarak bilimsel sosyalistlere karşı ölçülüleğe dikkat etmelidirler.

Dikkat edilsin. Bilimsel sosyalistler "menevşe yaprağından incindikleri" için değil. Onlar için nihai hedef herşey olduğu için böylesi alınganlıklar yapmazlar. Ama devrimci demokrasi bilimsel sosyalistlerle ortak "iş"yapmakta kendi oluşturduğu duvarın direnciyle karşılaşabilir. Ve ikincisi, gözünü sola dikmiş emekçiler, başlarında esen binbir belalı rüzgar karşısında böylesi "itişmelerden" pek hazzetmeyebilirler. Ve "Allah hepinizin belasını versin" de diyebilirler.

Pek mi haksız olurlar?

** Arkadaşlar, yazı başlıklarında "Üzerine" sözcüğünü kullanmaktan ne zaman bıkacaksınız allah aşkına?*

Gorbaçov: "Genç Komünistler Birliği'nin görevi genç insanların toplumsal güvenlerini korumaktır"

Mihail Gorbaçov geçen yıl Nisan ayında 20. Genç Komünistler Birliği Kongresinde bir konuşma yapmış ve özellikle gençlerin Sovyetler Birliği'ndeki yeniden yapılanma çalışmalarındaki yeri üzerinde durmuştu. Sosyalizmin kaderinin ve uygarlığın barışçı geleceğinin gençlerin elinde olduğunu belirten Gorbaçov, her şeyi iyice anladıktan sora verilecek kararların yeniden örgütlenmeyi başarmada son derece önemli olduğunu vurgulamıştı.

Gorbaçov'un konuşmasındaki birkaç sözü, sosyalizmin gençliğe bakışını bir kez daha görebilmek için sayfamıza alıyoruz:

Günümüzde gençlik hareketinin sorunlarından söz ederken partinin en yüce arzusu, genç insanlara mümkün olan en geniş açıyı sağlamak, onlar için her yerde, ekonomik, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin her alanında, sosyal olaylar ve entelektüel gelişimde kapıları ardına kadar açık tutmaktır. Bunu yapmak, gençlere bağımsız eylem için her türlü fırsatı vermek, onları gereksiz vesayet ve gözetimden kurtarmak ve onlara güvenerek, gerçek işler yapmaları ve gerçek sorumluluklar yüklenmelerini sağlayarak, geliştirmektir.

"Görüşümüze göre çağrılar ve sloganlar gençleri karmaşık görevlere sokmak için yeterli değildir. Genç insanların heyecanlarını desteklemek için onlar hakkında gerçekten düşünmek gerekir."

..."Gençlerle çalışmak, kişiliğin gelişmesindeki kültürel, ideolojik ve etik görevlerin genel yelpazesinden ayrılamaz. Yükselen yaşam standardı ile ruhi olgunluk arasına bir boşluk girmesine izin veremeyiz. Bugün perestroyka ve toplumun yenilenmesinde karşılaştığımız güçlüklerin geniş anlamda bir kültür eksikliğinden kaynaklandığını açıkça görüyoruz. Bilim - yoğun yüksek teknoloji üretimi, kültürel bir alt yapı olmadan, yaşam ve iş kültürü daha da ilerletilmeden varolamaz ve geliştirilemez. Aralarındaki boşluk toplumsal bir gerilim yaratabilir."

"Sosyalizmin tarihi görevi insanı geliştirmek ve yeteneklerini her yönden sağlamlaştırmak için gerekli koşulları yaratmaktır. Tüm gençlerin toplumun yürüttüğü tüm sorumluluk ve görevlerde oynayacakları bir rol olduğunu kavramaları için Partinin, hükümetin, ekonomik kurumlar ve kitle örgütlerinin bir önlemler sistemi ortaya çıkarmalarının iyi olacağını düşünüyoruz.

..."Genç Komünistler Birliği'nin görevi genç insanların toplumsal güvenlerini korumaktır. Birliğinizin gençler arasında geniş tabanlı ve açık bir yarışma başlatmasının iyi olacağı kanısındayım. Komsomol'u, tüm alanlardaki - eğitim, iş, sanat ve kültür faaliyetleri, araştırma ve dinlenme - yarışmanın hareketlendirici ruhu haline getirmeye çağırıyorum sizi. Ancak, yoldaşlar, bu yeni tip bir yarışma olmalı, genç insanların değerlerini ve maharetlerini gerçekleştirecek koşulları yaratmalı ve yeteneklerini ortaya çıkarmalı..."

Çeviri Servisi

Güncel bir sorun: Barış

Necati Sönmez

"Etik açıdan, üzerinde etkim olabilecek her şeyden sorumluyum. Sadece bunlardan, ama bunların hepsinden..."

Lucien Séve

Bugün yeryüzünde, dünyayı defalarca yokedecek güçte bir nükleer silah potansiyeli varsa, bu demektir ki, nükleer savaş tüm insanlığın tepesinde sallanan acil ve uzak olmayan bir tehlikedir.

Nükleer savaş ve barış konusu şimdilerde belki her zamankinden daha güncel. Yine şimdilerde, barış isteminin artık geniş yığınlarca dile getirilmesi ve barış hareketinin gittikçe ivme kazanması gösteriyor ki, barışa duyulan özlem her zamankinden daha güçlü.

Bugün yeryüzünde, dünyayı defalarca yokedecek güçte bir nükleer silah potansiyeli varsa, bu demektir ki, nükleer savaş tüm insanlığın tepesinde sallanan acil ve uzak olmayan bir tehlikedir. Bir nükleer savaş durumunda, insanın yaşamdan ve yaşamın yeryüzünden silineceği, bilinen ve bilimsel verilere dayanan kesin bir olasılıktır. Böyle bir savaşı başlatmanın küçük bir azınlığın elinde olması bu tehlikeyi daha da somutlaştırıyor. Gerçekte, insanlığın "toplu intihar" diye nitelenen kendini toptan yoketme olasılığından daha da korkunç olan, bir avuç yöneticinin yığınları yoketme olanağını elinde bulundurmasıdır.

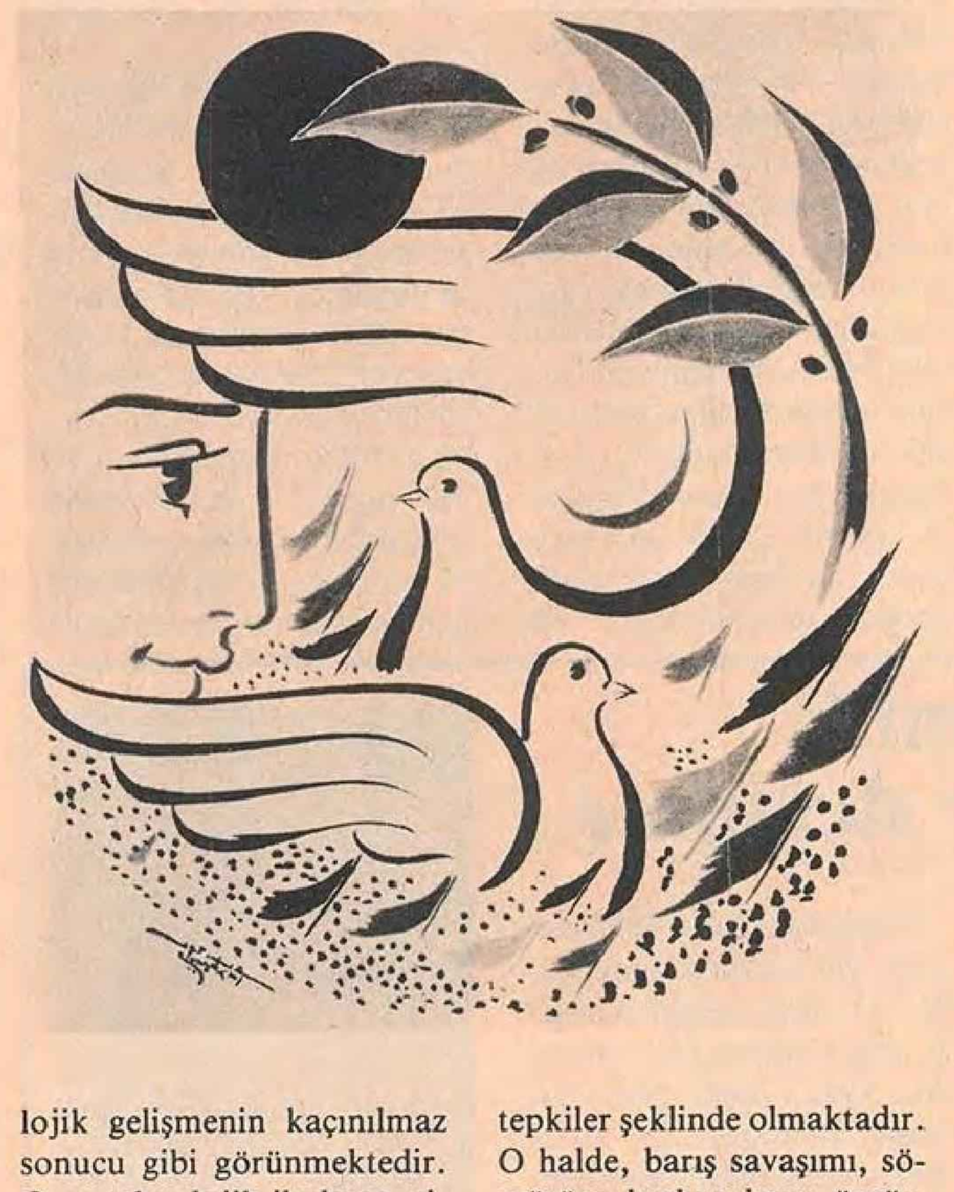
Teknoloji kendi kendine hiçbir zaman, savaşın nedeni olamaz. Savaş ancak belli bir sistemin ve azınlığın çıkarına hizmet eder.

Böylesine katı gerçekler karşısında insanlık, 'kaçınılmaz son'unu çaresizce beklemeye mi mahkum? Bu yargı ancak nükleer savaşı kaçınılmaz gören kuramsal ve kaderci bir yaklaşımın ürünü olabilir. Diğer yandan ise iyimser düşünenler, nükleer savaşı olanak dışı görebilirler.

Ama gerçekçi bir bakış açısı, nükleer savaşın ancak önüne geçildiği takdirde olanak dışı kalabileceğini öngörür. İşte, barış hareketi, silah sanayinin teknolojiye koşut olarak gelişmesinin sonuçlarını sezen gerçekçilerin bir barış düşüncesi etrafında toplanmaları ile ortaya çıktı.

Bugün silahlanma, teknolojik gelişmenin kaçınılmaz sonucu gibi görünmektedir. Oysa teknolojik ilerleme, silah sanayine yansıtılmadan yürütülebilir. Bu, silahsızlanmanın, dolayısıyla barışın önkoşuludur. Teknoloji kendi kendine hiçbir zaman, savaşın nedeni olmaz. Savaş ancak belli bir sistemin ve azınlığın çıkarına hizmet eder.

Savaşın nedenleri irdelendiğinde karşımıza sömürgeci-kapitalist devlet sistemi ve merkezi otoriteden yoksun olan uluslararası sistem çıkmaktadır. yani, savaşın temel nedeni olarak örgütlenme biçimleri alınabilir. Kapitalist örgütlenme biçiminin ve bu sistemin devletler arası ilişkileri 'çıkar' temelinde düzenleme çabalarının savaşa katkısı, sömürüyü sürekli kılmak için kaçınılmaz olan baskı ve şiddet ile bunlara karşı gelişen tepkiler şeklinde olmaktadır. O halde, barış savaşımı, sömürüye, baskıya karşı, özgürlük ve eşitlik uğruna verilecek savaşımı da içerir. Sonuç olarak barış hareketi, demokrasi, adalet, özgürlük savaşımı ile üstüste çakışır. Barışı toplumsal hareketlere bağlayan bir diğer nokta da, barış doğrultusunda kitleleri bilinçlendirmenin, bilgiyi aktarmanın ancak özgür ve demokratik bir ortamda olabileceği gerçeğidir.

Mutlak bir barış, savaş durumunun olmaması demek değildir şüphesiz. Sömürünün sözkonusu olmadığı, sorunların silaha ve şiddete başvurulmadan çözülebildiği, kollektif güvenliği öngören evrensel ve yepyeni bir düzendir bu. Dünya sistemleri arasındaki uzlaşmaz çelişkiler ve silahlanmada gelinen nokta göz önüne alındığında, böyle bir düzen isteği, uzak bir ideal gibi görünebilir. Ne var ki bu durum, silahlanma sürecini tersine çevirmek ve barışı yerleştirmek için daha etkili bir savaşımı gerektirmekten öte, başka bir seçenek sunmaz bize. Evet, yeni düzen evrensel olmak, bütün kültürleri kucaklamak zorundadır. Bu gerekler barışın ancak yeni bir dünya düzeninde kurulabileceğini, böylece, barış isteminin aynı zamanda dünyayı değiştirme ideali ile iç içe olduğunu ortaya çıkarır.

Kendi geleceğini güvence altına alma hakkını kendinde gören her genç bu savaşımda ön saflarda yeralmak durumundadır.

Barış idealini somut bir gerçekliğe, dönüştürmek için ona bağlanmak, varolma kaygısının verdiği itici güçle bu ideale sarılmak gerekir. Nükleer savaş konusunda insanların en büyük güvencesinin bilinçlenmiş, geniş halk yığınları olduğu gerçeğinden hareketle, yığınları bilinçlendirmek yönünde barış güçlerine büyük görevler düşüyor. Etkin bir barış savaşımı yığınlara mal edildiği ölçüde anlam kazanır. Ancak, kendi geleceğini güvence altına alma hakkını kendinde gören her genç bu savaşımda ön saflarda yer almak durumundadır.

Ve bu saflar yığınlara dönüp, Günter Anders'in şu sözlerini haykırmalı: "Dostlar, yabancılar, düşmanlar, bizimle olmayan kendisine karşıdır..."

Fark mı? çok var!

Cumhuriyet Gazetesi Spor Danışmanı:

Abdülkadir Yücelman

Profesyonel futbolculuk da ülkemizde bir meslektir. Her meslek sahibi gibi futbolcularımız da çalıştıkları kulüplerle sözleşme yaparlar, belli bir ücret alırlar ve de bir kulüpten diğerine geçerken ülkemiz koşullarının çok üstünde adeta astronomik denilecek derecede transfer ücreti de alırlar.

Ancak bu futbolcuların mesleki dayanışma içinde oldukları bir dernekleri, sendikaları olmadığı gibi yaptıkları sözleşmelerin de pek geçerliliği yoktur. Sosyal güvenceleri ancak sözleşmelerindeki asgari ücret ile sınırlanmıştır. Eğer büyük takımlarımızın herhangi birisinde oynamıyorsa transfer ücretini primlerini hatta aylıklarını bile günü geçtikten sonra o da zorla alırlar.

Kağıt üzerindeki güvenceleri ise kulübün yönetimi veya teknik direktörün iki dudağı arasındadır. Ve transfer sezonunda son yıllara kadar sanki at pazarında at satılır gibi alınıp satılan bir mal olarak düşünülmüşlerdir. Ancak iki yıldan bu yana transfer yönetmeliğindeki bir maddeye göre transferde sözleşmedeki 1 yıllık bedelinin 5 katı karşılığı bir başka kulübe satılması profesyonel futbolcular için maddi bir güvence olmuştur.

Profesyonel futbolculuğun giderek oturan bir meslek dalı olmasına karşın futbolcularımızın halâ profesyonelliğin koşullarına uyamadıkları, amatör zihniyetle davrandıkları, futbolculuk mesleğinin gereklerini yerine getirmedikleri gözlenmektedir. Özel yaşantılarındaki çarpıklıklar, dengesizlikler hep bu mantalitenin bir sonucudur.

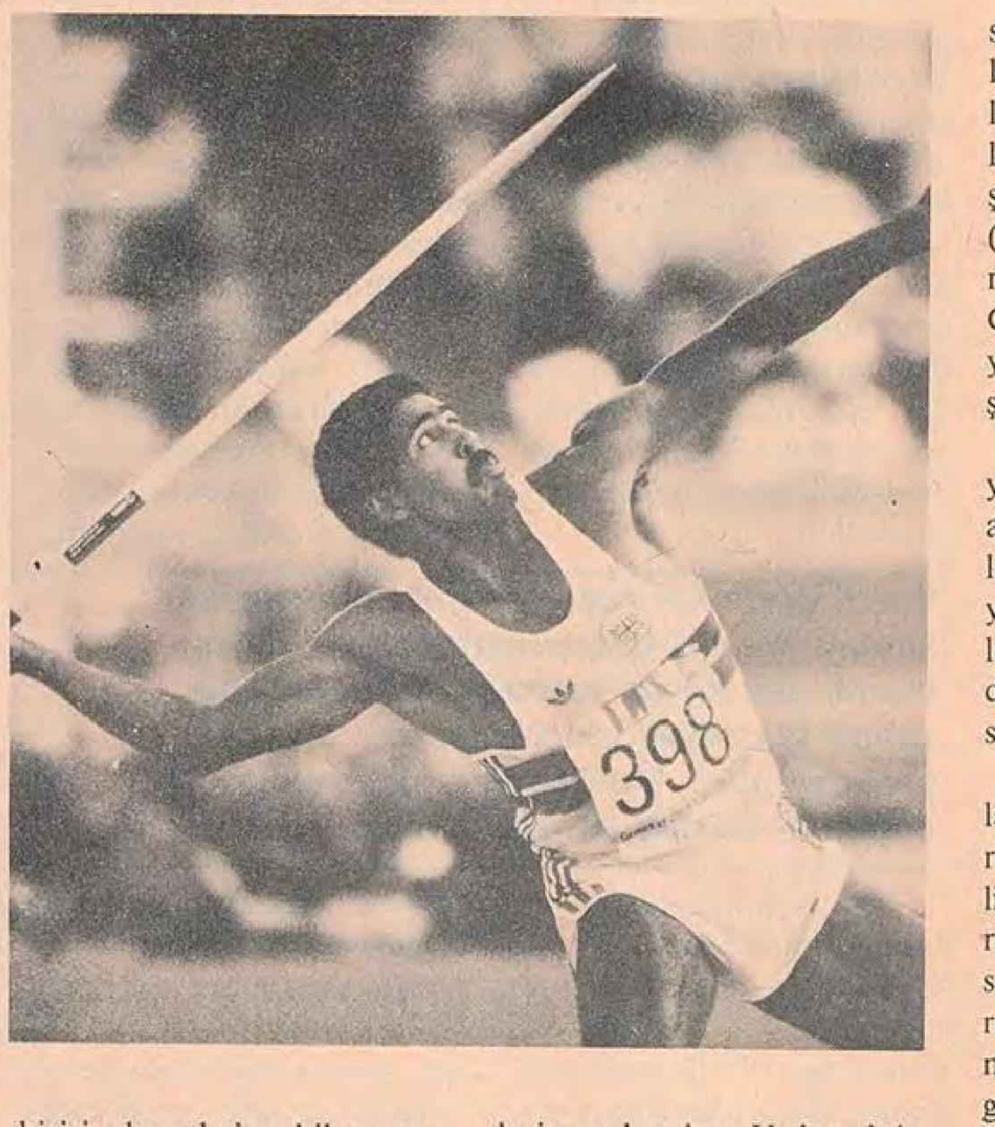
Profesyonel futbolculuk giderek oturan bir meslek dalı olmasına karşın futbolcularımızın hâlâ profesyonelliğin koşullarına uyamadıkları, mesleğinin gereklerini yerine getirmedikleri gözlenmektedir.

Oysa Avrupa ülkelerinde bir profesyonel futbolcu kendisine çok dikkat eder. Özel yaşantısına, yemesine içmesine, davranışlarına dikkat etmek zorundadır. Çünkü ayakta kalabilmesi, sahaya çıkıp futbol oynayabilmesi için bunları yapmak zorundadır. Hatta sözleşmesinde bunlara dikkat etmesi için herhangi bir madde de yoktur. Ama Avrupalı futbolcuların mantalitesi bunu gerektirir. Kısacası bizim profesyonellerle Avrupalı profesyoneller arasında futbol açısından belki çok fark yoktur ama anlayış, zihniyet, mantalite ve olaya bakış açısı çok farklıdır. Futbolumuz belki bir gün Avrupa düzeyine gelir ama mantalite farklılığı sürerse bunu bir gün için de olsa beklemek hayâldir.

"Seul 88"e doğru atletizm hareketleniyor

Seul Olimpiyat Oyunları atletizm mevsiminin sonuna doğru yapılacak o halde sporcuların Seul'de yarışma hırsı diri kalacak ve yine çok canlı, hareketli bir atletizm yılı yaşayacağız demektir.

M. Doğanay

1988 sporda olimpiyat yılı. Olimpiyat demek -yaz oyunlarını kastediyorum - bir bakıma atletizm demek. Antik olimpiyatların temeli olan atletizm modern olimpiyatların da en ilgi çeken spor dalını oluşturuyor.

Olimpiyatların yapıldığı yıllara öngelen bir önceki yıllar atletizmin bir hayli hareketlendiği yıllar oldu. Olimpiyata katılma amatör bir sporcunun en büyük hayalidir, dolayısıyla olimpiyat yılı yaklaşırken olimpiyat kafilesine seçilebilme dürtüsü sporcunun azmini ve hevesini kamçılar. Böylece yarışmaların kalitesi yükselir, dereceler daha da gelişir.

"Olimpiyat 88"e öngelen 1987'de atletizm oldukça hareketli bir yıl yaşadı. Örneğin Roma'da yapılan Dünya Atletizm Şampiyonası olimpiyatlardaki atletizmin bir tür provası niteliğindeydi. Ve hatırlanacağı gibi bütün dünyada büyük bir ilgiyle izlendi.

1987'de atletizmde genel olarak ne oldu? Bu soruya açıklık getirecek cevaplardan birisi yılın atletizm bilançosudur. L'Equipe gazetesi her yıl yaptığı gibi bu yıl da dünya atletizminin bilançolarını yayınladı. Bilançolardaki istatistiki bilgilerden yararlanarak hazırlanan tablolar 1987'de atletizmde neler olup bittiğine en genel hatlarıyla ışık tutuyor.

(Tablo-1'de, yıl boyunca yapılan yarışmalarda her branşta en iyi 20 dereceyi tutturan atletlerin ülkelere göre dağılımı veriliyor.) Tabloda ilk dikkati çeken "sporun üç devi" sayılan SSCB, ABD ve DAC'nin, gerçekten bu vasıflarına yaraşır şekilde egemen konumları. Listelere girebilmeyi başaran dünyanın en üstün atletlerinin yarısından fazlası bu üç ülkenin yurttaşları.

SSCB genellikle olduğu gibi başı çekiyor. (Dünyanın - 1987'de - en üstün atletlerinin 75'inden fazlası Sovyetler Birliği'nden geliyor.) ABD ise erkeklerde çok güçlü. Listelerdeki her dört atletten birisi ABD'li. DAC ilk iki ülkeye kıyasla oldukça geriden geliyor. Ancak görüldüğü gibi kadınlarda ABD'den daha ilerde. (Tabloda ilk 10'a giren ülkeleri verdim. "Üç dev"'in arkasından gelen 7 ülkenin üçü Batı Avrupa'nın kapitalist metropolleri, öteki dördü ise sosyalist ülkeler. Bunların hepsi mertebe olarak birbirlerine çok yakın. Ve hepsinin bir arada listelere sokabildiği atlet sayısı SSCB'ninkinden daha düşük.)

(Aynı tablo bazı kıyaslamalara imkan verecek bilgiler içeriyor. Türkiye'nin girmek için kapısında beklediği AT'ye mensup 12 ülkenin listelerde yer alan atletlerinin toplamı SSCB'nin 2/3'ü kadar. Kadın atletlerin sayısı ise 16 milyon nüfuslu DAC'ninkinden daha az!)

	Kadın	Erkek	Toplam
1.SSCB	86	75	161
2.ABD	40	105	145
3.DAC	57	29	86
4.B.BRİTANYA	14	22	36
5.FAC	10	15	25
6.FRANSA	10	13	23
7.BULGARİSTAN	15	6	21
8.ROMANYA	19	1	20
9.ÇEKOSLOVAKYA	7	9	16
10.KÜBA	8	7	15
"ÜÇBÜYÜKLER" TOPLAMI	183	229	412
DÜNYANIN GERİ KALANI	150	206	356
AVRUPA TOPLULUĞU	44	76	110
"ZENGİNLER KLUBÜ"	83	173	256
GELİŞKİN KAPİTALİST ÜLKELER TOPLAMI	120	242	362
SOSYALİST ÜLKELER TOPLAMI	204	138	342
"ÜÇÜNCÜ DÜNYA"	9	55	64

Tablo 1. İlk 20 dereceye giren atletlerin ülkeye dağılımı

(Dünyaya nizamat verme iddiasındaki "zenginler kulübü"nü-ABD, Kanada, B. Britanya, FAC, Fransa, İtalya, Japonya-oluşturan ülkelerin listelerdeki toplam atlet sayısı SSCB ile DAC'nin toplamını bulmuyor. Nihayet gelişkin kapitalist ülkelerin toplamı, - ki sosyalist ülkeler dışındaki Avrupa ülkeleri (Türkiye hariç) Kuzey Amerika, Japonya, Okyanusya ve G.Afrika'dan oluşuyor - sosyalist ülkelerin toplamıyla başa baş bir seviye tutturuyor.)

Listelerde yer alan atlet sayısının yanı sıra, atletlerin puanları da önemli. Hatta puanlama atletlerin sıralamadaki yerini hesaba aldığı için ülkelerin atletizm performansını daha gerçekçi bir şekilde yansıtıyor.

Tablo-2'de ülkelerin puanlamaya göre sıralamaları veriliyor. L' Equipe'in verdiği listelerde sene içinde en iyi dereceyi gerçekleştiren atlet 1. sırada yer alıyor. Ötekiler derecelerine göre alt alta sıralanıyor. Puanlama da bu esasa göre yapılıyor. Birinci sıradaki atlete 10. ikinci sıradakine 9. üçüncüye 8 ve ilh... puan verilerek yapılan hesaplama sonucunda ilk on dereceye giren atletlere göre ülkelerin elde ettikleri puan durumu Tablo - 2'yi oluşturuyor.

(Tablo-2 de - doğal olarak - Tablo-1'e paralellik göstermiyor). (Benzeri kıyaslamaları bu tablo için de yapmak mümkün. Ancak arada bazı farklar var. Tablo-1'de yer alan Romanya ve Çekoslavakya'nın yerini cüzi puan farkıyla burada Kanada ve İtalya alıyor.) 41 ülkenin girebildiği sıralamada, 40. sırada Türkiye'yi görüyoruz. Maratonda 7. sırada yer alan Mehmet Terzi sayesinde. Türkiye ile birlikte Yunanistan'ın da 4 puanı var.

(Bu tabloda ilkine kıyasla dikkati çeken bir önemli fark, DAC'nin SSCB'ye ve ABD'ye bir hayli yaklaşmış olması.) Bunun nedeni DAC'li kadın sporcuların büyük başarısı ve DAC'li atletlerin sayıca az olmalarına rağmen çoğu zaman gösterdikleri üstün performans. Öyle ki, DAC tek başına handiyse AT'ye eşdeğer!

Seul Olimpiyat Oyunları atletizm mevsiminin sonuna doğru yapılacak. O halde sporcuların Seul'de yarışma hırsı diri kalacak ve yine çok canlı, hareketli bir atletizm yılı yaşayacağız demektir.

	Kadın	Erkek	Toplam
1.SSCB	225.0	215.5	440.5
2.ABD	117.0	294.5	411.5
3.DAC	275.0	114.5	389.5
4.B.BRİTANYA	36.0	101.0	137.0
5.FAC	39.0	56.0	95.0
6.BULGARİSTAN	83.0	10.0	93.0
7.KÜBA	16.0	45.5	61.5
8.FRANSA	9.0	45.5	54.5
9.KANADA	20.5	26.0	46.5
10.İTALYA	—	46.0	46.0
40.TÜRKİYE	—	4.0	4.0
"ÜÇ BÜYÜKLER" TOPLAMI	617.0	624.5	1241.5
DÜNYANIN GERİ KALANI	428.0	605.5	1123.5
AVRUPA TOPLULUĞU	112.5	290.5	404.0
"ZENGİNLER KLUBÜ	221.5	601.0	822.5
GELİŞKİN KAPİTALİST ÜLKELER TOPLAMI	327.0	703.0	1030.0
SOSYALİST ÜLKELER TOPLAMI	683.0	433.5	1116.5
"ÜÇÜNCÜ DÜNYA"	35.0	183.5	218.5

Tablo 2. İlk 10 sıraya giren atletlerin puanlarının dağılımı

Bir doğa sporu: Alpinizm

"Alpinizm" teknik özellikleriyle, uygulamasında doğan sayısız zorluklarla değil, bir bütün olarak taşıdığı son derece ilginç değer ve sorumluluklarıyla bir yaşam biçimi olarak da tanımlanabilir.

Sönmez Targan

Yirminci yüzyılın ayırt edici özelliklerinden biri de, bir bütün olarak spora evrensel boyutlar kazandırmasıdır. Gerek ulusal ve uluslararası spor yarışmaları, gerekse olimpik oyunlar çağımızda insan yaşamına öylesine girmiş ki, bir uygulamacı olarak değilse bile bir izleyici olarak her yaş ve cinsten insanın ortak konusu olmuştur. Özellikle boş zamanları değerlendirmede spor, diğer uğraşılar içinde ilk sırayı almaktadır.

NEDEN ALPİNİZM?

Gerçekten de fiziki güç denli bir akıl, irade, sabır ve azim sporu olan dağcılığın özü itibariyle **"doğayla yarış"** sporu olduğunu düşünürsek önemini ve yerini kavramak daha da kolaylaşır. Çünkü dağcılık salt dağlara yaklaşılmasıyla başlayıp bitmez. İnsanların dağlara yaklaşmasının tarihi de oldukca eskilere uzanır. Çok eski çağlarda, kendileri ulaşamamışsa bile dağların çetin doruklarına tanrılarını oturtmuştur insanoğlu... İletişimin böylesine gelişmediği ilkel toplumlarda haberleşme uzun süre dağlarda ve yüksek tepelerde ateş yakarak, ışık tutularak sürdürülmüştür. Antik çağlarda dağlar suçluların ya da hastaların sürgün yeri de olmuştur. Hatta savaşlarda korunmak ya da saldırmak için dağlar korunak ve barınak olarak da kullanılmıştır. Ama tüm bu amaçlar için yapılan etkinliklerin hiçbiri çağdaş dağcılığı çağrıştırmıyor bize.

Çağdaş ve gerçek dağcılık, sınırları önceden çizilmiş belirli amaçlar uğruna özenci bir anlayışla doruklara tırmanma sporudur. Ve başlangıcına, Alp dağlarının en yüksek noktası olan Mont-Blanc'a (4807 m.) 8 Ağustos 1796 tarihinde ilk kez ulaşılmış olması temel alınır. Adı geçen tarihde klasik rota olarak bilinen Bosson buzulu üzerinden doruğa ulaşmayı başaran Jacques BADMAT ile Gabriel PACCARD'ın bu başarısından sonra Avrupa'nın bir çok ülkesinde Alp dağlarına tırmanma hızlanır. Bu tırmanma etkinliklerinin çoğuna krallar ve soylular bile katılır. Hatta bu tırmanmalardan birinde Belçika krallarından biri düşerek öldüğü için, Avrupa'da bu spora "kralların sporu ya da sporların Kralı" da denir. Dağcılığın, önceleri Avrupa Alplerinde başlayıp yoğunlaşmasından esinlenilerek bu spora ALPİNİZM denmiştir ve bugün tüm dünyada bu adla anılmaktadır.

Yapay ve doğal olmak üzere iki temel tırmanma tekniğinin kullanıldığı alpinizm sporunda, uygulama aşamasında çok sayıda araç, gereç ve donanım kullanılır. Örneğin 1973 ilkbaharında, tanınmış dağcı ve işadamı Guido MONZİNO başkanlığında sivil ve asker dağcılardan oluşan güçlü bir İtalyan ekibi Everest'e tırmanma girişiminde bulunmuş ve bu tırmanma için ekip altmış tona varan dağcılık eşyasını dağın eteklerine yığmıştı.

Bugün dağcılık tüm dünyada büyük bir ilgi görmektedir. 1986 yılında dünya dağlarına tırmanan insan sayısının 50 milyonu aştığı belirtilmektedir. Dağcılığın anayurdu Avrupa olmasına karşın, bugün, bir uzak doğu ülkesi olan Japonya'nın Tokyo Dağcılık kulübüne üye dağcı sayısı 12 milyonu aşmıştır. Yine komşumuz Sovyetler Birliği'nde yılda düzenlenen dağcılık etkinliğinin sayısının 10 bini aştığını UIAA bültenlerinden öğrenmekteyiz. Daha da ötesi, bu alanda oluşmuş yepyeni bir turizm olgusuyla dağ örtüsü zengin olan ülkelerin ulusal gelirlerinde önemli bir kaynak yaratılmıştır. Ne var ki, Alp-Himalaya dağ kuşağı üzerinde olan ve son derece ilginç, zengin dağ örtüsü bulunan Türkiye'de bu spora duyulan ilgi, özendirme ve yatırımlar hep sınırlı kalmıştır. Oysa Sovyetler Birliği'nin salt Pamir dağlarında turizm amaçlı düzenledikleri dağcılık etkinliklerinin Sovyet ekonomisine sağladığı katkı, Türkiye'nin bir yılda turizmden elde ettiği toplam kazanca eşdeğer ölçüdedir.

Türkiye'de turizm patladı patlayacak diye kendimizi avutmak yerine, doğanın bize hazır olarak sunduğu dağlarımızı bu alanda değerlendirebilsek, birçok sorunumuzu çözmeye yeter de artar bile...

'Küçük adamlık' üzerine bir değinme

Demir Gün

Güven gücün, bilginin ve iradenin ürünüdür, çöküş ise güvensizliğin.

Güven, iktidar demektir, güvensizlik ise iktidarsızlık...

Burjuvazi, çöküşünü gizlemek istiyor, kaybettiği güvenini masallarda arıyor. Masal yazıcılığı burjuva basınına, masal anlatıcılığı da siyasi temsilcilerine düşüyor. Buna paralel olarak yürütülen vülgerleştirme politikası da masalların istenen etkiyi yapmasını kolaylaştırıyor.

Bu, bizim yöntemimiz değil.

Yeni adıyla Naim Süleymanoğlu bir dünya şampiyonudur. O, insan gücünün sınırlarında dolaşan bir sporcudur. Fakat şimdi, Naim bir masal kahramanıdır. Artık iktidarsızlığı simgelemektedir, bir çöküştür.

Naim, "küçük adamlığı" seçmiştir. O da masal anlatıcısıdır.

Sözümüz sana "küçük adam"; Televizyon yıldızlığı hoşuna gidebilir, acıklı "mezalim öyküleri" seni duygulandırabilir ama sen tarih yapma şansını yitirdin. Sen masal kahramanı küçük bir adam olarak hatırlanacaksın.

Gerillalıktan delegeliğe

Baştarafı 1. Sayfada

kettiği gerçekler karşısında hayretlere düşüyordu. Kısa süre içerisinde öğrenci hareketinin en önde gelen militanı olmuş öğrenci gençliğin Somoza'ya karşı düzenlediği bütün gösteri, yürüyüş, direnişlerde yer almıştı. Daha sonra sevilen bir öğrenci lideri olarak Katolik Üniversitesi'nde Öğrenci Merkezi Sekreterliği'ne seçilmişti.

Okulu bitirdikten sonra Nikaragua'nın en büyük inşaat firmalarından birinde çalışmaya başladı. Geniş iş ve hükümet çevresi onun asıl kimliğinin ortaya çıkmasını önlüyordu. "Köpek" lakabıyla tanınan Ulusal Muhafız Komutanı General Peraz Vega, işkenceci, infaz komutanı, halka kan kustüran diktatörlüğün uygulayıcısı olarak adı nefretle anılan, Somoza'nın en sadık bekçisiydi. Nora Astorga, firmasının bir iş ilişkisinde tanışmıştı "köpek" generalle. Kadınlara aşırı düşkün olan generali ele geçirmek zor olmamıştı Nora için. Sandinista'nın eline büyük bir fırsat geçmişti. Kısa sürede plan hazırlandı. Nora generali evine davet edecek, daha sonra general yakalanıp, hapisteki yoldaşlarıyla takas edilecekti.

Her şey Nora Astorga'nın planladığı gibi yürüyordu. Nora generali soymuş, etkisiz hale getirmişti. Tam o sırada odalardan Sandinistalar çıkmış ve general kıskıvrak yakalanmıştı. General direnince öldürmek zorunda kalmışlardı. Yerel ve uluslararası haber ajansları hemen olaya karışan Nora Astorga'nun adını geçtiler. Nora Astorga'nın şahsında Sandinistler Somoza diktatörlüğüne karşı Uluslararası Kadınlar Günü'nde çok önemli bir zafer kazanmıştı.

Nora bu eylemden sonra yeraltına geçti. Savaşmak için Güney Cephesine gitti. Dört taburun siyasal önderi oldu.

Devrimden sonra ülkesinin inşasında önemli görevler yüklenen Nora Astorga Nikaragua Özel Baş Savcısı oldu. Ülkede adalet mekanizmasının yerleştirilmesinde büyük görevler yüklendi. Ülkesindeki kadın örgütlenmesinde de aktif görevler yüklenen Nora bir soru üzerine şöyle diyor. "Bana kadınların katılımı konusunda, kaytarmacılık olup olmadığını sormuştunuz. Belki bazı kesimlerde. Örneğin, belki 'Ben kendime düşeni yaptım. Şimdi bir süre dinleneyim' diyen burjuva kadınlar çıkmıştır. Ama birçok köylü ve işçi sınıfından kadın asla. Baskıyı en başta hisseden bu kadınlar arasında hiçbir kaytarmacılık gözleyemezsiniz. Zaten kaybedecek bir şeyleri kalmamıştır."*

Daha sonra Nikaragua Birleşmiş Milletler Daimi Delegeliği'ne atanan Nora Birleşmiş Milletler'deki 4 kadın delegeden birisiydi. Şimdiki görevi Nikaragua halkının emperyalizme ve diktatörlüğe karşı kazandığı haklı zaferini dünya halklarına göstermek, ABD emperyalizminin karşı devrimci çabalarının içyüzünü açığa çıkarmak ve ülkesindeki devrimin inşası için dünya ilerici güçlerinin desteğini almaktır. Dört çocuk annesi olan Nora geride özgür ve mutlu bir Nikaragua ve onurlu bir yaşam bırakarak 38 yaşında başkent Managua'da öldü.

Sandino'nun Kızları Metis Yay.

Kanserin ilacını buldu

Baştarafı 1. Sayfada

liyetçilik tasladı. Bütün bilim adamlarının "Bu maddenin ilaç haline gelmesi için en az 10 yıl gerekir" demeleri boşunaydı, televizyon söylemişti işte, zakkum kanseri yeniyordu.

Ziya Özel, zakkumdan NO'yu nasıl elde ettiğini açıklamasa bile, halkımız hemen en doğru yolu keşfetti, zakkumu kaynatıp içmek yeterliydi. Bu keşfin sonuçları çok çabuk alındı, laboratuar incelemesi, analiz, tescil, patent vs'ye gerek kalmadan bir kişi öldü, bir kişi komaya girdi. Mersin Belediyesi'nin Kanser Hastanesi açmak amacıyla şehir içine diktiği 12.000 zakkum fidanı talan edildi, Ormancılar alarma geçip zakkum fidanlarını koruma altına almak zorunda kaldılar.

Bir Türk doktoru kansere ilaç bulduğu için artık işsiz kalacak bütün araştırma laboratuarlarına bir ricamız var: Aman hemen şu zakkum için bir panzehir bulun, yoksa tüm kanserliler kısa yoldan kurtulup hakkın rahmetine kavuşacaklar.

Sorumluluk sahibi bilim adamlarının bu olay konusunda herkesi ciddi bir tavır almaya çağırmaları ise kıskançlık olarak yorumlandı. TÜBİTAK'ın, üniversitelerin yıllardır haberdar oldukları, mahkemeye bile yansımış bir konuyu yepyeni bir olaymış gibi gündeme getiren TRT, habercilikte dürüstlüğün en özgün örneklerini sergiledi. Bir yandan gündemi değiştirmeye, milliyetçi duyguları körüklemeye çalışan TRT, bir yanda da Özal iktidarının ne kadar sağlam temeller üzerinde durduğunu kanıtladı. Her an yeni bir Vuralhan olayı, okumaya fırsat bulamadığımız bir MİT raporu, dış borç krizi, üst düzeyde bazı yolsuzluklar, rüşvet alışverişi gibi sorunlar gündeme gelebilir ama çare bulunacak hastalık sayısı o kadar çok değil. Kanserin ilacını bulduğumuza göre sırada AIDS var. Ya ondan sonra...

Diyarbakır direniş.

Baştarafı 1. Sayfada

mini, davaya inancının boyutunun ne olduğunu, demokrasi ve insanlık bilincinin kazandığı toplumsal boyutu ve 12 Eylül rejiminin bütün saldırı ve demagojilerine karşı, dayanışma ve omuz omuza olma bilincinin toplumsal gelişkinlik boyutunun ne olduğunu görmemek, olup bitenleri hiçe saymak mümkün mü? Ancak, yüzlerce, binlerce örnekten sadece bir tanesi olan, 19 Şubat 1988 günü Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde açlık grevinde şehit düşen Mehmet Emin Yavuz'un babasına, annesine ve eşine kulak vermemek, Emin Yavuz'ların, babaların, annelerin ve eşlerin onurlu gür ve direngen tavırlarını mücadele azmimizin orta yerine oturtmamak mümkün mü?

Mehmet Emin Yavuz'un babası Halil Yavuz 65 yaşında. Bölge de her üç aileden birinin yaşadığı olayları yaşamış. Üç oğluyla birlikte, göz altına alınmış, önce jandarmanın falakasından geçmiş, sonra Diyarbakır sorgu merkezlerinde işkence tezgahlarından... Fakat cezaevinde hergün, heran yaşamak zorunda kaldığı işkence ve zulüm karşısında önceki yaşadıklarını küçük birer olay gibi hatırlıyor şimdi.

Baba Halil Yavuz, oğlunun şehit düşmesi üzerine şunları söylüyor: "Oğlumun ölümünden sonra artık analar babalar çocukları ile konuşabiliyor, rahatça görüşebiliyor. Onlara çalmaları için saz bile gönderdiler. Onlar oğlumun onurlu mücadelesi ile bunlara kavuştu. Oğlum ölse bile bu durum biz ve tüm işkence görenler için bir zaferdir. Zaten onun ölümü bir kurtuluştu. Çünkü orada günlerce aç kalırdık. Artık, insanlar biraz olsun düzelmiş koşullarda cezaevinde yaşayacaklar. Bu, oğlumuzun ölümü ile gerçekleşti, tek tesellim bu."

Evet, binlerce, on binlerce örnekten sadece bir tanesi olan baba Halil Yavuz ve onun söyledikleri bile, 12 Eylül rejiminin baskıcı, işkenceci, yalancı ve demagojiye dayalı yüzünü göstermeye yetmektedir. ANAP hükümetinin ve Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'nun "Onların iyiliği için yaptık" dediği şeyin ne menem bir şey olduğunu anlamamıza yetmektedir.

Kemal Sülker:

Baştarafı 1. Sayfada

mış. Sabiha-Zekeriya Sertel'in bir çevirisi yayınlanmış, toplatılmış, bulundurulması, okunması yasaklanmış.

İktidarlar, pek çok ana baba gibi, gençlerin (çocuklarının) kendileri gibi düşünmelerini, kendileri gibi konuşmalarını, kendileri gibi inanmalarını isterler. Buysa, gelişmeye, ilerlemeye aykırı bir yoldur. Bilim de, teknik de, teknoloji de, felsefe de yeniliklerle yaşıyor ve buluşlarla çağların karanlıkları aydınlanıyor. Bunun için, gençlerin her yasağın niçin konulduğunu öğrenmeye çalışması, her gizlinin ardındaki her yasağın nedenini sorması, gençliğini yaşaması ve yeni kalması için gereklidir, sanırım.

Zira, bazı "büyük" sanılan insanlar, bazı "çok yetkili yerlerde" görülen kişiler, yanlış kararlar verebilir, yanlış mythe'ler yaratır. Bunu, şair Tevfik Fikret'in bir şiirindeki bir beyti (iki satırı) anlamaya çalışırken daha lise sıralarında öğrenmiştim. İyi ki öğrenmişim. Fikret şunu yazmıştı:

Beşerin böyle delaletleri var:

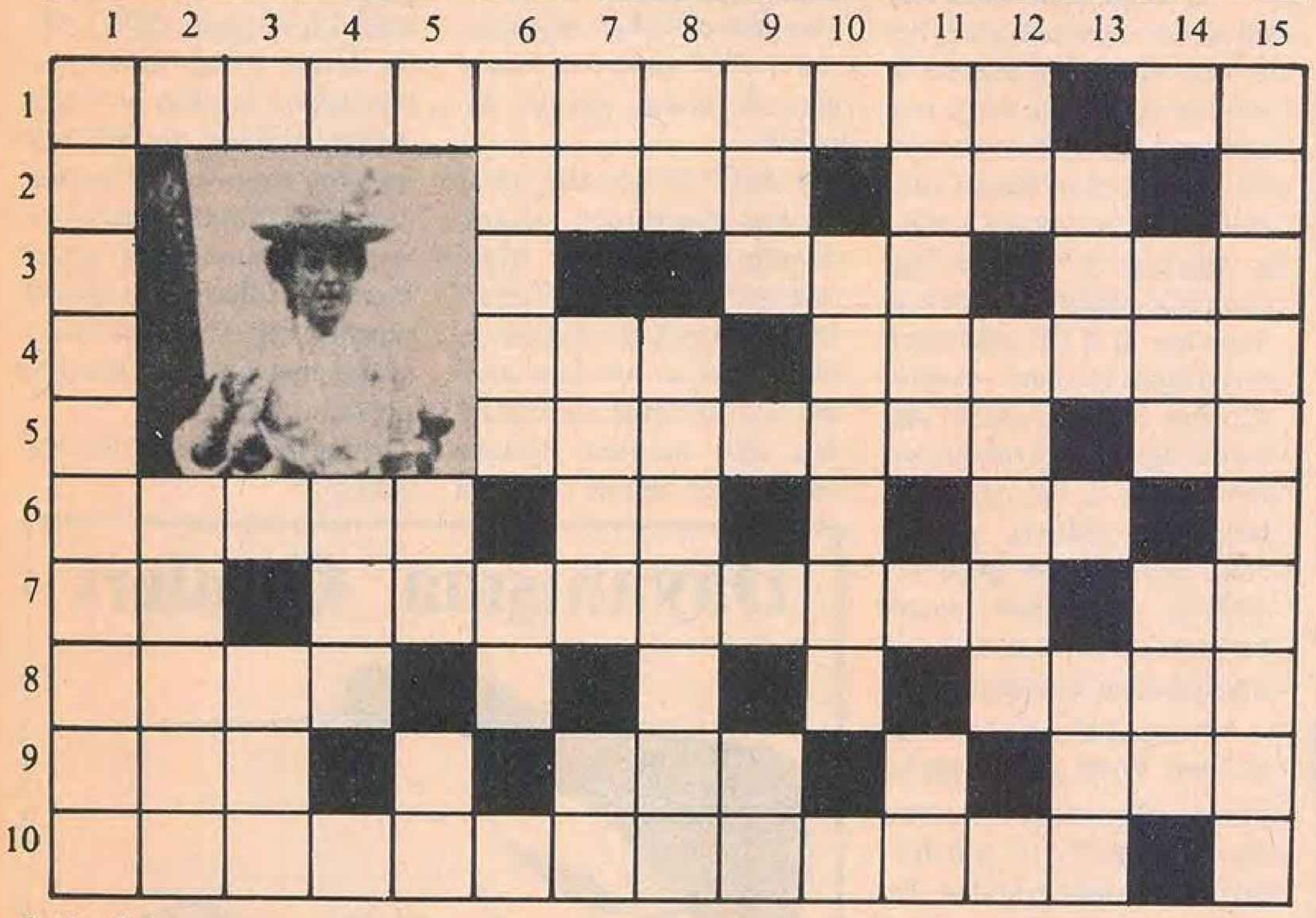
Putunu kendi yapar, kendi tapar.

Ben, kimseyi putlaştırmadım ve ona tapmadım. Ve yine Fikret'in yazdığı gibi "Şüphe"yi nura koşmak için bir etken saymalıyız. Gençler, mutlaka Nâzımın yazdığı gibi:

"Ben babamdan ileri
çocuklarımdan geriyim"

diyebilmeli, öyle olmalı ve bunun için de niçin yasaklanmış, 'niçin toplatılmış'ın doğru yanıtını öğrenerek düşünmeli ve karar vermelidir.

BULMACA

Soldan Sağa:
1- (1936-1985) "Seferi Ramazan Beyin Nafile Dünyası" "Rumuz Goncagül" gibi eserleri bulunan oyun yazarımız... Numaranın kısa yazılışı. 2- Çeşitli nedenlerden dolayı başarı gösteremeyen... Tutsaklık. 3- Gizli düşmanlık... Yankı...4- Tek kişilik yarış kayığı... Kılıç taşıyan... 5- Gümüşbalığı... Platin'in simgesi... 6- Bilgiçlik taslayan... Töre'nin ortası... Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka işareti. 7- Türkiye'nin plaka işareti... (1902-1941) ilk müslüman Türk tiyatro oyuncusu... En kısa zaman süresi... 8- İletişim dizgesi birliği... Dehliz, koridor... 9- Anadolu'da kurulmuş bir uygarlık... Bask bölgesinin bağımsızlığı için savaşan örgüt... Sır... 10- (1870- 1919) 1905'te Rus devrimine katıldı. Daha sonra Alman Komünist partisinin çekirdeğini oluşturan gizli Spartaküs topluluğuna katıldı. Liebknecht ile birlikte tutuklanıp yediği dayaktan ölen -Fotoğrafta görülen- Alman sosyalisti.

Yukarıdan Aşağıya:
1- (1936-Alanya) Uzunsüre Sinematek derneğini yöneten ve "Bahar İsyancıdır", "Sinema bir şenliktir" gibi eserleri yayımlanan yazar ve öykücümüz... 2- Motorlu taşıtlarda kullanılan kaldırma aygıtı... 3- Halk... 4- Bir çeşit cila... 5- Bağışlama... Mililitre'nin kısaltılmışı... 6- İri taneli bezelye... Vilayet... 7- Eski Mısır'da güneş tanrısı... "İngiltere'deki Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu"... Export'un kısa yazılışı... 8- Bir hayvan... Yapı işlerinde kullanılan kesilmiş tahta... 9- Tavlada bir sayı... Amkeryum'un simgesi... 10- Bir gerçeği saklamaktan vazgeçip söyleme... 11- Dölüt... Yugoslavya'nın plaka işareti... 12- Sahip... Divan şiirinde bir yazım biçimi... 13- Kabul etmeme... Bir müzik aleti... 14- Yiyecek ve içeceklerin konulduğu gereç... Altından sopa gösterilir... 15- Bir anlık kısmi çıkarları uğruna temel ilkelerden ödün verme...

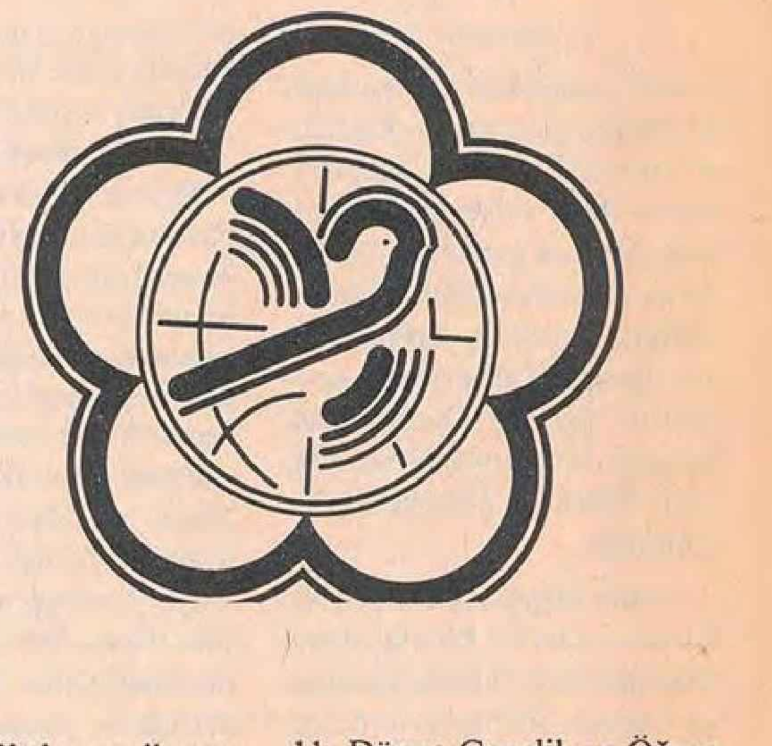
Not: Bulmacayı doğru cevaplayıp 25 Mart tarihine kadar gönderen 10 okuyucumuza De Yayınevi tarafından yayınlanan "Hayatı Seviyorlardı" adlı kitabı armağan ediyoruz.

Gençlik Dünyası

- **Sahibi:** Cüneyt Can Oğuzer
- **Sorumlu Yazıişleri Müdürü:** Erdal Belenlioğlu
- **Genel Yayın Yönetmeni:** Bülent Uyguner
- **Yönetim Yeri:** Divan Yolu Cad. Işık Sok. Ali Faik Han No: 6 Kat: 3 Sultanahmet - İSTANBUL
- **Kartal/Maltepe Bürosu:** Bağdat Cad. Maltepe İşhanı No: 145/89 Kat: 2
- **Grafik Düzenleme:** Gençlik Dünyası
- **Film:** Işıl Reprodiksiyon
- **Basıldığı Yer:** Ertu Matbaası
- **1 Yıllık Abone Bedeli:** 5.000 TL. **Yurtdışı:** 25 DM
- **Hesap Numarası:** Yapı Kredi Çemberlitaş 038430-5

13. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ne doğru...

13. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali 1989'da Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pyongyang'da yapılacak. Festival hazırlıkları yoğun biçimde sürerken, Hazırlık Komitesi festival amblemini de belirlemiş bulunuyor.

1947'den bu yana **"Antiemperyalist Dayanışma, Barış ve Dostluk"** şiarı altında 12 kez gerçekleştirilen festivaller, yüzlerce ülkenin gençlerini biraraya getiriyor, gençler arasında işbirliği, karşılıklı anlayış ve dostluğun gelişimine çok yönlü katkıda bulunuyor.

Dünya Gençlik Festivali düzenleme fikri, II.Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında 1945 yılı Kasım'ında 63 ülkeden 30 milyondan fazla genç insanı temsilen 437 delege ve 148 gözlemcinin katılımıyla Londra'da düzenlenen Dünya Gençlik Konferansı'na uzanıyor. Aynı konferansta uluslararası gençlik hareketinin gelişiminde önemli bir adım olan Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu kurulmuştu. DDGF'nin kuruluş günü olan 10 Kasım her yıl Dünya Gençlik Günü olarak kutlanıyor. Bugün 134 ülkede 200 milyondan fazla üyeye sahip 280'i aşkın gençlik örgütü DDGF'nin üyesi. DDGF'nin kurulmasından sonra 1946'da Uluslararası Öğrenci Birliği'nin de kurulmasıyla bir başka önemli uluslararası örgütlenme adımı daha gerçekleştirilmiş oldu.

DDGF'nin aktif katkılarıyla ilk Dünya Gençlik Festivali 1947 yazında Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da yapıldı. **"Gençler Uluslararası İşbirliğine ve Ülkelerin Yeniden İnşasına Katkıda Bulunuyor."** sloganının birleştirdiği 71 ülkeden 17000 delegenin çoğunluğu cephe askeri ya da partizan olarak antifaşist direnişe aktif olarak katılmış gençlerdi.

UÖB'ün de aktif katılımıyla 1949'da Budapeşte'de düzenlenen 2. Festival, **Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali** adını aldı. Soğuk savaş rüzgarlarının alabildiğine estirildiği bu dönemde kapitalist ülkelerden gençlerin katılımı bu ülkelerin makamlarınca engellendiyse de Festival **"Gençlik Birleş! Barış, Demokrasi. Halkların Birliği ve Daha İyi Bir Gelecek İçin İleri"** sloganı altında coşkuyla gerçekleştirildi.

1951'de Berlin'de düzenlenen üçüncü festivalin onur konukları arasında Nazım Hikmet de bulunuyordu. Gençlerin bir kez daha birbirlerini yakından tanıma, deneyimlerini birbirlerine aktarma, dayanışmanın zengin biçimlerini gerçekleştirme olanağını buldukları festivalin sloganı bu defa **"Gençler, Yeni Bir Savaş Tehlikesine Karşı, Kalıcı Bir Barış İçin Birleşin"**di.

111 ülkeden 30.000 temsilcinin katıldığı 4. Festival Bükreş'te gerçekleştirildi. Uluslararası ilişkilerin son derece gergin olduğu bir sırada gençler **"Barış ve Dostluk İçin"** sloganı ile biraraya geliyor ve barış için aktif mücadele sergiliyorlardı.

Faşizme ve Japon militarizmine karşı zaferin 10. yıldönümüne rastlayan 5. Festival ise Polonya'nın başkenti Varşova'da yapıldı. Festivale DDGF ve UÖB'ün yanısıra o güne dek kaydedilmemiş bir işbirliğiyle 520 gençlik, sendika, din, spor, kültür örgütünün temsilcileri katıldı. Festivalin sloganı **"Yeni Bir Nükleer Savaş Hazırlığına Karşı, Barış İçinde Birarada Yaşamak ve Uluslararası Dostluk İçin"**di. Bu festival öncekilere kıyasla çok daha fazla sayıda politik içerikli etkinliklere sahne oldu.

Moskova'da 1957 yılında düzenlenen 6. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, **"Barış ve Dostluk İçin"** sloganı ile toplanan bu festivale katılımı engellemek üzere batı ülkelerinde gösterilen tüm çabalara rağmen, o güne değin gerçekleştirilmiş en yığınsal festival oldu. 137 ülkeden 34.000 delegenin katıldığı Festivali bugün hatırlayanlardan biri ünlü yazar Garcia Marquez'dir. Nikaragua'da Sandinist Cephe'nin kurucu üç üyesinden biri olan ve Sandinist devrimin zaferinden az önce katledilen Carlos Fonseca da bu festivalin gençleri arasındaydı.

Öncekilerle aynı **"Barış ve Dostluk İçin"** sloganı ile toplanan 7. Festival bu kez 1959'da Viyana'da gerçekleşiyordu. 112 ülkeden 18.000 temsilcinin katıldığı festivalde görkemli bir gösteri de gerçekleştirildi. 1962'de Helsinki'de gerçekleştirilen 8. Festival ise Viyana'daki festivale kıyasla daha yoğun bir katılma sahne oluyor, 137 ülkeden 18.000 temsilciyi biraraya getiriyordu. Helsinki'deki festivalin önde gelen yanlarından birisi sömürge ve bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerle dayanışmanın yükseltilmesi oldu.

"Dayanışma, Barış ve Dostluk İçin" sloganı ile 1968'de Sofya'da düzenlenen 9. Festival'in ana konularından birisi özgürlük için savaşan Vietnam halkıyla dayanışma idi. Festivalde 2. Dünya Savaşı'nın yıkımını yaşamış şehirlerden gelen temsilciler etkileyici bir gösteri de sundular.

Güneydoğu Asya'da Vietnam, Kampuçya ve Laos halkının mücadeleriyle, bu ülke gençleriyle dayanışma 1973'te Berlin'de yapılan 10. Festivalin de ana konularından birini oluşturuyordu. **"Antiemperyalist Dayanışma, Barış ve Dostluk İçin"** ana şiarı altında toplanan festivale 140 ülkeden 25.000 delege katıldı. 1978'de Havana'da yapılan 11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali ise festival tarihinde ilk kez gençleri Batı yarıkürede, Latin Amerika'da biraraya getirdi. 145 ülkeden 2000'den fazla örgüt adına 18.500 temsilcinin katıldığı Festivalin en önemli etkinliklerinden birisi **"Dünya Gençliği Emperyalizmi Suçluyor"** adıyla toplanan uluslararası yargılama platformu oldu.

1985'te Moskova'da "Barış, Dostluk-Festival" sloganı ile gerçekleştirilen 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali, o güne dek kaydedilmiş en yüksek temsil gücünü yansıtan bir katılımla 157 ülkeden 20 bin genci biraraya getirdi. 8 gün süren festival boyunca dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen, değişik renkte, değişik dilleri konuşan gençler, günümüzde gençliği yakıcı olarak ilgilendiren onbeş ana konu etrafında oluşturulan tartışma merkezlerinde canlı bir deney aktarımı gerçekleştirirken, dünya barışını tehdit eden gerici güçleri mahkum ediyorlardı. Festival sonunda dünya gençliği ve öğrencilerine yapılan çağrıda "Antiemperyalist Dayanışma, Barış ve Dostluk" gerekleri vurgulandı.

13. Festival ise belirttiğimiz gibi önümüzdeki yıl, 1989'da Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde yapılacak.

Amerikan eğitim modeline hoşgeldiniz

Ayşe Sarı

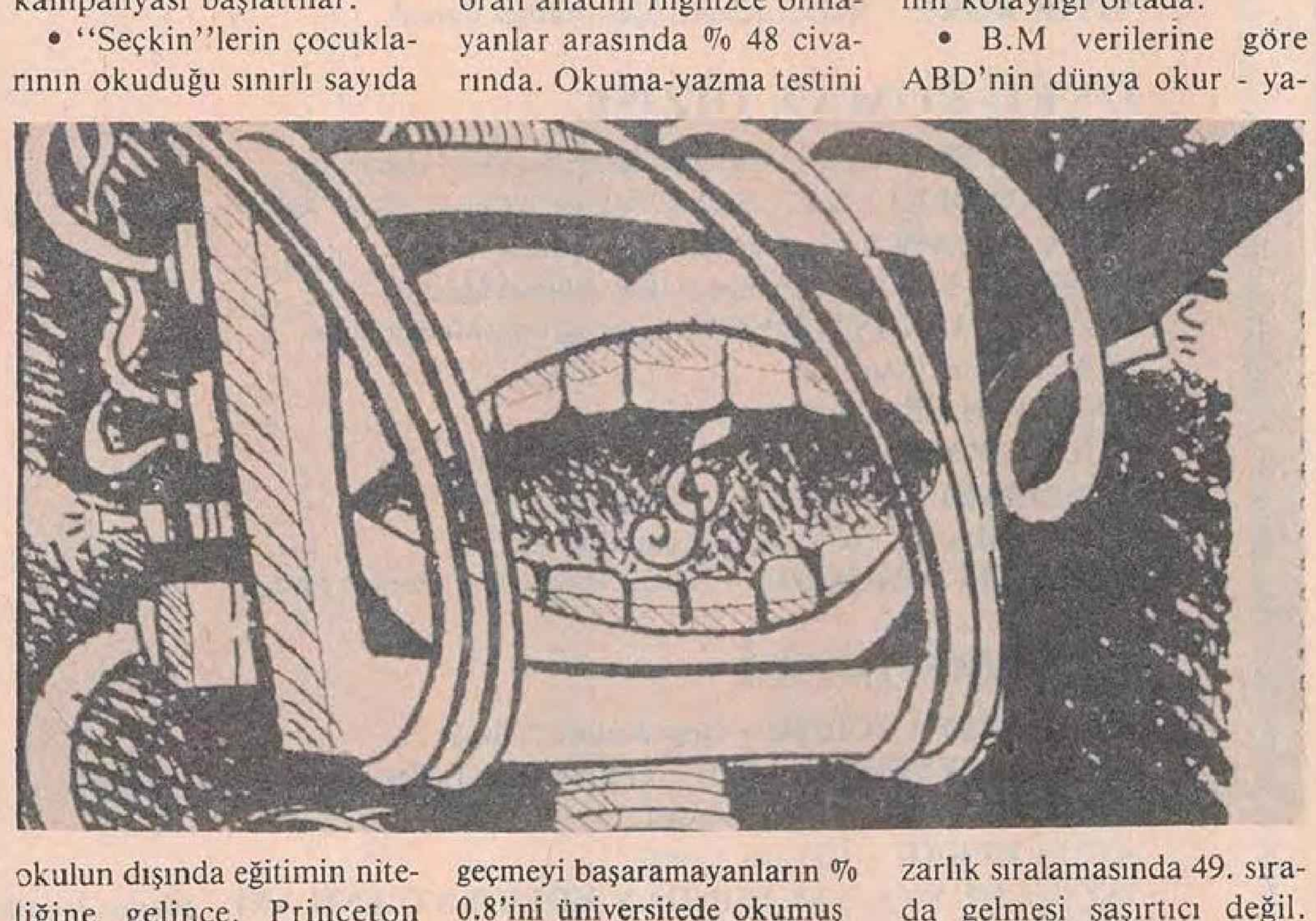
Eğitimde "Amerikan modeli"ne geçişten çok sıkça söz edildiği şu sıralarda bu modelin "faziletlerine" ve "iç açıcı" sonuçlarına kısa da olsa değinmekte yarar var.

Daha olan biteni az çok kavramaya başladıkları ilk yıllardan itibaren, aile, kilise ve yakın çevresinde ve kitle iletişim araçlarının bombardımanı altında ABD'nin siyasal, sosyal, ekonomik her alanda insan uygarlığının doruk noktasında bulunduğu "özgürlük ve demokrasi"nin koruyucusu olduğu, hatta "insanlığın son ümidi"ni oluşturduğu vb. klişeleri etkisi altında büyüyen çocuklar, okulda da buna paralel bir "eğitim"le karşı karşıyalar. "Müteşebbis" ruhu, bireycilik, ne pahasına olursa olsun kazanma isteği, ezilmemek için ezmek gereği vb. aşılayan bu "eğitim"e, doğrudan olmasa bile, ABD patentli TV dizilerinden, çizgi romanlardan, oyuncaklardan, filmlerden fazlasıyla aşinayız.

Yine de, madem bizim "model"imiz olabilmesi de sözkonusu, bu eğitimin ortaya çıkardığı insan modeline Amerikan basınında sıkça yayınlanan somut veriler ışığında bir göz atmak yerinde olacaktır.

• Her üç ABD yurttaşından birisi en basit okuma-yazma gereklerini yerine getirmekten uzaktır. Yaklaşık 60 milyon Amerikalının en basit bir belgeyi doldurmak, gazete başlıklarını ya da TV ekranındaki kelimeleri okuyabilmek durumunda olmadığı saptanmış bulunuyor. Sorunun vahim boyutlar alması üzerine 1985 sonlarında ABC ve CBS televizyon şirketleri bir okuma-yazma kampanyası başlattılar.

• "Seçkin"lerin çocuklarının okuduğu sınırlı sayıda okulun dışında eğitimin niteliğine gelince, Princeton Üniversitesi'nin tüm eyaletlerde 1985'de yaptığı bir araştırmaya göre, lise öğrencilerinin üçte ikisi Amerikan tarihinin en önemli olaylarından biri olan Amerikan iç savaşının kesin tarihi bir yana, 19. yüzyılın ilk ya da ikinci yarısında olup olmadığına cevap veremezken, dörtte üçü ünlü Amerikan şairi Walt Whitman'ı tanımıyor ya da haritada Britanya'nın yerini gösteremiyor.

• Öğrencilerin bu durumu yetişkinlerin haline de ışık tutuyor. Resmi istatistiklere göre ABD'de yaşayan yetişkinlerin % 13'ü İngilizce okuma-yazma bilmiyor. Anadili İngilizce olanlar arasında okuma-yazma bilmeyenlerin oranı % 9 iken, bu oran anadili İngilizce olmayanlar arasında % 48 civarında. Okuma-yazma testini geçmeyi başaramayanların % 0.8'ini üniversitede okumuş olanlar, % 6'sını lise mezunları, % 18,6'sını liseye bir süre devam etmiş olanlar. % 34.3'ünü 6 ilâ 8 yıllık bir eğitim görmüş olanlar, % 53,3'ünü ise beş yıl ya da daha az süreyle eğitim görmüş olanlar oluşturuyor. Başlıca haber ve eğlence kaynağını TV'nin oluşturduğu ülkede bir ankete göre, ankete katılanların yarısından azı ABD'nin mi, Sovyetler Birliği'nin mi NATO üyesi olduğu sorusuna cevap verebilirken, % 63'ü stratejik silahların sınırlandırılması görüşmelerine kimin katıldığını bilmiyor.

Halkın bu denli bilgisiz bırakıldığı koşullarda, kamuoyunu basın-yayın organları aracılığıyla yönlendirmenin kolaylığı ortada.

• B.M verilerine göre ABD'nin dünya okur - yazarlık sıralamasında 49. sırada gelmesi şaşırtıcı değil. Çok küçük yaşlardan başlayarak dünyayı en az sözcükle algılamaya şartlandırılan Amerikalıların % 40'ı hiç kitap okumadığı gibi, konser, tiyatro ya da sinemaya da gitmiyor. Buna karşılık bir Amerikan ailesi haftada ortalam 52 saatini, 2-12 yaş grubundaki çocuklar ise 25 saatlerini TV karşısında geçiriyorlar. TV'de ise 24 saat şiddet ve acımasızlık vaaz eden filmler, programlar birbirini izliyor.

Peki ya sonuç? Birkaç örnek verelim:

• 1978'de hazırlanan resmi eğitim raporuna göre, her ay orta dereceli okullarda üç milyon öğrenciye karşı suç işleniyor. 2,5 milyon civarında öğrenci okul binası içinde hırsızlık ve soygun kurbanı olurken, 250 binden fazlası fiziki saldırıya uğruyor. Yine her ay 6 bin öğretmen hırsızlığın kurbanı oluyor. 125 bin öğretmen fiziki saldırıya uğramakla tehdit ediliyor ve en az bin öğretmen böyle bir saldırıya uğrayarak, tıbbi yardım görüyor. 1983'te yayınlanan benzer bir rapor durumun daha da kötüleştiğini kaydetmekte.

• Normal bir okul gününde New York şehrindeki liselerde öğrencilerin derslere devam oranı % 71. Kaliforniya evaletinde yapılan bir araştırma ise öğretmenlerin zamanlarının % 30 ilâ % 80'ini disiplin sorunu üzerine konuşarak geçirdiklerini ortaya koyuyor. Sonuç öğretmenler açısından pek parlak değil. Son yirmi yılda erken emekli olan ya da istifa eden öğretmen sayısında hızlı bir artış gözleniyor.

• Üniversite düzeyinde yapılan bir psikoloji araştırması, fırsatını bulduğunda öğrencilerin % 50 ilâ 80'inin kopya çektiğini gösteriyor. Herşeyin satılık olduğu koşullarda bu durumdan da yararlanan "müteşebbisler" öğrencilere para karşılığında her bilim dalında tez, rapor, çalışma hazırlamak üzere şirketler kurmuş durumdalar.

Böyle bir eğitimle nasıl bir gençlik yetiştiğine gelince:

• ABD'de her 2,4 saniyede bir silahlı saldırı, hırsızlık, soygun, ırza geçme türünden ağır bir polisiye vaka meydana geliyor. Faillerin % 33-50'sini gençler oluşturuyor. Çocuk ve gençler arasında suç işleme oranı 18 yaşına gelmeden her dokuz çocuktan biri mahkeme önüne çıkacak kadar yaygın durumda.

• ABD'de her altı saatte bir kişi uyuşturucu kullanımından dolayı ölüyor. Müptelaların yaş ortalaması 18-25 arasında değişiyor. New York'ta her sene anababaları uyuşturucu kullandığı için müptela olmaya aday 3 bin bebek dünyaya geliyor. İlk gençlik yaşlarındakiler arasında alkoliklerin sayısının 2,5 milyonun üstünde olduğu tahmin ediliyor. 12-17 yaşları arasında marijuana ve kokain kullananların sayısının 1970'lerde iki katına çıktığı saptanmış bulunuyor. Gençler arasında intihar olayları ise 1955'ten bu yana en az üç kat artmış durumda. Resmi komisyonların açıklamalarına göre, büyük bölümünü gençlerin oluşturduğu 32 milyon ABD yurttaşının psikiyatri tedavisi görmesi zorunlu.

"Amerikan modeli"ne hoş geldiniz!

Dayanışma Günleri

Dünyanın çeşitli ülkelerinde öne çıkan ya da uluslararası nitelik taşıyan olayların yıldönümlerini bir dayanışma günü olarak benimseyen ve bu tür günleri "anma günü" çerçevesi ile sınırlı tutmayıp ileriye dönük hedefler için daha yoğun çaba göstermek üzere bir çağrı olarak şekillendiren uluslararası kuruluşlardan birisi de Uluslararası Öğrenci Birliği, UÖB, Mart ayı içerisinde şu dayanışma günleri ve çağrılarını gerçekleştirecek:

- 1-7 Mart : Bağlantısızlar Haftası
- 8 Mart : Uluslararası Kadın Günü
- 13 Mart : Grenada Halkı ve Öğrencileriyle Dayanışma Günü
- 15 Mart : Uluslararası Tiyatro Günü
- 16 Mart : Türkiye Halkı, Gençliği ve Öğrencileriyle Dayanışma Günü
- 21 Mart : Kürt halkı ve Öğrencileriyle Dayanışma Günü
- 21 Mart : Güney Afrika'da Sharpeville Katliamı'nın (1960) yıldönümü
- 21 Mart : B.M. Sömürgeciliğe, Apartheid'a, Irkayrımına Karşı Mücadele Günü
- 23 Mart : Fas Halkı ve Öğrencileriyle Dayanışma Günü
- 30 Mart : Filistin Toprak Günü (1976)
- 31 Mart : G.Afrika'da ANC'nin yasaklanması (1960)